

Gutter som slutter

En intern kartlegging av frafall blant mannlige (og kvinnelige) studenter ved DMMH

DMMHs rapportserie

No. 1: 11. november 2020

Hovedforfatter: Kari Emilsen

Bidragstere: Olav B. Lysklett og Arnt Nordli

Innhold

Sammendrag	6
1 Innledning og rapportens oppbygning	6
2 Bakgrunn for prosjektet	7
2.1 Få menn i barnehage og utdanning nasjonalt og internasjonalt	8
2.2 DMMH sitt fokus på menn i barnehage og utdanning - tilbakeblikk	8
2.3 Målsetting for undersøkelsen	12
3 Tidligere forskning og teoretisk forankring	12
3.1 Kjønn en viktig faktor innen opplæring og utdanning.....	12
3.2 Frafall blant studenter i høyere utdanning og barnehagelærer-utdanningen.....	12
3.3 Å forske på kjønn – maskulinitet som forståelsesramme	14
3.4 Forskning på utdanningsvalg og yrkesvalg - marginalisering	15
4 Metode og design.....	16
4.1 Design	16
4.2 Kartlegginger og undersøkelser.....	16
4.3 Analyse av data.....	17
4.4 Vurdering av vår metode.....	17
4.5 Forskningsetikk og registrering	18
5 Funn og analyser	19
5.1 Spørreundersøkelse blant førsteårsstudentene	19
Bakgrunnsinformasjon	19
Valg av utdanning.....	27
Motivasjon for yrket og studiet.....	32
Din opplevelse av studiestart ved DMMH.....	35
Din opplevelse av studiet så langt	37
Mannlige studenter	46
Gjennomføring av studiet.....	56
5.2 Kartlegging av tall for oppstart og frafall fra studiet.....	57
5.4 Kartlegging av begrunnelser for at studieavbrudd.....	62
5.5 Intervju med studenter som har sluttet.....	63
5.6 Gruppeintervju av mannlige studenter som ikke har sluttet	64
6 Oppsummering.....	68
Spørreundersøkelse blant førsteårsstudenter	68

Kartlegging av årsaker for frafall	73
Intervju av studenter som slutter.....	74
Gruppeintervju av mannlige studenter som ikke har sluttet	74
7 Forslag til tiltak og veien videre.....	75
8 Formidling og publisering.....	76
9 Referanser	77
10 Vedlegg.....	80
Vedlegg.....	80

Figurliste

Figur 2 Fritidsinteresser.....	22
Figur 3 Oversikt over utviklingen av antall studenter etter studiestart årene 2016-2018	60
Figur 4 Oversikt over antall studenter som slutter gjennom studieforløpet	61
Figur 5 Prosentvis frafall fra studiestart ved ulike tidspunkt, fordelt på menn og kvinner	62
Figur 6. Fordeling av årsaker til studieavbrudd, reelle tall fordelt på kjønn N=60	63

Tabelliste

Tabell 1 Alder. Antall og prosent. N 236	20
Tabell 2 Geografisk oppvekststed. Antall og prosent. N 236	21
Tabell 3 I hvilken grad tror du at du kan bruke fritidsinteressene dine i arbeidet som barnehagelærer? Antall og prosent. N 236.....	23
Tabell 4 Har du lønnet arbeid ved siden av studiene? Antall og prosent. N 236.....	23
Tabell 5 Hvis du har lønnet arbeid ved siden av studiene hvor mange timer i uka arbeider du gjennomsnittlig? Antall og prosent. N 236.....	24
Tabell 6 Er det lønnete arbeidet du utfører omsorg for barn? Antall og prosent. N 236	24
Tabell 7 Har du hatt lønnet arbeid med omsorg for barn før du startet på utdanningen? Antall og prosent. N 236.....	25
Tabell 8 Søkte du opptak på barnehagelærerutdanningen ved andre høyskoler/universitet? Antall og prosent. N 236.....	26
Tabell 9 Utdanningsvalg – samsvar med ønske og planlegging. Antall og prosent. N 236	27
Tabell 10 Flere faktorer for utdanningsvalg: Gir mulighet for interessant jobb. Antall og prosent. N 236.....	28
Tabell 11 Flere faktorer for utdanningsvalg: Har erfaring med daglig omsorg for søsken eller andres barn- Antall og prosent. N 236	29
Tabell 12 Hvilke reaksjoner har du fått hos andre på ditt valg av utdanning? Antall og prosent. N 236	30
Tabell 13 Er utdanningen i tråd med det du forventet da du søkte opptak? Antall og prosent. N 236	31
Tabell 14 Hvilken oppfatning har du av deg selv som fremtidig barnehagelærer? Antall og prosent. N 236.....	31
Tabell 15 Hvordan vil du beskrive din motivasjon for studiet og yrket? For barnehagelærerstudiet når du STARTET studiet. Antall og prosent. N 236	32

Tabell 16 Hvordan vil du beskrive din motivasjon for studiet og yrket?: For barnehagelærerstudiet på NÅVÆRENDE tidspunkt? Antall og prosent. N 236	33
Tabell 17 Hvordan vil du beskrive din motivasjon for studiet og yrket?: For barnehagelæreryrket når du STARTET studiet? Antall og prosent. N 236	33
Tabell 18 Hvordan vil du beskrive motivasjonen din for barnehagelæreryrket på nåværende tidspunkt? Antall og prosent. N 236.....	34
Tabell 19 Hvordan opplevde du å bli mottatt ved oppstarten på DMMH?: Ved det første møtet som student ved DMMH? Antall og prosent. N 236	35
Tabell 20 Hvordan opplevde du å bli mottatt ved oppstarten på DMMH?: Hvordan lærerne tok imot deg som student i oppstarten. Antall og prosent. N 236	35
Tabell 21 Hvordan opplevde du å bli mottatt ved oppstarten på DMMH?: Klassemiljø i oppstarten? Antall og prosent. N 236.....	36
Tabell 22 I hvilken grad opplever du at studiet er meningsfylt og tilrettelagt?: Opplever du at barnehagelærerutdanningen er meningsfylt for deg? Antall og prosent. N 236.....	37
Tabell 23 I hvilken grad opplever du at studiet er meningsfylt og tilrettelagt?: Opplever du at det legges til rette for best mulig læringsmiljø ved DMMH? Antall og prosent. N 236	38
Tabell 24 I hvilken grad opplever du at studiet er meningsfylt og tilrettelagt?: Opplever du som student å få være med å påvirke din egen læring? Antall og prosent. N 236.....	38
Tabell 25 I hvilken grad opplever du at studiet er meningsfylt og tilrettelagt?: Opplever du at det legges til rette for sosiale tiltak for å få best mulig studiemiljø? Antall og prosent. N 236	39
Tabell 26 I hvilken grad opplever du at studiet er meningsfylt og tilrettelagt?: Opplever du at studiet gir deg relevant kunnskap for din fremtidige yrkesutøvelse? Antall og prosent. N 236.....	40
Tabell 27 Er studiet tilpasset dine behov som fremtidig barnehagelærer? Antall og prosent. N 236..	41
Tabell 28 Hvordan vil du beskrive din arbeidsinnsats og trivsel i forhold til følgende: Din arbeidsinnsats når du startet på studiet. Antall og prosent. N 236	41
Tabell 29 Hvordan vil du beskrive din arbeidsinnsats og trivsel i forhold til følgende: Din arbeidsinnsats nå. Antall og prosent. N 236	42
Tabell 30 Hvordan vil du beskrive din arbeidsinnsats og trivsel i forhold til følgende: Din trivsel i klassen. Antall og prosent. N 236.....	43
Tabell 31 Din opplevelse av praksis. Antall og prosent. N 236.....	43
Tabell 32 Din opplevelse av praksis: I hvor stor grad er du fornøyd med praksis? Antall og prosent. N 236.....	44
Tabell 33 Din opplevelse av praksis: I hvilken grad har erfaringer fra praksis gjort deg mer sikker på å bli barnehagelærer? Antall og prosent. N 236	44
Tabell 34 Din opplevelse av praksis: I hvilken grad opplevde du praksis som relevant i forhold til studiet? Antall og prosent. N 236.....	45
Tabell 35 Din opplevelse av praksis: I hvilken grad opplevde du praksis som relevant i forhold din fremtidige yrkesutøvelse? Antall og prosent. N 236.....	46
Tabell 36 I hvilken grad mener du at DMMH legger til rette for mannlige studenter med tanke på følgende: Sammensetning av studiegrupper. Antall og prosent. N 236.....	46
Tabell 37 I hvilken grad mener du at DMMH legger til rette for mannlige studenter med tanke på følgende: Tema i undervisningen. Antall og prosent. N 236.....	47
Tabell 38 I hvilken grad mener du at DMMH legger til rette for mannlige studenter med tanke på følgende: Praksis Antall og prosent. N 236	48

Tabell 39 I hvilken grad mener du at DMMH legger til rette for mannlige studenter med tanke på følgende: Sosiale tiltak rettet mot mannlige studenter Antall og prosent. N 236.....	49
Tabell 40 Syns du det er viktig at det legges til rette for mannlige studenter? Antall og prosent. N 236	49
Tabell 41 Tiltak for mannlige studenter: Bør det organiseres særskilte tiltak for å skape bedre samhold mellom mannlige studenter ved DMMH? Antall og prosent. N 236.....	50
Tabell 42 Tiltak for mannlige studenter: Var du hos mannlige praksislærer i praksis? Antall og prosent. N 236	51
Tabell 43 Tiltak for mannlige studenter: Er det viktig at mannlige studenter får være hos mannlige praksislærer i løpet av studietiden ved DMMH? Antall og prosent. N 236	51
Tabell 44 Hvilken betydning har det for deg at det er mannlige studenter i din klasse?: For din trivsel. Antall og prosent. N 236.....	53
Tabell 45 Hvilken betydning har det for deg at det er mannlige studenter i din klasse?: For klassemiljøet generelt. Antall og prosent. N 236	53
Tabell 46 Hvilken betydning har det for deg at det er mannlige studenter i din klasse?: For læringsmiljøet. Antall og prosent. N 236	54
Tabell 47 Hvilken betydning har det for deg at det er mannlige studenter i din klasse?: For klassemiljøet sosialt sett. Antall og prosent. N 236	55
Tabell 48 Vurderer du å slutte på studiet? Antall og prosent. N 236.....	56
Tabell 49 Antall førsteprioritetssøkere som har søkt barnehagelærerutdanning nasjonalt fordelt på årstall og kjønn (Kilde samordnet opptak).	57
Tabell 50: Antall førsteprioritetssøkere som har søkt på hovedmodellen av DMMHs barnehagelærerutdanning, fordelt på årstall og kjønn (Kilde: Internt rapporteringssystem).....	58
Tabell 51 Antall studenter som er tilbudt studieplass, har takket ja til studiet og betalt semesteravgift og bekreftet studieplan i september.....	58
Tabell 52 Totalt antall studenter som har oppnådd grad fordelt på år og kjønn.....	59
Tabell 53 Oversikt over antall studenter ved de ulike målepunktene.	60
Tabell 54 Studenter som sluttet i løpet av de to første årene, antall og kjønnsfordeling	61

Sammendrag

Tall viser at DMMH har rundt 20 % prosent menn som førsteprioritetssøkere, noe som betyr at menn er en marginalisert gruppe i utdanningen. Målet med undersøkelsen var å finne ut om det var større frafall blant mannlige enn kvinnelige studenter fra DMMH. Mer konkret, gi en oversikt over frafall blant mannlige studenter som starter ved DMMH og samtidig finne mer ut om årsaker til frafall, og hvorvidt frafall er knyttet til motivasjon og trivsel i studiet. Tre kull førsteårsstudenter i tidsrommet 2016-2018 er undersøkt, både kvinnelige og mannlige studenter. Vi har funnet i våre undersøkelser at det er høyt frafall fra barnehagelærerutdanningen, både nasjonalt og ved DMMH. Totalt sluttet det 122 studenter på hovedmodellen i løpet av de tre første semestrene i de tre studieårene vi så på, noe som utgjør 23% av alle som startet. Vi fant at flesteparten av studentene slutter i løpet av første studieår, så avtar frafallet noe.

Vi finner at prosentvis er det noen flere menn enn kvinner som slutter på sine studier ved DMMH. I løpet av første studieår er det 25 % av mennene mot 18 % av kvinnene som har sluttet på sine studier ved DMMH. Det er viktig å påpeke at forskjellene på kjønn vi finner ikke er signifikante. Det var så mange som 10 % som vurderte å slutte i studiet da vi stilte dette spørsmålet til førsteårsstudentene, prosentvis flere kvinner enn menn.

Vi finner at flesteparten av de som oppgir årsaker for frafall fra studiene viser til feil studievalg, prosentvis flere kvinner enn menn. Dette handler i stor grad om at DMMH ikke var førstevalget, eller at studiet var for krevende. Helsemessige årsaker var også oppgitt av flere for at de sluttet.

Spørreundersøkelsen til studentene viser at vi rekrutterer flest studenter fra Midt-Norge, prosentvis flere kvinner enn menn. De mannlige studentene er noe eldre enn sine kvinnelige medstudenter og flere av dem har erfaring med arbeid med barn. En interessant tendens var at menn i større grad enn kvinner oppga å ha fått positiv tilbakemelding på sitt studievalg.

Motivasjon for studiet viser seg å synke ganske mye fra de starter studiet til måletidspunktet, men motivasjonen for yrket ikke synker i like stor grad. Flesteparten av studentene opplever at studiet er tilrettelagt og meningsfylt, her er menn noe mer positive enn kvinner. Samtidig var det forholdsvis få som mente at de fikk påvirke sin egen læring.

Flesteparten av studentene mente at det var viktig at det ble lagt til rette for mannlige studenter, men det var prosentvis flere kvinner enn menn som oppga dette. Det var også enighet om at menn i utdanningen har betydning for både trivsel, læringsmiljø og det sosiale. Resultatene viste også at de fire mannlige studentene som var intervjuet mente det ikke var et problem at de var i mindretall, men at de opplevde å bli satt pris på nettopp fordi de var menn. På bakgrunn av resultatene er det forslått konkrete tiltak som DMMH bør arbeide med for å rekruttere og beholde menn i utdanningen.

1 Innledning og rapportens oppbygning

Kari Emilsen og Olav Bjarne Lysklett søkte rektor våren 2015 om å gjennomføre en intern undersøkelse av frafall blant mannlige studenter som slutter ved DMMH før de er ferdig utdannet. De nasjonale tallene om stort frafall fra utdanningen vekket bekymring. Derfor ble det besluttet å starte FoU-prosjektet «Gutter som slutter», som omhandler motivasjon og trivsel, samt årsaker til avbrutte studier. Ledelsen ønsket at vi så nærmere på 1. årskullene i tidsrommet 2016-2019, med fokus på BLU

(barnehagelærerutdanningen) hovedmodell. Målene med undersøkelsen er å få oversikt over frafallet blant studenter som starter utdanning ved DMMH. Ved å finne tendenser i frafall og årsaker til dette, kan man bli oppmerksom på mulige grunner for at mannlige (og kvinnelige) studenter slutter, og foreslå tiltak for bedre læringsmiljø, motivasjon og trivsel.

Vi ønsket å kartlegge for å få oversikt over tall på frafall, hvilke tendenser vi ser i frafall blant mannlige studenter, og undersøke årsaker til frafallet nærmere. Vi søkte opprinnelig om ettårig prosjekt, men dette ble utvidet til en følgeundersøkelse som har pågått i 3 år. Vi har sett nærmere på kullene i 2016/17, 2017/18 og 2018/19. Rapporten var planlagt levert desember 2019, men vi fikk en utsettelse pga. stort arbeidspress og andre oppgaver. Kari Emilsen har vært prosjektleder med hovedansvar for datainnsamling og fremdrift av prosjektet og har stått som hovedforfatter og har hatt flest timeressurser. Olav Bjarne Lysklett har hatt noen færre ressurser, men har tatt del i alle deler av prosjektet, samt hatt ansvar for kjøring av statistiske beregninger og fremstilling av kvantitative data. Arnt Nordli ble invitert inn midtveis i prosjektet og har tatt del i deler av datainnsamlingen, samt bidratt i noe analysearbeid, presentasjoner av foreløpige data og har vært medforfatter på fremlegg på konferanser og den publiserte artikkelen. Vi ønsker å takke Kari, Maria og Anne Lise i studieadministrasjonen for god service og at de har hjulpet oss med å samle inn relevante opplysninger.

Det er Kari Emilsen som har skrevet rapporten, mens Nordli og Lysklett har fremskaffet noe tall og statistikk til rapporten. Dessverre kom koronakrisen underveis i arbeidet med rapporten, noe som medførte at vi som har gjennomført prosjektet måtte omprioritere oppgaver og at rapporten ikke kunne prioriteres i den grad som var ønsket. Dette innebar at det er utarbeidet to rapporterende dokumenter i denne sammenheng. Hovedrapporten er utfyllende og detaljert og kan anses som en kodebok med forslag til tiltak. I tillegg er det laget en sammenfattende kortversjon av de viktigste funn med forslag til tiltak.

Begge rapportene er skrevet som internrapporter, og er i stor grad deskriptive. Intensjonen er å gi et bilde av arbeidet vi har gjort og vise resultater fra undersøkelsene. Det er ikke gjennomført grundige analyser i denne omgang, men vi viser til på hvilke måte vårt omfattende datamateriale kan være kilde til videre analyser og mer dypdykk. Vi vil også vise hvordan vi underveis har sett på deler av data og analysert foreløpige resultater, og vist tendenser.

Rapportene viser bakgrunn for igangsetting av prosjektet og hvorfor vi mener at studien er relevant for høgskolen i rekrutteringsøyemed, men også for å få flere studenter til å gjennomføre. Det gjøres rede for innsamlede data som kommenteres i forhold til forskningsspørsmålene i dette prosjektet.

I forbindelse med at det er publisert en artikkel i kjølvannet av «FoU i praksis 2018» som omhandler prosjektet er noe tekst fra denne artikkelen integrert i denne rapporten. Referanse til denne artikkelen og andre publikasjoner i forbindelse med prosjektet ligger i Christin.

2 Bakgrunn for prosjektet

Å ha fokus på rekruttering og å hindre frafall er viktig for høgskolen. Det er også et viktig mandat at vi sørger for å bidra til et mangfold blant de ansatte i barnehagen.

2.1 Få menn i barnehage og utdanning nasjonalt og internasjonalt

Utdannings- og arbeidsmarkedet i Norge er svært kjønnsdelt, noe som også er gjeldende i barnehagesektoren. Ifølge statistisk sentralbyrå (2020) er det 91 % kvinner og 9 % menn ansatt i norske barnehager. Det er 9 prosent av de pedagogiske ledere som er menn, mens 8 prosent er styrere (egen beregning). Selv om antallet er økt i takt med et høyere antall ansatte i kjølvannet av full barnehagedekning, er det prosentvis få menn ansatt. Dette på tross av regjeringens målsetting om 20 prosent menn i norske barnehager, som ble satt allerede i 1997 (Emilsen, 2015). Likeverd og likestilling i læring og pedagogisk virksomhet er et viktig virkemiddel for å oppnå likestilling i samfunnet (Askeland & Rossholt, 2009). Det finnes lite forskning på kjønnsbalanse blant de ansatte i barnehagen og i barnehagelærerutdanningen, både på individ, organisasjon og samfunnsnivå.

Det er 92 % av norske barn i alderen 0-6 år i dag som mottar et barnehagetilbud (Statistisk sentralbyrå, 2019a). Vi vet at det er få menn som jobber i omsorg for de minste barna, både internasjonalt og nasjonalt (Oberhuemer, Schreyer & Neuman, 2010; Rohrmann & Emilsen, 2015; Brody, Emilsen, Warin & Rohrmann, 2020). Internasjonalt er det økt oppmerksomhet på hvordan menn utgjør en uutnyttet ressurs i arbeidet med de yngste barna (Thorpe, Sullivan, Jansen, McDonald, Simsion, & Irvine, 2018; Warin, 2018; Brody, Emilsen, Warin & Rohrman, 2020). Nasjonalt har det vært enighet om at andelen menn i utdanningen og blant de ansatte bør økes. Flere handlingsplaner og mange tiltak hvor målsettinger er større kjønnsbalanse er initiert av Storting og departement (Barne- og likestillingsdepartementet, 2011). Slik sett har høgskolene og DMMH et særlig ansvar for å tilrettelegge for rekruttering av mannlige studenter, og samtidig beholde disse i utdanningen slik at de blir ferdig utdannet barnehagelærere. I kjølvannet av økningen av antall barn i barnehagen er det rimelig å anta at det er behov for flere ansatte i barnehagen (Emilsen, 2012; Engel, Barnett, Anders & Taguma, 2015). Den nylig innførte pedagognormen vil også trolig øke etterspørselen etter barnehagelærere. Samtidig viser noen forskere til overskudd av barnehagelærere og at flere enn tidligere blir værende i yrket (Gulbrandsen, 2018). Ved å stimulere flere menn til å ta utdanning vil behovet for økt kompetanse og flere kvalifiserte i barnehagen kunne dekkes. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det stadig er flere studenter som ikke fullfører høyere utdanning. Nasjonale tall viser også at menn fullfører sjeldnere enn kvinner (SSB, 2014).

2.2 DMMH sitt fokus på menn i barnehage og utdanning - tilbakeblikk

Ved DMMH har vi i mange år arbeidet aktivt med å rekruttere menn til utdanningen. DMMH, som en av landets største utdanner av barnehagelærere, har tradisjoner for god rekruttering av mannlige studenter, og har vært en av få utdanningsinstitusjoner som har oppnådd å rekruttere mer enn 20 % mannlige studenter til studiet (Gulbrandsen, Kvitastein & Sataøen, 2016). I forhold til landsgjennomsnittet har vi stort sett hatt gode søkertall med forholdsvis høy mannlige studentandel. Høgskolen har ønsket å være pådriver for å skape mer kjønnsbalanse i utdanningen og blant de ansatte i norske barnehager og har lang tradisjon med fokus på «Menn i barnehagen» (MIB). DMMH har vært i forkant med tanke på å rekruttere menn og vi har profilert oss som en høgskole med gode vilkår for menn i utdanningen. Det var godt internt arbeid som førte til at vi fikk en likestillingspris i 2005. Følgende kunne man lese i «Sluttrapporten for handlingsplan for likestilling» som kom i 2008: *DMMH fikk i 2005 Kunnskapsdepartementet likestillingspris for å ha gjort en særlig innsats for å rekruttere menn, og sørge for at menn trives og gjennomfører utdanningen* (Pettersen, 2008).

Regionalt samarbeid

DMMH fikk ansvaret for alle landets «Rekrutteringsteam» i kjølvannet av handlingsplan for likestilling i årene 2007-2011. Tiltaket skulle stryke regionalt samarbeid mellom utdanning, barnehageeier og barnehagemyndighet. DMMH har også i en årrekke hatt en plass i Fylkesmannens «*Likestillingsteam*» hvor rekruttering var et viktig tema. Disse tiltakene er avsluttet og den regionale handlingsplanen for rekruttering av menn til barnehagen i Trøndelag som ble utarbeidet i kjølvannet av handlingsplanen «*Likestilling 2014*» er gått ut. Fylkesmannen har på tross av manglende øremerkede ressurser til likestillingsarbeid ønsket å samarbeide med DMMH om rekruttering til yrket.

DMMH har derfor opprettholdt kontakten med Fylkesmannen og vi mottar årlig finansiering til arrangementet «*Fagdag for menn i barnehagen*» som et MIB-tiltak. DMMH har hvert år stått som arrangør og har hatt hånd om det faglige programmet i samarbeid med praksisfelt og representant for fylkesmannen. Disse arrangementene er forbeholdt menn (og styrere), er godt besøkt, og er blitt en viktig arena for mannlige ansatte i barnehagen i Trøndelag. I 2020 var det planlagt en fagdag for menn i barnehagen i samarbeid mellom DMMH, NORD universitet og Fylkesmannen samt praksisfeltet. Det var planlagt to fagdager i april 2020, en på Levanger og en ved DMMH. Dessverre ble arrangementet utsatt pga. koronasituasjonen. DMMH har også samarbeidet med Trondheim kommune om kompetanseutvikling innen likestillingsarbeid og rekruttering av menn til barnehagen.

Nasjonalt bidrag

Nettressurs menn i barnehagen: DMMH har initiert nettstedet www.mennibarnehagen.no og har derfor siden 2009 hatt ansvaret for det nasjonale nettstedet på vegne av Kunnskapsdepartementet og etter hvert Udir. Oppdraget er gitt, og fullfinansiert av, Udir og DMMH står for redaksjonelt arbeid og drift. Så langt vi kjenner til er dette det eneste gjenstående tiltaket fra Handlingsplan «*Likestilling 2014*». Siden er godt besøkt og det kommer jevnlig spørsmål og henvendelser om menn i barnehagen til redaksjonen. MIB-grupper over hele landet tar kontakt og deler erfaringer og invitasjoner til ulike arrangement på denne siden.

Forskning på menn i friluftsbarnhager: Emilsen og Lysklett (2008) fant at det var flere menn i natur og friluftsbarnhager enn i ordinære barnhager. Det ble bevilget penger fra Kunnskapsdepartementet fra 2004-2007 for å se nærmere på dette. Forskningsprosjektet med fokus på mannlige ansatte ble gjennomført. Dette resulterte i mange publiseringer og presentasjoner og sluttrapporten ble kalt «*De er mange, de er motiverte. De er menn i natur og friluftsbarnhage!*»

Tiltak for likestilling, likeverd og kjønnsensitivitet i utdanning og barnehage: DMMH har også deltatt i flere forskningsprosjekt med fokus på rekruttering av menn til yrket og utdanning. «*Lekeressurs*» er et rekrutteringstiltak og en hospiteringsordning hvor ungdomsskolegutter blir kjent med barnehageyrket, og som forutsetter et samarbeid mellom barnehage og ungdomsskole. Ungdomsskolegutter inviteres til å søke om å få være Lekeressurser etter skoletid eller i ferier. De får økonomisk kompensasjon, gitt at de oppfyller krav om tilstedeværelse i et bestemt timetall og egevaluering av oppholdet i barnehagen. Tiltaket Lekeressurs er prøvd ut i en rekke barnehager i hele landet. Forskere og rådgivere fra Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH), Østlandsforskning (ØF) og Likestillingscenteret (LS) gikk sammen med barnehager og videreutviklet tiltaket gjennom forsknings- og utviklingsprosjektet Lekeressurs – en rekrutterings- og kompetansestrategi for barnehagesektoren. Prosjektet var et samarbeid med praksisfeltet, og det var 5 deltakende barnehager.

FoU-prosjektet var finansiert av Regionalt forskingsfond Innlandet, Fylkesmannen i Oppland, Lillehammer kommune og de deltagende barnehagene. Prosjektet hadde et innovasjonsperspektiv og det ble utviklet et ressurshefte rettet mot fylkesmenn, kommuner, barnehageeiere, styreere og ansatte i barnehager som ønsket å sette i gang tiltaket Lekeressurs. Målet er å vise hvordan Lekeressurs som rekrutteringstiltak kan gjennomføres og brukes som kompetansehevende tiltak i barnehagene. I ressursheftet er det samlet kunnskap og eksempler fra prosjektet. Les mer: <https://dmmh.no/dmmh-kompetanse/ressurser-for-barnehagene/ressurshefte-for-lekeressurs>

Tiltaket er omtalt og trukket frem som et eksempel på godt rekrutteringsarbeid i «*Kompetanse for fremtidens barnehage. Revidert strategi for kompetanse og rekruttering 2018–2022*» <https://www.regjeringen.no/contentassets/437c8d37eb3d48719efcb9d22b99408c/kompetansestrategi-for-barnehage-2018---2022.pdf>

Det er også arrangert flere konferanser om kjønnsbalanse i sektoren i regi av DMMH, senest i 2016. Konferansen var en avslutningskonferanse knyttet til prosjektet «Lekeressurs» og hadde fokus på rekruttering til kjønnsstereotypiske utdanningsvalg slik som kvinnedominerte omsorgsyrker. Her finnes mer informasjon: <https://www.barnehage.no/artikler/lekeressurs-kan-oppfylle-tre-onsker-pa-en-gang/427176>

DMMH har også bidratt til likestilling- og likeverdsarbeid i barnehagen gjennom prosjektet «Opplæringstilbud - likestilling og likeverd i barnehagen» (2011- 2013) finansiert av KD. Gjertrud Stordal og Emilsen var med i dette prosjektet, i samarbeid med Likestillingssenteret på Hamar og Kanvas barnehager. Dette arbeidet resulterte i fagboken: Emilsen, Kari (red.) (2015): *Likestilling og likeverd i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget. Boken brukes i praksisfeltet og i barnehagelærerutdanningen. I boken var det også fokus på rekruttering av menn og betydningen av de ansattes kjønn. Det er også utviklet ulike verktøy og ressurser til bruk i utdanningen og i praksisfeltet. Et Verdispill – for likestilt pedagogisk praksis og kjønns mangfold er utviklet: <https://www.kanvas.no/2017/09/08/verdispill-likestilt-pedagogisk-praksis/>. Selv om hovedfokus er knyttet til likestillingsarbeid med barn er det også tatt for seg betydningen av de ansattes kjønn.

Det ble også utarbeidet en veileder for likestilt praksis *Veileder for likestilt pedagogisk praksis - Søt eller tøff - et fritt valg?»*: https://likestillingssenteret.no/wp-content/uploads/2016/03/Veileder_barnehager.pdf. DMMH har i 2020 i samarbeid med Likestillingssenteret på Hamar og Kanvas barnehager, revidert ressursen og gjort denne tilgjengelig på nett. Oppdraget er gitt og finansiert av Udir.

Internasjonalt samarbeid med fokus på menn i yrke og utdanning

Det har vært internasjonal oppmerksomhet knyttet til DMMH sitt arbeid og våre erfaringer med rekruttering av menn til utdanningene og yrket. DMMH har vært invitert til flere internasjonale forskningskonferanser i flere land for å snakke om rekruttering av menn til arbeid med de yngste barna og Norges likestillingssatsing (Tyskland, Østerrike, Israel og England).

DMMH er også en del av ulike internasjonale forskningsnettverk med fokus på barnehagesektoren og kjønnsbalanse. DMMH ved Emilsen bidrar inn i et forskningsprosjekt i UK som har som hensikt å øke antall menn i omsorgen for de yngste barna.

DMMH er partner i forskningsprosjektet: *Gender diversification of the early years education workforce: Recruiting, supporting and retaining male practitioners*. Man kan lese mer om samarbeidet her: <https://www.barnehage.no/artikler/onsker-flere-mannlige-ansatte-i-britiske-barnehager-ser-til-norge/451553>

DMMH ved Kari Emilsen er en av lederene i forskningsprosjektet: *Career Trajectories of Men in the ECEC Workforce* <https://app.cristin.no/projects/show.jsf?id=683100>. Målsettingen med forskningen er å få bedre forståelse for menns karrierevalg og vilkår i profesjonell omsorg for de yngste barna i 12 ulike land. Høsten 2020 kommer en bok på Rutledge hvor resultater fra dette internasjonale forskningsprosjekt med 12 deltakende land blir presentert. Forskingen er også formidlet på ulike forskningsarenaer flere steder i verden.

Emilsen leder også forskningsnettverket: "Gender balance in the ECEC workforce", som er en "special interest group" (SIG) innenfor EECERA (Early Education and Care Research Association). Forskernes hovedinteresser er menn i yrket og utdanning innenfor barnehagesektoren. Nettverket har eksistert i 10 år med årlige samlinger og utstrakt samarbeid. Kollegaer Ljunggren, Lysklett og Nordli har vært delaktig på ulike nasjonale konferanser og samarbeid i kjølvannet av dette forskningsnettverket. Les mer: <http://www.siggender.eu/>

Tidligere tiltak og forskning på trivsel, motivasjon og frafall blant mannlige studenter ved DMMH

Ved DMMH har det også foregått kartlegging og forskning med fokus på menn i utdanningen og deres trivsel og motivasjon. Allerede i 2000 ble det publisert en rapport med resultater fra en kartleggingsundersøkelse av menn og kvinners motivasjon for førskolelærerutdanningen ved utvalgte høgskoler. Det ble også publisert en egen rapport «*Hva er så spesielt med menn?*» som spesifikt så på menns trivsel og motivasjon for yrket og studiet (Bratterud, Granrusten & Lillemyr, 2000).

Og i 2003 ble det utarbeidet en rapport med bakgrunn i et større prosjekt «*Er det så viktig da? Motivasjon, involvering og mening blant lærerstudenter*» (Bratterud, Bjorvand Børresen, Glaser Holthe, Lillemyr & Tangen, 2003).

Det er også en rekke interne tiltak som har vært iverksatt med tanke på rekrutteringen av mannlige studenter til DMMH. Et stort arbeid har tidligere vært lagt ned for at mannlige studenter skal trives og gjennomføre utdanningen ved DMMH. Blant annet: oppringing til blivende mannlige studenter av en mannlig student før studiestart, MIB gruppe, mannskor, ulike profileringstiltak, og at mannlige studenter gis mannlig praksislærer. Ingen av disse tiltakene er aktive i dag. Arbeidet med å beholde menn ved DMMH har i de senere årene ikke vært viet like mye oppmerksomhet som tidligere. Vi har mener å ha sett en tendens til frafall blant mannlige studenter som bekymrer med tanke på målsettinger om at flest mulig studenter skal gjennomføre studiet, at flest mulig skal trives i studietiden, og at læringsmiljøet skal være best mulig for en mangfoldig studentgruppe. DMMH sitt samfunnsmandat er også sentralt, med tanke på at vi skal utdanne faglig dyktige barnehagelærere og bidra til at personalet i barnehagen skal gjenspeile befolkningen, også med tanke på kjønn.

Erfaringer fra undervisningen har skapt et inntrykk av at flere mannlige studenter enn kvinnelige faller fra studiene ved DMMH. Innhentede tall fra FS (felles studentsystem) i 2015 bekreftet et slikt inntrykk, selv om disse tallene ikke viste seg bli å fanget opp i DMMH sine interne tall.

Frafall av studenter fra høyere utdanning til yrker hvor menn er marginalisert er ikke bare en nasjonal utfordring, men også for den enkelte utdanningsinstitusjon. Dette gjør vår kartlegging relevant og viktig.

2.3 Målsetting for undersøkelsen

Det er med andre ord gode grunner for at DMMH skaffer seg et grunnlag for å forstå hva som er viktig for våre studenter med tanke på rekruttering, motivasjon og trivsel. Denne undersøkelsen har vært gjennomført internt. Undersøkelsen vil derfor bare ha fokus på studenter ved DMMH. Vi ville studere mannlige studenter, men har naturlig nok sammenlignet med jentene.

Hovedmålene med undersøkelsen har vært følgende:

- Gi en oversikt over frafall blant mannlige studenter som starter utdanning ved DMMH.
- Finne mulige årsaker til frafall blant mannlige studenter som starter utdanning ved DMMH.

Ved å finne tendenser i frafall og årsaker til dette vil vi kunne forhindre forhold som gjør at mannlige (og kvinnelige) studenter slutter. Vi vil også kunne foreslå tiltak for redusert frafall, bedre trivsel og læringsmiljø.

3 Tidligere forskning og teoretisk forankring

Det er ikke forsket mye på frafall fra barnehagelærerutdanningen. Det er heller ikke forsket og publisert mye som omhandler kjønnsbalansen blant studentgruppen i utdanningen. I det følgende refereres det til noe av det som er publisert innenfor dette området.

3.1 Kjønn en viktig faktor innen opplæring og utdanning

I NoU-rapporten «*Nye sjanser – bedre læring*» ser man på kjønnsforskjeller som en samfunnsutfordring i utdanningsløpet (NOU, 2019). Det vises til at menn faller ut av videregående utdanning og ikke når opp i konkurransen med kvinnene om studieplasser der karakterkravene er høye. I befolkningen er det i dag 40 % av menn og 57 % av kvinner som har høyere utdanning. Utfordringer knyttet til kjønn og utdanning har stor betydning for både enkeltindivid og samfunnet for øvrig (NOU, 2019:3). På tross av at Norge fremstår som et av de mest likestilte land i verden, ser vi et kjønnsdelt arbeidsmarked og at ungdommens utdanningsvalg er svært tradisjonelt. Utdanningsforskning viser også at sosial bakgrunn har betydning for valg av høyere utdanning og er forbundet med kjønnsstradisjonelle utdanningsvalg, særlig for kvinner (Seehuus & Reisel, 2017).

3.2 Frafall blant studenter i høyere utdanning og barnehagelærerutdanningen

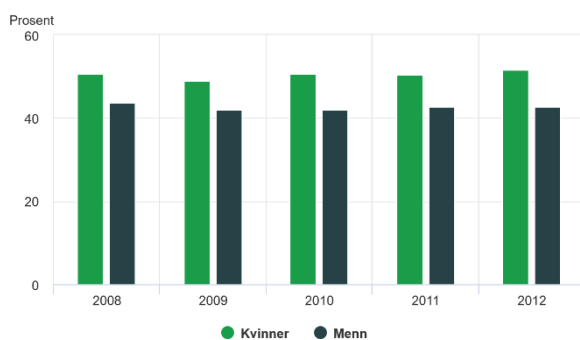
At flere studenter skal fullføre høyere utdanningen på normert tid er en uttalt målsetting (Kunnskapsdepartementet, 2017a:79). Tall på avbrudd og frafall er usikre og beregning er komplisert fordi det ikke finnes en standardisert måte å registrere *når* det regnes at studentene faktisk har avsluttet sine studier. Dette er også et internasjonalt problem, som blant annet Vossensteyn et. al. (2015) viser i sin studie. De anbefaler at det utarbeides en felles europeisk forståelse for når og hvordan man skal regne at studenter har avsluttet sine studier.

OsloMets studie av egne profesjonsutdanninger viser at færre studenter enn tidligere fullfører, og at menn fullfører sjeldnere enn kvinner (Nedregård & Abrahamsen, 2018).

I sin rapport anvender de en tidshorisont som gjør at studenter som ikke oppnår en grad i løpet av 5 år regnes som å ha avsluttet sine studier. Sammenlignbare tall fra andre profesjonsutdanninger er ikke lett tilgjengelig, men tall fra SSB (2019b) viser at fullføringsgraden av norske bachelorer fortsetter å øke for hvert år man utvider måleperioden med. En utvidelse av måleperioden fra 5 til 9 år fører til at fullføringsgraden stiger fra 66,6% til 72,4%. Det er uklart hvordan OsloMets tallmateriale ville sett ut om man utvidet tidshorisonten, og om profesjonsutdanningene skiller seg fra andre studier som fører til bachelorgrad.

Fordelt på kjønn viser SSBs tallmateriale over fullføringsgrad blant studenter som startet på en bachelorgrad i perioden 2008-2012 at kvinner oftere fullførte sin grad enn menn på normert tid (SSB, 2019b).

Figur 1. Fullføring på normert tid for kvinner og menn, etter startår

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Samlet fullføringsgrad alle studenter etter 8 år: 65,7% (SSB 2019d)

Fullføringsgrad fordelt på kjønn (SSB 2019e)	Menn	Kvinner
	61%	71%

(Emilsen, Lysklett & Nordli 2020).

SSB sin statistikk viser at et knapt flertall av studentene fullfører på normert tid, og at selv etter 8 år har 27,6% av studenter som påbegynte sin bachelor i 2008 enda ikke fullført. Et lignende bilde trer frem om man ser på samtlige studieforløp innen høyere utdanning i Norge.

Figur 1. Fullføring på normert tid for kvinner og menn etter startår

Situasjonen for barnehagelærerutdanninger skiller seg ikke merkbart fra det generelle bildet. I et kunnskapsgrunnlag om barnehagelæreren i et profesjonsperspektiv vises det til at antall studenter i den nye barnehagelærerutdanningen har vært jevnt økende fra 2013 til 2017. Samtidig er det i kullene 2014 – 2017 et frafall etter første studieår på 23%, mens det samlede frafallet fra kullet 2013-2016 etter to studieår er 30% (Børhaug, Fimreite, Berntsen Brennås, Havnes, Hornslien, Hoås Moen, m.fl.2018).

Hvis man ser nærmere på frafall fra alle barnehagelærerutdanninger i tidsrommet 2012-2017, og fordeler på kvinner og menn, bekreftes det at menn avbryter studiet i større grad enn kvinner (SSB, 2019a). Det er 20% av mannlige studenter som avbryter barnehagelærerstudiet i løpet av første studieår, mot 9% av de kvinnelige studentene. Tendensen er den samme for de studentene som avbryter studiet senere, hvor det er 6% av kvinnene som avbryter mot 12% menn. Hvis man sammenligner med sykepleierutdanningen, som også er et kvinnedominert studium, ser man den samme tendensen, prosentvis slutter det flere menn enn kvinner (SSB, 2019c).

OsloMet har undersøkt frafall fra profesjonsutdanningene, og finner at studieprogrammer som fører til kvinnedominerte yrker avbrytes av mannlige studenter i langt større grad enn kvinner (Nedregård & Abrahamsen, 2018). Her har mannlige studenter mer enn dobbelt så høyt frafall som kvinnene, det var henholdsvis 47 og 44 % frafall blant menn og 19 og 18 % blant kvinnene (Nedregård & Abrahamsen, 2018). Undersøkelsen viser størst kjønnsforskjeller i frafall i sykepleierutdanningen og barnehagelærerutdanningen. Mastekaasa og Smeby (2008) viser til at både nasjonalt og internasjonalt har det vist seg vanskelige å konkludere entydig i spørsmål som handler om fullføringsgrad og kjønn. De viser via en gjennomgang av internasjonal og nasjonal litteratur at resultatene spriker. I sin studie av treårige profesjonsutdanninger ved Høgskolen i Oslo fant de at kvinner i større grad avslutter sine studier ved mannsdominerte studier, enn mannlige studenter ved kvinnedominerte studier.

I Norge er det forsket på frafall fra høyere utdanning, men det er lite forskning rettet mot menn i utdanningen. De funn og forklaringer på hvordan kjønn påvirker studenters grad av frafall fra utdanninger hvor menn eller kvinner er marginalisert spriker også i sine konklusjoner (Mastekaasa & Smedby, 2008). Det er heller ikke forsket mye på hvilken betydning få menn i barnehagelærerutdanningen har for læring, motivasjon og trivsel, men forskningslitteratur fra andre land bekrefter at det er vanskelig for mange menn å gjennomføre utdanning til yrker med fokus på barn og omsorg (Bagøe Nielsen, Thingstrup, Brodersen & Hersom, 2018). En pågående diskurs omhandler menns plass og hvordan menn i barnehager bidrar inn i den profesjonelle omsorgen for de yngste barna (Koch & Emilsen, 2017; Warin, 2018). Bagøe Nielsen et. al (2018) mener at mange må forklare og rettferdiggjøre at de velger å ta utdanning som kvalifiserer til arbeid med de yngste barna. Menn som rollemodeller og likestillingsperspektivet er også en del av diskursen (Brownhill, 2015). I Norge er det ikke forsket på hvilken betydning det har at det arbeider 90 % kvinner i norske barnehager. Det er ikke undersøkt hvilke betydninger og implikasjoner dette har for organisasjonen, de kvinnelige og mannlige ansatte, eller for barna og deres foreldre. Samtidig er det teoretisert mye omkring betydningen av kjønn i et makro- og mikroperspektiv, om makt og strukturer i arbeidsliv og i samfunnet forøvrig.

3.3 Å forske på kjønn – maskulinitet som forståelsesramme

I forskning med et kjønnsperspektiv kan det gjøres valg som bygger på forutinntatthet og som kan forsterke stereotypering. Kjønn er biologisk betinget, men er også en sosial konstruksjon, og forståelse av kjønn er nært knyttet til kontekst, tid og sted (Bratterud, Emilsen & Lillemyr, 2006). Forsking på menn og deres utøvelse av maskulinitet har vært brukt som et forskningsteoretisk perspektiv i flere årtier. Fra tidligere å snakke om maskulin dominans og betydningen av hegemonisk maskulinitet (Connell & Connell, 2000) snakker man i dag om maskuliniteter i flertall. Stereotypforståelsen av menns identitet knyttet til en hegemonisk forståelse er utvidet, og inkluderer varierte kjønnsidentiteter, seksuell legning og interseksjonalitet (Messerschmidt, Connell, Martin & Messner, 2018). Forståelsen av maskulinitet er fortsatt sentral som forståelsesramme innenfor utdanningsforskning og arbeidslivsteori, særlig der hvor menn eller kvinner er marginalisert. Kanter (1993) viser til at der et kjønn er underrepresentert vil det tre frem mekanismer hvor den marginaliserte gruppen ikke blir sett som enkeltindivid, men blir oversynlig og gjerne tildeles stereotype roller og arbeidsoppgaver. Det er også satt fokus på hvordan menn må forhandle og forsvare sin maskuline identitet, særlig i yrker hvor det er få menn (Brody, 2015; Koch & Farquhar,

2015). Warin (2018) skriver om hvordan menn konstruerer sin maskulinitet i arbeid med de yngste barna.

Hun viser i sin forskning hvordan menn ofte må balansere mellom forventinger til deres maskulinitet sammen med andre forventinger, som ikke alltid er kompatible med etablerte forventinger til profesjonell yrkesutøvelse, i hverdagslivet i barnehagen og i organisasjonen. Dette medfører gjerne at menn må konstruere en hybrid maskulin identitet (Warin, 2018). Menn som velger å utdanne seg til barnehagelærer i dag har trolig andre forventinger knyttet til sin identitet som mann enn tidligere generasjoner. Samtidig er det rimelig å anta at menn som velger barnehagelærerutdanning møter andre forventinger enn kvinner, og i større grad må rettfærdiggjøre sitt yrkesvalg. Det er også mulig å anta at mannlige studenter mangler rollemodeller i større grad enn kvinnelige studenter og slik må finne sin egen identitet og plass både i klasserommet og i praksis.

Bourdieu (2000) skriver om den maskuline dominans, og viser hvordan det har funnet sted en sosialisering av det biologiske og en biologisering av det sosiale, altså hvordan arbeidsdeling mellom kjønnene er en sosial konstruksjon som er naturliggjort. Et slikt perspektiv vil være relevant med tanke på at omsorg for de minste barna ofte forklares med at det er mest «naturlig» at kvinner arbeider med de yngste barna og slik sett kan være et hinder for menn som ønsker å utdanne seg til arbeid i barnehagen.

Giddens (1991) teoretiserer hvordan individer i dag må skape sin egen identitet, og være i stadig forandring gjennom individets refleksive handlinger. Individet kan ikke bare vise til tradisjoner, men må reflektere over sine handlinger og forme sin kjønnsidentitet (Giddens & Schultz Jørgensen, 1996). Det vil også ha betydning for frafall fra utdanningen hvorvidt våre studenter finner sin plass i utdanningen og hvordan de konstruerer sin identitet som barnehagelærerstudenter. Dette vil også ha betydning for deres fremtidige yrkesidentitet og utøvelse.

3. 4 Forskning på utdanningsvalg og yrkesvalg - marginalisering

Det er ofte omtalt som et likestillingsparadoks at Norge skårer høyt på likestilling på mange områder i samfunnet, men at vi ser et svært kjønnsdelt arbeidsmarked. Yrkesvalg vil i stor grad handle om yrkessosialisering og samfunnsutvikling. Det er naturlig å tenke at tidligere erfaring, motivasjon og opplevelse av studiet vil være viktig for valg av studium og ha betydning for om studentene gjennomfører sine studier. Motivasjon er en viktig med tanke på gjennomføring av studier og en faktor for trivsel senere i yrkeslivet. Kvaliteten på opplevelser eller handlinger kan bli påvirket av om mennesket er indre eller ytre motivert. Innenfor utdanning er indre motivasjon viktig, da det gir en høyere kvalitet av kreativitet og læring (Deci, 2000). Med andre ord vil kvaliteten på undervisningen og det som møter studentene være viktige faktorer for å beholde studentene. I en undersøkelse av førskolelærerstudenters motivasjon ble det funnet forskjeller på kvinner og menn med tanke på studiemotivasjon (Bratterud et al., 2003). Bøyum har sett nærmere på mannlige førskolelærerstudenter og deres valg av utdanning og trivsel i studiet (Bøyum, 2013). Hun deler de mannlige studentene i tre grupper: *Søkerne*: de som aktivt søker seg inn i yrket med bakgrunn i erfaring fra arbeid i barnehagen. *Finnerne*: de som velger utdanningen mer eller mindre tilfeldig. *Nybyggerne*: disse ønsker omskolering. Hun viser også at praksis er viktig for å fullføre og at det er viktig at praksis kommer tidlig i studiet (Bøyum, 2013).

4 Metode og design

4.1 Design

Vårt prosjekt har vært designet for å kartlegge frafall fra barnehagelærerutdanningen og gi bedre forståelse av årsaker til, og begrunnelser for, studentfracfall ved DMMH. Vi har valgt både en kvantitativ og en kvalitativ tilnærming. Vi har samlet data fra allerede foreliggende tall og statistikk, benyttet spørreskjema og intervjuet enkeltstudenter, samt hatt intervju i gruppe. Selv om vi har hovedfokus på mannlige studenter, har vi valgt å henvende oss til både kvinnelige og mannlige studenter, for å kunne se om det finnes kjønnsforskjeller. Men vi har som nevnt kun hatt fokus på førsteårsstudentene på hovedmodell, da dette var et ønske fra ledelsen.

4.2 Kartlegginger og undersøkelser

For å belyse våre forskningsspørsmål har vi valgt ulike tilnærminger, som det redegjøres for nedenfor.

Kartlegging av frafallstall via studieadministrasjonen

For å gi en oversikt over frafall blant studentene, har vi sørget for kartlegging av faktiske tall for frafall fra studier ved DMMH. Vi har samarbeidet med studieadministrasjonen for å fremskaffe statistikk og annen relevant informasjon. Samarbeidet har resultert i bedre rutiner for innhenting av informasjon om når studenter faktisk slutter. Registrering av frafall regnes ut på bakgrunn av telling av antall studenter to ganger i året (sept. og febr.). Da betaler studentene semesteravgift og godtar utdanningsplan som registreres i det studieadministrative systemet *FS*. Slik opprettholdes studieretten. Erfaringer ved DMMH har vist at relativt få studenter slutter etter at de har startet på siste studieår. Derfor opereres det med tre målepunkter for frafall i løpet av studiet. Frafall 1 – etter første semester (febr.) dvs. perioden fra studiestart til etter andre praksisperiode i januar første studieår. Frafall 2 – etter andre semester (sept.) dvs. perioden frem til starten av andre studieår. Frafall 3 – etter tredje semester (febr.), perioden fra studiestart andre studieår til praksisperioden i mars/april.

Vi ønsket også å innhente begrunnelser for at studentene avsluttet sine studier. Studieadministrasjonen hadde allerede et utarbeidet skjema for innhenting av begrunnelser for studieavbrudd da vi startet vårt arbeid. Dette var ikke mye brukt, men gav oss et grunnlag for å se nærmere på disse skjemaene og systematiserer disse. Det var også til god hjelp da vi skulle utarbeide intervjuguide for intervju av de som hadde sluttet.

Intervju av studenter som har sluttet i studiet

Vi tok utgangspunkt i studieadministrasjonens frafallslister over studenter som valgte å avbryte studiet i løpet av første semester. Disse ble kontaktet og forespurt om de ville la seg intervju. De som samtykket til intervju ble intervjuet, og utgjør en del av vårt datamateriale. Det var ti kvinner og tre menn som ble intervjuet. En intervjuguide med spørsmålene om DMMH (valg og opplevelse av studietiden), forventninger, motivasjon, årsaker til studieavbrudd, samt begrunnelser for feil studievalg, ble benyttet. Intervjuene ble gjort over telefon og flesteparten av intervjuene ble tatt opp og transkribert, mens for de resterende ble notater tatt underveis.

Spørreundersøkelse blant studenter

Etter at en kort informasjon om prosjektet ble gitt i klassen etter første praksisperiode i oktober ble et elektronisk spørreskjema sent ved hjelp av Questback til førsteårsstudenter i kullene 2016-2018 på hovedmodellen. Spørreskjemaet ble utformet på bakgrunn av spørsmål som ble stilt i en landsomfattende undersøkelse (Bratterud et. al, 2003) som omhandlet menn og kvinners motivasjon for førskolelærerstudiet. Vårt skjema besto av 35 spørsmål og hadde åpne og lukkede spørsmål med fokus på studentenes bakgrunn, valg av utdanning, motivasjon for studiet, opplevelse av studiet og planer om gjennomføring. I tillegg var det spørsmål som omhandlet mannlige studenter spesielt og flere åpne spørsmål ang. tiltak og tilrettelegging.

Gruppeintervju av mannlige studenter som ikke har sluttet

Vi har også intervjuet fire menn som ikke har sluttet eller hadde planer om å slutte på sine studier. Vi sendte ut en forespørsel i mai 2019 hvor vi ønsket om å finne ut mer om gutters trivsel og motivasjon på barnehagelærerstudiet og ved DMMH, og slik forhindre frafall. Vi inviterte til en gruppesamtale med fokus på at menn er i mindretall i utdanning og yrket.

Vi fikk respons fra 4 gutter i samme klasse som ønsket å stille til intervju. Det var utarbeidet en intervjuguide i forkant og intervjuet ble gjennomført som en samtale mellom hovedintervjuer og mennene. Intervjuet ble tatt opp og transkribert.

4.3 Analyse av data

Vi har et stort datamateriale og vil i denne rapporten kun vise til frekvenser på de kvantitative dataene og oppsummere og gjøre noe analyse av de kvalitative dataene. Vi har valgt å slå sammen svarene fra spørreundersøkelsen og intervjuene fra alle tre årene, men har sjekket det ikke er store forskjeller mellom de ulike kullene.

Fremstilling av data fra spørreundersøkelsen ble gjort i SPSS, og svar fra de åpne svaralternativene er systematisert. Det er kjørt frekvenser på alle data, samt egne kjøring for kjønn på utvalgte variabler. I deler av materialet ble det kjørt statistiske analyser for å undersøke om det var signifikante forskjeller på kjønn, og mellom de som har/ikke har erfaring fra lønnet omsorg for barn. Pearssons test for kji-kvadrat ble brukt. I de tilfeller hvor det er signifikante forskjeller ($p < 0.05$) er kji-kvadratverdien, frihetsgrader (df), og p-verdi oppgitt. Det vil kreve ytterligere analyser og mer kjøring på flere deler av data for å få mer kunnskap om statistiske sammenhenger utover de kjøringene som er gjort på deler av materialet.

Alle svarene i de åpne alternativene er analysert i programmet Atlas.IT, som er et program for å systematisere og analysere tekst og kvalitative data.

Etter transkripsjon av intervju av de studentene som sluttet ble informantenes svar kategorisert i tre kategorier: 1) *Årsaker til at studenten sluttet.* 2) *Hvordan oppfattes DMMH faglig og sosialt?* 3) *Motivasjon: motivasjonen for å starte studiet, og motivasjon underveis i studiet.* Intervjuer med fire mannlige studenter som fortsetter sine studier ble transkribert og er beskrevet for ytterligere å belyse forskningsspørsmålene. Relevante sitater er gjengitt i rapporten, og kommentert.

4.4 Vurdering av vår metode

Vi har brukt flere ulike metoder for å få svar på våre forskningsspørsmål. Valget om å bruke et elektronisk spørreskjema hvor vi fikk kvantiserbare data og åpne spørsmål hvor respondentene fikk

mulighet til å fylle inn med egne ord, vil trolig gi oss et godt bilde av studentmassen og deres tanker om studiet og deres valg av studie. Samtidig ble skjema veldig langt, noe som trolig bidro til at vi fikk lav svarprosent det første året. Tidspunktet for undersøkelsen var også uheldig, da den var i konkurranse med andre studentundersøkelser. Siden bad vi om at studentene skulle starte med å svare på skjema der og da når vi var inne i klassene, noe som bidro til høyere svarprosent. Vi hadde også trekning av et gavekort på bokhandel blant de som svarte, for å øke svarprosenten.

Vi bad også om at respondentene oppga kjønn etter kategoriene mann, kvinne eller transperson. Det var en person som oppga transperson. Siden det kun handlet om én person var det en avveining hvordan denne kategorien skulle håndteres i framstilling av data. Vi har valgt å inkludere respondentens svar, men siden det handler om én person vil det ikke ha stort utslag på prosentfordeling.

Opptellingen av frafall ble systematisk gjennomført og vi fikk en helhetlig oversikt ved å registrere hvor mange som har sluttet på de ulike tidspunktene. Vi måler derfor det vi ønsker å måle og validiteten kan vurderes som god. Når det gjelder årsaker til hvorfor studenter slutter er validitet svakere, på grunn av at vi ikke fikk intervjuet alle som sluttet og at utvalget er lite. En relativt stor andel av de som sluttet (60 av 86 studenter) brukte et web-basert skjema og oppga årsak til studieavbrudd. En klar svakhet er at skjemaet kun har tre svaralternativer, noe som kan påvirke resultatene.

Reliabilitet handler om grad av tillit til forskningen som er gjennomført og dens etterprøvbarehet, altså om det er grunn til å forvente samme resultat om man gjentar forskningen et annet sted og tidspunkt (Bandalos, 2018, s. 155-157). Populasjonen er selvselektert, og svarene er basert på egenrapportering, noe som kan påvirke reliabilitet. Slik vi vurderer det gir våre data tilstrekkelig indikasjon på følgende: hva som motiverer de spurte studentene for å starte på studiet, hvordan de har opplevd studiet sosialt, som læringsarena, og hvorvidt de vurderer å avslutte studiet. Våre intervjuer evner ikke å si noe om hva studentene som gruppe mener, det har vi for få respondenter til, men intervjuene følger opp tema fra vår spørreundersøkelse og grunnene til at studenten valgte å avslutte barnehagelærerutdanningen.

Totalt sett vurderer vi at målingene i våre datasett er reliable, og kan etterprøves med tilsvarende resultat. Videre mener vi at vår tolkning av resultatene er valide, både i den forstand at vi har målt det vi ønsket å måle (intern validitet), og at tolkningens resultater er overførbare til andre utdanningsinstitusjoner (ekstern validitet). Det var en forholdsvis høy svarprosent, noe som vil styrke undersøkelsens gyldighet (Emilsen, Lysklett & Nordli, 2020).

En klar svakhet ved fremstillingen i denne rapporten er at det er innhentet opplysninger og tall som ikke er sammenlignbare. Det er vanskelig å sammenligne våre tall med nasjonale tall og det er ved flere anledninger samlet inn tall for hele kullet uten at tall for hovedmodell er selektert ut. Dette fordi det ikke var mulig eller fordi det ikke ville gitt mening. Så langt det lar seg gjøre vil det fremgå i teksten hvis tallene referer til annet enn hovedmodell eller flere kull enn de vi har studert.

4.5 Forskningsetikk og registrering

Prosjektet er meldt og godkjent innenfor NSD sin ramme for personvern og følger etiske retningslinjer for forskning. Anonymitet er ivarettatt og personlige opplysninger oppgis ikke. Alle informanter er informert og er gitt muligheten til å trekke seg fra intervjuundersøkelsen. Lydfiler slettes etter

prosjektets avslutning. Prosjektet er også lagt inn i Cristin, hvor det kan hentes informasjon om prosjektet og se en oversikt over publisering i kjølvannet av prosjektet.

5 Funn og analyser

I det følgende vil det gjøres rede for hva vi fant i de ulike undersøkelsene. Vi hadde begrensede muligheter for å kartlegge opptak og frafallstall, da vi ikke hadde tilgang til ulike registreringssystemer, samtidig som vi ikke visste helt hva vi skulle kartlegge. Dette innebærer at vi her kun vil vise til den begrensede kartleggingen vi har gjennomført, samt at vi viser til hva som kan være viktig for studieadministrasjonen å se nærmere på i kjølvannet av denne undersøkelsen.

5.1 Spørreundersøkelse blant førsteårsstudentene

Som målsetting for prosjektet har vi oppgitt at vi ønsket å finne mer ut om hvem studentmassen vår er og deres motivasjon og trivsel i studiet, med fokus på menn. Det er en antagelse at motivasjon og trivsel har sammenheng med hvorvidt studenter fullfører studiet. Vi ville derfor vite mer om deres bakgrunn, motivasjon og opplevelser av studiet, samt deres tanker om rekruttering til studiet og gjennomføring. Vi tok som sagt utgangspunkt i undersøkelsen gjort av Bratterud, Bjorvatn, Børresen, Glaser Holthe, Lillemyr & Tangen (2003). Intensjonen var å se om det var mulig å sammenligne resultatene fra denne tidligere undersøkelsen med våre resultater. Bratterud og hennes kollegaer hadde imidlertid motivasjon for studiet som hovedfokus, og det var en undersøkelse som ble gjennomført på flere studiesteder og med andre fagplaner og rammer enn i dagens utdanning og i en annen tid. Det ble imidlertid også gjort en egen undersøkelse av «Menn i førskolelærerutdanningen (MIF)» i 2000 som vi også har sett til. Derfor er deler av spørreskjema forsøkt lagt tett opp til spørsmålene fra Bratterud, Granrusten & Lillemyr (2000). Det viste seg likevel å være vanskelig å kopiere spørreskjemaet, og vårt skjema inneholder derfor kun delvis samme tema.

Totalt har hele populasjonen bestått av 534 studenter, fordelt på 138 menn og 396 kvinner. Det var forskjellig svarprosent de ulike årene, 2016 (33 %), 2017 (40 %) og 2018 (60 %). Vi valgte å slå sammen svarene fra alle tre årene, og samlet sett har vi svar fra 236 personer, som gir en svarprosent på 44 %. Fordelt på kjønn var det 51 (22 %) menn, 184 (78 %) kvinner, og 1 som oppgir å være transperson, som fylte ut skjemaet. Vi har valgt å ikke kommentere transpersonens svar, men svarene er oppgitt i tabellene.

Bakgrunnsinformasjon

Oppvekst og interesser, erfaring med barn og kjennskap til yrket

I denne delen av undersøkelsen ønsket vi å vite mer om studentenes bakgrunn, deres oppvekst, interesser og valg av studiested. I alle tabellene oppgis fordelingen med reelle antall svar samt prosent slik som kjøring av frekvensene viste.

Det er kjørt bivariate tabeller for å kontrollere for forskjeller mellom kjønn, og det er kommentert i teksten hvorvidt det er forskjeller mellom kvinner og menns svar der det anses som interessant.

Alder

Vi ønsket å vite mer om alderen til våre studenter. Det er interessant å vite om vi rekrutterer studenter som kommer rett fra videregående og om studentene utgjør en aldershomogen gruppe. Deres oppgitte alder kan gi indikasjoner på dette.

Tabell 1 Alder. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	19-22 år	177	75,0	75,0	75,0
	23-26 år	43	18,2	18,2	93,2
	27-30 år	12	5,1	5,1	98,3
	Over 30 år	4	1,7	1,7	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

Tabell 1 viser at de alle fleste (75 %) av studentene oppgir at de tilhører den yngste gruppen (19-22 år) og 18 % var mellom 23-26 år. Kun 4 studenter var over 30 år. Det var flere menn enn kvinner som tilhørte aldersgruppen 23-26 år, 51% av mennene og 9,2 % av kvinnene. Det var 85 % av kvinnene som tilhørte den yngste gruppen. Dette innebærer at vi har unge studenter og at flesteparten trolig ikke har lang erfaring fra andre studier eller har yrkeserfaring.

Tendensen med at prosentvis er det flere menn som er noe eldre enn sine kvinnelige studenter er en interessant tendens som det hadde være spennende å følge opp med flere analyser av – om dette gjelder generelt i barnehagelærerutdanningen, på DMMH eller om det er en gjennomgående trend. I tilfelle vil det kunne ha konsekvenser for hvordan og til hvem vi henvender oss målrettet i rekrutteringsøyemed.

Geografisk oppvekst

Det er også interessant å se hvor vi rekrutterer studentene fra geografisk sett, og derfor stilte vi spørsmål om oppvekststed.

Tabell 2 Geografisk oppvekststed. Antall og prosent. N 236

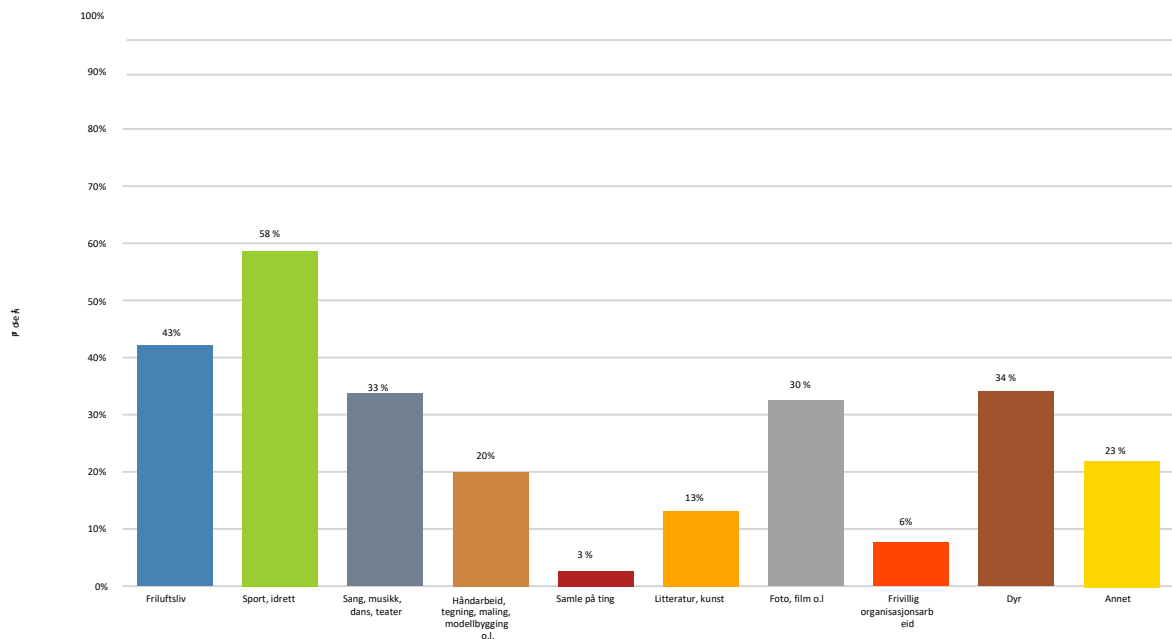
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nord-Norge/Finnmark	23	9,7	9,8	9,8
	Midt-Norge	122	51,7	51,9	61,7
	Vestlandet	26	11,0	11,1	72,8
	Sørlandet	6	2,5	2,6	75,3
	Østlandet	53	22,5	22,6	97,9
	Annet land enn Norge	5	2,1	2,1	100,0
	Total	235	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

I tabell 2 kan vi lese at de alle fleste studentene oppga at de hadde vokst opp i Midt-Norge (52 %) mens 23 % oppga Østlandet. Det var 10 % som oppga Nord-Norge/Finnmark. Det var også 5 studenter som oppga at de hadde oppvekst i et annet land enn Norge, som tabellen viser. Her så vi en liten forskjell mellom kjønn og at 55 % av kvinnene oppgir Midt-Norge, mot 40 % av mennene.

Oppsummert kan dette bety at våre mannlige studenter er noe eldre enn sine kvinnelige medstudenter og at færre menn enn kvinner rekrutteres fra Midt-Norge. Og det er altså slik at i vårt utvalg viser det seg at de fleste har hatt oppveksten sin i Midt-Norge, men at vi også rekrutterer fra Østlandet. Dette innebærer at vi trolig allerede rekrutterer godt i nærområdet og at det kan lønne seg å vektlegge mer markedsføring av DMMH også i andre deler av landet. Kun få personer har hatt oppveksten i andre land. Dette er trolig naturlig med tanke på at tettheten av potensielle studenter med annen bakgrunn enn norsk ikke er så høy i Trondheimsområdet som for eksempel på østlandsområdet. Studentene er også unge, så markedsføring som går noe bredere ut til andre aldersgrupper kan også være en idé.

Fritidsinteresser

Vi spurte også studentene om deres fritidsinteresser. Vi antok at det ville være interessant å vite mer om hvilke interesser studentene hadde og om dette vil ha noe å si både for hvordan vi markedsfører oss og om deres interesser er en motivasjon for å søke studiet. For eksempel vet vi at menn ofte oppgir friluftsliv og interesse for friluftsbarnehager som motivasjon for å arbeide i barnehage, og at menn er mer motiverte sammenlignet med kvinner i barnehagen (Koch & Emilsen, 2017; Lysklett & Emilsen 2006; Emilsen & Lysklett, 2008). Nedenfor er svarene illustrert i figur 2.

Figur 1 Fritidsinteresser

Her var det sport og idrett flest krysset av for (58 %), og det var 56 % av kvinnene og 63 % av mennene som svarte dette. Det var samlet 43 % som svarte friluftsliv, fordelt på 44 % av kvinnene og 38 % av mennene. Noen krysset også for av for dyr (34 %) mens andre valgte håndarbeid, maling etc. (20 %). Respondentene hadde mulighet for å sette flere kryss, så prosentene summerer ikke til 100.

Altså ser det ikke ut som om våre mannlige studenter er mer interessert i friluftsliv som hobby enn kvinnene. Dette er naturlig, med tanke på at de som er mest interessert i friluftsliv antakelig har valgt å gå på vår linje med fokus på uteliv og friluftsliv.

Vi spurte også studentene om i hvilken grad tror de tenkte at de kunne bruke fritidsinteressene sine i arbeidet som barnehagelærer.

Tabell 3 I hvilken grad tror du at du kan bruke fritidsinteressene dine i arbeidet som barnehagelærer? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	103	43,6	44,2	44,2
	Noen grad	112	47,5	48,1	92,3
	Liten grad	11	4,7	4,7	97,0
	Ingen grad	3	1,3	1,3	98,3
	Vet ikke	4	1,7	1,7	100,0
	Total	233	98,7	100,0	
Missing	System	3	1,3		
Total		236	100,0		

Av tabellen ser vi at de aller fleste (92 %) svarer positivt på dette, noe som vil bety at studentene ser en mulighet for å bruke sine interesser i arbeide i barnehagen. Dette kan også være viktig med tanke på markedsføring. Her ser vi også en liten, men interessant forskjell mellom kvinner og menn. Det var 46 % av kvinnene som svarte «i stor grad» mens 39 % av mennene svarte det samme. Og det var 12 % av mennene som svarte «i liten grad» eller «ingen grad» mot 4 % av kvinnene. Dette kan bety at menn i mindre grad enn kvinner ser mulighet for å kombinere fritidsinteresser i jobben, eller at arbeid i barnehagen generelt er i tråd med kvinners fritidsinteresser.

Lønnet arbeid ved siden av studiene?

Det var også av interesse om studentene hadde lønnet arbeid ved siden av studiene og hvorvidt dette arbeidet hadde med barn å gjøre. Vi antok at disse spørsmålene ville kunne hjelpe oss til å se hvorvidt studenten anser studiet som primæraktivitet eller om de bruker tid på annet og lønnet arbeid.

Tabell 4 Har du lønnet arbeid ved siden av studiene? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nei	140	59,3	59,8	59,8
	Ja	85	36,0	36,3	96,2
	Ikke aktuelt	9	3,8	3,8	100,0
	Total	234	99,2	100,0	
Missing	System	2	,8		
Total		236	100,0		

Vi ser av tabell 4 at 36 % oppga at de hadde lønnet arbeid ved siden av studiene. Mens 60 % svarte nei på dette spørsmålet. Dette er som forventet da studentene er tidlig i sitt studieforløp, noe som kan innebære at de ikke har skaffet seg jobb enda, men har fokus på studier. Her ser vi en interessant kjønnsforskjell, da det prosentvis er flere kvinner (38 %) enn menn (28 %) som oppgir å ha arbeid ved siden av studier. Vi ønsket også å vite hvor mange timer studentene med lønnet arbeid arbeidet gjennomsnittlig i uka.

Tabell 5 Hvis du har lønnet arbeid ved siden av studiene hvor mange timer i uka arbeider du gjennomsnittlig? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Under 5 timer	20	8,5	9,3	9,3
	Mellom 5 og 15 timer	45	19,1	21,0	30,4
	Over 15 timer	15	6,4	7,0	37,4
	Ikke aktuell	126	53,4	58,9	96,3
	Vet ikke	8	3,4	3,7	100,0
	Total	214	90,7	100,0	
Missing	System	22	9,3		
Total		236	100,0		

Av tabellen ser vi at det var 30 % av de som arbeidet som oppga at de arbeidet opptil 15 timer i uken gjennomsnittlig. Flest arbeidet mellom 5 og 15 timer. Her er det trolig en feilmargin, da det er flere som har svart på enn de spørsmålet var aktuelt for jmf. tabell 4.

Det var naturlig å følge opp med et spørsmål om dette arbeidet var arbeid med barn.

Tabell 6 Er det lønnede arbeidet du utfører omsorg for barn? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	23	9,7	10,0	10,0
	Nei	140	59,3	60,6	70,6
	Ikke aktuelt	68	28,8	29,4	100,0
	Total	231	97,9	100,0	
Missing	System	5	2,1		
Total		236	100,0		

Tabell 6 viser at de færreste svarte bekreftende på dette. Her ser vi at kun 10 % svarte at det lønnete arbeidet de hadde handlet om arbeid med barn. Det var 9 % av kvinnene som svarte bekreftende på dette, mens 12 % av mennene svarte ja.

Her er det en mulig feilmargin, siden mange antagelig har misforstått spørsmålet, da antallet som har svart på dette spørsmålet ikke korresponderer med spørsmålet over, hvor 53 % av de spurte svarte at spørsmålet ikke var aktuelt. Mens det det kun var 29% som svarte at spørsmålet ikke var aktuelt i denne sammenheng.

Omsorg for barn?

Vi ønsket også å vite om våre studenter hadde daglig omsorg for barn og eller om de hadde hatt lønnet omsorg for barn. Det var få som oppga at de hadde omsorg for egne eller partners barn, kun 9 %.

Tabell 7 Har du hatt lønnet arbeid med omsorg for barn før du startet på utdanningen? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	115	48,7	48,7	48,7
	Nei	121	51,3	51,3	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

Det var noe overraskende at hele 49 % av studentene svarte ja på spørsmålet «Har du hatt lønnet arbeid med omsorg for barn før du startet på utdanningen?» slik tabellen over viser.

Det var også interessant at det var flere menn (61 %) enn kvinner (45 %) som oppga dette. Dette kan indikere at det er flere menn enn kvinner som kan vise til erfaring fra arbeide med barn enn kvinner. Dette korresponderer også med at de mannlige søkerne var noe eldre enn sine kvinnelige medstudenter.

Undersøkelsen viste videre at 94 % av respondentene hadde gått i barnehage selv. Dette kan vise oss at våre studenter i hovedsak kjenner til barnehagen, både fra egen erfaring og at mange har erfaring med omsorg for barn. Slik sett bør forholdsvis mange studenter være noe kjent med arbeid og omsorg for barn. Siden nesten alle studentene hadde gått i barnehagen selv, og mange hadde hatt lønnet arbeid med omsorg for barn før de startet på studiet forteller dette oss at mange studenter burde være forberedt til yrket som venter dem.

Valg av DMMH som studiested

Vi ville også vite mer om hvorfor studentene hadde valgt seg DMMH som studiested. Tabellen under viser hvorvidt andre studiesteder enn DMMH var vurdert.

Tabell 8 Søkte du opptak på barnehagelærerutdanningen ved andre høyskoler/universitet? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	82	34,7	34,9	34,9
	Nei	153	64,8	65,1	100,0
	Total	235	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

På spørsmålet om de hadde søkt opptak på andre og barnehagelærerutdanninger og studiesteder enn DMMH og var det kun 35 % som svarte ja på dette spørsmålet. Dette betyr at det er 65 % av våre studenter som først og fremst ønsket seg DMMH som studiested for utdanning, noe tabell 8 viser. Det var noen flere kvinner enn menn som svarte dette.

Det var også oppgitt et spørsmålsbatteri knyttet til hvorfor de valgte seg DMMH som studiested hvor flere faktorer ble oppgitt og studentene skulle angi i hvilken grad faktoren hadde betydning. Da vi stilte spørsmål om hvilken betydning det hadde at DMMH lå nær hjemstedet svarte 56 % at dette hadde stor eller noen betydning og 18 % svarte at det ikke var relevant. Med andre ord har geografisk nærhet til studiestedet mye å si for over halvparten av våre studenter. Det var også viktig for mange at DMMH er kjent for å gi en god utdanning, 93 % oppga at dette hadde stor eller noe betydning. Mens 78 % oppga at det var av stor eller noe betydning at DMMH var kjent for å ha et godt studiemiljø. Det var 10 % som svarte at det hadde stor betydning at de ikke kom inn på den høyskolen de helst ønsket. Det var også 37 % som svarte at DMMH passet best med hensyn til partners jobb eller studiested.

Vi gav også mulighet for å begrunne kort hvorfor de valgte DMMH som studiested ved å skrive inn egen tekst. Det er 178 innlagte begrunnelser. En grovinndeling og foreløpig kategorisering er at begrunnelsene er: *Beliggenhet, DMMH sitt gode rykte, utdanning/yrke rettet mot barn, studiemiljø, nærhet til familie og kjærester, Andre årsaker* som blant annet: «ville bort fra hjemstedet» eller «fordi jeg visste ikke hva annet jeg skulle søke på» og «kom ikke inn på førstevalg», var også oppgitt.

Svarene er lange og fylldige, og følgende sitater bekrefter tendensene som er beskrevet over i tabellene: «Fordi jeg hadde hørt mye positivt om skolemiljø og lærere. Jeg ville ta barnehagelærerutdanning et sted hvor jeg fikk noe igjen for utdanningen og arbeidet. Dette føler jeg at DMMH absolutt lever opp til». «Fordi jeg hadde hørt det var den beste skolen for barnehagelærerutdanning i Norge». «Hadde lyst til å studere i Trondheim og det var DMMH som hadde barnehagelærerutdanning». «Det var nært hjemme og jeg hadde hørt mye bra om DMMH. Litt usikker på hva jeg ville bli, men visste at det var å jobbe med barn». «Fordi jeg har hørt at det er en skole som er veldig faglig dyktig og at det er veldig dyktige lærere der. Og jeg syntes personlig det var et pluss at skolen kun har barnehagelærerutdanningen på skolen».

Disse begrunnelsen gjenspeiler i stor grad det som er gjengitt ovenfor. Særlig er det svært mange som oppgir at DMMH har et godt rykte og er et bra studiested og at utdanningen som tilbys har høy faglig kvalitet. Noen få oppga at de ikke kom inn på annen ønsket utdanning, en person oppga at kravet om minimum 4 i matte stoppet lærerdrømmen i skolen og at DMMH slik ble et andrevalg. Det hadde vært hensiktsmessig å gjøre en grundigere analyse av disse variablene. Det er en interessant kartlegging i seg selv også fordi det bekrefter vårt inntrykk av at DMMH har et godt rykte. Det kunne også vært interessant å sammenligne data fra studiebarometeret og se om vi finner lignende tendenser.

Det kan også være hensiktsmessig med en gjennomgang av hva menn og kvinner oppgir og om det er mulig å se noen tendenser som kan tilskrives kjønnsforskjeller. Dataene kan også være relevante for bruk i rekruttering og markedsføringsøyemed.

Valg av utdanning

Faktorer for utdanningsvalg – planlagt

Vi ønsket også å kartlegge om utdanningsvalget er mer eller mindre tilfeldig eller et mer bevisst valg, samt å kartlegge mulige faktorer for utdanningsvalg.

Tabell 9 Utdanningsvalg – samsvar med ønske og planlegging. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helt i samsvar med ønske og planlegging	125	53,0	53,2	53,2
	Delvis etter ønske og planlegging	93	39,4	39,6	92,8
	Nokså tilfeldig	17	7,2	7,2	100,0
	Total	235	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

Det er hele 53 % som sier et valg av utdanning som barnehagelærer er helt i samsvar med ønske og planlegging. Mens 40 % sier at det var delvis etter ønske og planlegging. Kun 7 % sier at valget var nokså tilfeldig, som vi kan se av tabellen. Resultatene viste også at det prosentvis var noen flere kvinner (54 %) enn menn (47 %) som svarte at dette var helt i samsvar med ønske og planlegging.

Dette kan fortelle oss at de aller fleste studenter målrettet velger seg denne utdanningen. Dette bør ha betydning for motivasjonen for studiet. Det kan være gjenstand for videre studier hvordan dette henger sammen med at vi mister såpass mange studenter underveis. Mange spørsmål kan stilles i kjølvannet av dette, mister studentene motivasjon underveis, og eller står ikke forventinger til utdanningen til det som faktisk møter dem som studenter ved DMMH?

Faktorer for utdanningsvalg – påvirkning

Vi ønsket også å få vite hvilke faktorer som kan ha påvirkning på studentenes valg av utdanning. Det ble utviklet et spørsmålsbatteri om faktorer for utdanningsvalg som studentene ble bedt om å svare på, gradert etter betydning. Det er i tillegg delt inn i tre ulike typer faktorer - *relasjonelle, motivasjon og instrumentelle*, dette er gjort for en bedre oversikt av de ulike typene av faktorer som har påvirket i utdanningsvalget. Det understrekes at denne kategoriseringen er gjort i tillegg av forskerne og at faktorene kan være overlappende.

Relasjonelle faktorer

Det ble utarbeidet en rekke faktorer som studentene ble bedt om å ta stilling til, som kan kategoriseres som relasjonelle faktorer. Foreldres yrke kan ha betydning for barnas valg av utdanning. Det var 24 % som oppga at mors yrke hadde stor eller noe betydning. Mens 6 % svarte at fars yrke hadde stor eller noe betydning. Med tanke på at barnehagelæreryrket er kvinnedominert er denne tendensen plausibel. Her var det ingen nevneverdig forskjell på hva menn kvinner og menn oppga. Påvirkning fra annen slekt eller venner hadde ikke betydning for mange, heller ikke at venner hadde samme utdanningsplaner, heller ikke at det passet med partneres utdanningsplaner. Det er også interessant å se at det var få som oppga at studiet var anbefalt av studieveileder (81 % oppga liten eller ingen betydning). Dette kan vise oss at det kan være av betydning å få studieveiledere på banen med tanke på rekruttering. Det var heller ingen store forskjeller på kjønn her, med unntak av at det var 13 % av kvinnene som oppga stor eller noe betydning, mens 8 % av mennene oppgav det samme.

Det var flere som oppga at det hadde betydning at de hadde fått studiet anbefalt av en barnehagelærer de kjente (50 %). Det var 52 % av kvinnene og 59 % av mennene som rapporterte at det er av stor eller noe betydning at de har arbeidet i barnehage. Det er også 36 % som oppgir at de har arbeidet med barn, men ikke i barnehage, og at dette har stor eller noe betydning for deres utdanningsvalg. Derfor er det rimelig å anta at tidligere erfaring fra arbeid i barnehage også har betydning for om de gjennomfører studiet.

Motivasjonsfaktorer

Motivasjon for yrket kan være mange og det er komplekst å kartlegge. Hvorvidt man er indre eller ytre motivert er også viktig for valg og gjennomføringen av utdanning.

Motivasjon for å velge utdanningen kommer frem, da det er 97 % som sier at det har «stor eller noe betydning» at de har lyst å arbeide med barn. Her fant vi ingen forskjell mellom kjønnene.

Motivasjon i form av å skaffe seg en interessant jobb spurte vi også om.

Tabell 10 Flere faktorer for utdanningsvalg: Gir mulighet for interessant jobb. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor betydning	171	72,5	73,1	73,1
	Noe betydning	51	21,6	21,8	94,9
	Liten betydning	10	4,2	4,3	99,1
	Ingen betydning	1	,4	,4	99,6

	Vet ikke	1	,4	,4	100,0
	Total	234	99,2	100,0	
Missing	System	2	,8		
Total		236	100,0		

Her ser vi av tabell 10 at det er 95 % som oppgir «stor betydning eller noe betydning» at det gir mulighet for en interessant jobb. Dette er kanskje ikke overraskende, da studentene antakelig ønsker å bekrefte eget valg og har forventninger om et interessant yrke. Her er det ikke nevneverdig prosentvis forskjell mellom hva kvinner og menn svarte.

Tidligere erfaring og omsorg med yngre søsken eller andre barn antas å være en viktig faktor, når man velger barnehagelæreryrket.

Tabell 11 Flere faktorer for utdanningsvalg: Har erfaring med daglig omsorg for søsken eller andres barn- Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor betydning	49	20,8	21,0	21,0
	Noe betydning	41	17,4	17,6	38,6
	Liten betydning	47	19,9	20,2	58,8
	Ingen betydning	92	39,0	39,5	98,3
	Vet ikke	4	1,7	1,7	100,0
	Total	233	98,7	100,0	
Missing	System	3	1,3		
Total		236	100,0		

Det var også av betydning for en del (39 %), med tanke på deres utdanningsvalg, at de har erfaring med daglig omsorg for søsken eller andres barn, som vist i tabellen 11.

At de selv hadde gått i barnehage var det 51 % som oppga at var av «stor eller noe betydning» som faktor for utdanningsvalg. Dette var det 54 % av kvinnene som oppga mot 41 % av mennene. Her ser vi med andre ord en forskjell på 13 %. Hvorfor det er viktigere for menn enn kvinner at de har gått i barnehage når de skulle velge yrke, hadde det vært interessant å finne mer ut om.

Instrumentelle faktorer

Vi har valgt å kategorisere en del andre faktorer som mer instrumentelle. Dette var slike faktorer som at studentene ikke kom inn på førstevalget sitt eller allmennlærerutdanning, eller at de valgte

omskolering. Det var ikke mange som oppga slike faktorer som viktige for deres utdanningsvalg, derfor er ikke fordelingen vist i denne rapporten.

Studentenes egen begrunnelse for valg av utdanning

Respondenten ble også bedt om å skrive ned tre faktorer (i prioritert rekkefølge) som har vært viktig for valg av utdanning. Disse utsagnene kan gi et godt grunnlag for å se hva studentene med egne ord finner som primærmotivasjon når de valgte å søke denne utdanningen. Her er det et stort materiale og vi har 527 svar, når vi samler de tre faktorene de ble bedt om å oppgi. Det var 164 som oppga stikkord på første faktoren, 185 andre faktor og 179 tredje faktor. Dette indikerer at ikke alle valgte å svare på spørsmålet og at prioriterte faktorer ikke gir et korrekt bilde av primære og mer sekundære faktorer slik vi ønsket.

Dataene deles inn i 6 ulike grovinndelte kategorier av faktorer. Den ene kategorien har med barn å gjøre og er den største. *Barn*: her var det stikkord som «elsker å jobb med barn», «har lyst til å arbeide med barn» og «glad i barn», «stor interesse for jobb med barn». En annen kategori kan kalles *Utdanning og utdanningssted*, her var det faktorer knyttet til DMMH som utdanningssted sitt rykte, gode lærere og læringsmiljø. *Tidligere erfaring* var også en kategori, og innebærer erfaring med å jobbe med barn, eller har barne- og ungdomsarbeiderlinja fra vgs. *Indre motivasjon* var en faktor for flere slik som: «det er dette jeg vil», «jobbe med mennesker» og en sa det slik: «jeg skulle jobbe med noe jeg selv ville, noe som var bare mitt valg». *Ytre faktorer* som praktiske hensyn, slik som kjærestens studiested, at det var i Trondheim, samt anbefalinger om yrket, stabil jobb og inntekt var også oppgitt. *Hjelpe og bidra - barn*: En annen kategori var også faktorer som ønske om å bidra i barns oppvekst og liv, og lage gode barndomsminner for barn. En grundigere analyse er påkrevet før dette kan gi oss mer holdbare data.

Faktorer for utdanningsvalg – reaksjoner og forventinger

Vi ønsket også å vite mer om hvilke forventinger studentene hadde når de søkte studiet for å se om disse forventingene hadde endret seg. Vi ville også vite om tilbakemeldinger på studievalg var positive eller negative, som også kan være en faktor for valg av studieretning.

Tabell 12 Hvilke reaksjoner har du fått hos andre på ditt valg av utdanning? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Positive reaksjoner	151	64,0	64,0	64,0
	Både positive og negative reaksjoner	77	32,6	32,6	96,6
	Ingen spesielle reaksjoner	8	3,4	3,4	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

På spørsmål om hvilke reaksjoner studentene fikk på sitt valg av utdanning fra andre oppga de fleste at de fikk positive reaksjoner (64 %) slik tabellen 12 viser. Det var 80 % av mennene, mot 59 % av kvinnene som fikk positive tilbakemeldinger på sitt valg av utdanning, noe som er overraskende.

Her ser vi en kjønnsforskjell (Kji-kvadrat 8.32, df 4, p= 0.08). Med andre ord, opplever størstedelen av mennene at familie, venner og bekjente er positive til deres valg av yrke. Dette kan bety at disse mennene ikke opplever sterke kjønnsstereotypiske barrierer gjennom at omsorg for små barn er biologisert slik Bourdieu diskuterer (Bourdieu, 2000). Det er også naturlig å tenke at ytre påvirkning kan ha betydning for studiemotivasjon. Dette kan vitne om at menn trolig opplever at å ta et utradisjonelt utdanningsvalg som barnehagelæreryrket anses som positivt og slik sett får anerkjennelse for å velge en utdanning som er kjønns-ustereotypisk.

Tabell 13 Er utdanningen i tråd med det du forventet da du søkte opptak? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, helt som forventet	41	17,4	17,4	17,4
	Omtrent som forventet	127	53,8	53,8	71,2
	Ikke helt som forventet	52	22,0	22,0	93,2
	Nei, ikke som forventet	13	5,5	5,5	98,7
	Vet ikke	3	1,3	1,3	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

Tabell 13 viser fordelingen på spørsmålet om utdanningen er i tråd med de de forventet da de *søkte* utdanningen. Det var 22 % som sier at det er «ikke helt som forventet» sier mens majoriteten (54 %) sier «omtrent som forventet». Men 17 % sier at de var helt som forventet. Med andre ord ser det ut som om at så langt i studiet oppleves deres forventinger å være i tråd med forventinger i forkant.

Det var ikke vesentlige forskjeller på hva kvinner og menn svarte på dette spørsmålet, med unntak av at prosentvis var det noen flere menn 59 %, mot 52 % av kvinnene som svarte at utdanningen var omtrent som forventet da de søkte opptak.

Selvoppfatning i forhold til barnehagelæreryrke

Vi stilte også spørsmål om hvilken oppfatning de hadde av seg selv som fremtidig barnehagelærer, og tabellen nedenfor viser at her er selvtilliten er god for de fleste.

Tabell 14 Hvilken oppfatning har du av deg selv som fremtidig barnehagelærer? Antall og prosent. N 236

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Jeg blir en meget dyktig barnehagelærer	110	46,6	46,6	46,6
Jeg blir en god barnehagelærer	110	46,6	46,6	93,2
Jeg blir en nokså god barnehagelærer	9	3,8	3,8	97,0

Vet ikke	7	3,0	3,0	100,0
Total	236	100,0	100,0	

Det var 47 % som svarer: «jeg blir en meget dyktig barnehagelærer», mens ytterligere 47 % svarer «jeg blir en god barnehagelærer». Kun 7 % svarer «vet ikke» og 4 % svarer «jeg blir en nokså god barnehagelærer». Denne fordelingen kan tolkes på flere måter. Det er naturlig nok godt nytt at utdanningen så langt i studiet står i stil til forventningene. Samtidig vil det trolig ha betydning at siden studentene har kommet inn på studiet og har startet ønsker de også at studiet skal være i tråd med hva de forventer.

Her ser vi en liten forskjell i prosentfordelingen mellom kjønn, da 49 % av mennene svarer at de vil bli «en meget dyktig barnehagelærer», mens 46 % av kvinnene oppga det samme.

Hvordan egen oppfatning av yrkesutøvelse kommer til syne handler også om motivasjon for studiet og yrket, derfor stilte vi også flere spørsmål som omhandlet motivasjon.

Motivasjon for yrket og studiet

Vi la også inn spørsmål som gikk på motivasjon i forhold til studie og yrket formulert som følger: «*vi er også interessert i din motivasjon både for studiet, yrket, og hvordan du ser på fremtidig yrkesutøvelse*». Vi ønsket å se nærmere på om det var målbare forskjeller med tanke på motivasjonen de oppga for studiet og barnehagelæreryrket før de startet og etter en tid i første klasse. Vi minner om at vår undersøkelse ble gjennomført etter første praksisperiode i november, for alle tre kullene som har vært med i undersøkelsen.

Motivasjon for studiet før studiestart og på måletidspunkt

Vi bad studentene ta stilling til: *Hvordan vil du beskrive motivasjonen din for barnehagelærerstudiet når du startet studiet? (Skala fra 1-6) 1) Lav motivasjon – 6) svært sterk motivasjon.*

Tabell 15 Hvordan vil du beskrive din motivasjon for studiet og yrket? For barnehagelærerstudiet når du STARTET studiet. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Sterk motivasjon	170	72,0	72,0	72,0
	Noe motivasjon	56	23,7	23,7	95,8
	Svak motivasjon	8	3,4	3,4	99,2
	Ingen motivasjon	1	,4	,4	99,6
	Vet ikke	1	,4	,4	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

Naturlig nok var det mange som oppga at de var «sterkt motivert» (72 %) for studiet når de startet, mens 24 % oppga «noe motivert», (akkumulert 96 %) mens kun 3 % oppga «svak motivert».

Her så vi en liten forskjell på kjønn, da 74 % av mennene oppga «sterk motivert» mens 71 % av kvinnene oppga det samme.

Vi fulgte opp med spørsmål om motivasjonen etter en tid.

Tabell 16 Hvordan vil du beskrive din motivasjon for studiet og yrket?: For barnehagelærerstudiet på NÅVÆRENDE tidspunkt? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Sterk motivasjon	98	41,5	41,5	41,5
	Noe motivasjon	104	44,1	44,1	85,6
	Svak motivasjon	24	10,2	10,2	95,8
	Ingen motivasjon	7	3,0	3,0	98,7
	Vet ikke	3	1,3	1,3	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

Vi ser i tabell 16 at motivasjonen har sunket ganske betraktelig sammenlignet med fordelingen i tabell 15. Det var 41 % som oppga «sterkt motivert», mens 44 % oppga «noe motivert» (akkumulert 86 %) mens 10 % oppga «svak motivasjon» og 3 % oppga «ingen motivasjon». Dette viser oss at det har skjedd en markant endring i motivasjon for studiet fra når de startet til tidspunktet for undersøkelsen.

Her så vi en liten prosentvis forskjell på mellom kjønn, da 49 % av mennene oppgir «sterk motivasjon» og 39 % oppgir «noe motivasjon» (akkumulert 88 %), mens av kvinnene er det 40 % som oppgir «sterk motivasjon» og 40 % «noe motivasjon» (akkumulert 85 %).

Denne tendensen er viktig å ta med seg videre. De ville vært interessant å vite mer om hvilke faktorer som gjør at motivasjon synker såpass drastisk.

Motivasjon for studiet før barnehagelæreryrket før studiestart og på måletidspunkt

Vi ønsket også å kartlegge om motivasjonen for yrket hadde forandret seg fra før studiestart og etter en tid i utdanningen. Vi stilte derfor spørsmålet «Hvordan vil du beskrive motivasjonen din for barnehagelæreryrket når du startet studiet?».

Tabell 17 Hvordan vil du beskrive din motivasjon for studiet og yrket?: For barnehagelæreryrket når du STARTET studiet? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Sterk motivasjon	154	65,3	66,1	66,1
	Noe motivasjon	69	29,2	29,6	95,7
	Svak motivasjon	6	2,5	2,6	98,3

	Vet ikke	4	1,7	1,7	100,0
	Total	233	98,7	100,0	
Missing	System	3	1,3		
Total		236	100,0		

Som tabellen viser var motivasjonen god for yrket når studentene startet. Og det er heller ikke overraskende at de fleste viste god motivasjon for yrket nå de startet studiet. Akkumulert svarer hele 96 % «sterk og noe motivasjon». Her var det ikke stor forskjell på hva menn og kvinner svarer.

Vi fulgte opp med spørsmål om motivasjon for yrket på målingstidspunktet.

Tabell 18 Hvordan vil du beskrive motivasjonen din for barnehagelæreryrket på nåværende tidspunkt? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Sterk motivasjon	141	59,7	60,8	60,8
	Noe motivasjon	74	31,4	31,9	92,7
	Svak motivasjon	11	4,7	4,7	97,4
	Ingen motivasjon	1	,4	,4	97,8
	Vet ikke	5	2,1	2,2	100,0
	Total	232	98,3	100,0	
Missing	System	4	1,7		
Total		236	100,0		

Av tabellen ser vi at sterk motivasjonen for yrket på målingstidspunktet oppgis til 61 %, og andelen har sunket noe fra motivasjonen som oppgis ved studiestart. Med andre ord har ikke motivasjon for yrket sunket like mye som for motivasjon for studiet. Dette kan være en indikasjon på at motivasjon for yrket står ved lag, men at motivasjon for studiet ikke oppfyller deres forventinger. Her kan det være interessant å se nærmere på hvorfor motivasjonen for studiet synker mens motivasjonen for yrket ikke synker i like stor grad. Her kan det være en faktor at studentene har vært i praksis og slik sett har blitt noe mer realitetsorientert.

Det ser derimot ut som om motivasjon for yrket har sunket mer hos kvinnene enn hos mennene, da 59 % av kvinnene oppga «sterk motivasjon», mens 69 % av mennene oppga det samme. Dette er en tendens som korresponderer med flere av de andre spørsmålene, hvor menn ser ut til å være mer positive og ser ut til å finne utdanning og studie i tråd med forventinger.

Din opplevelse av studiestart ved DMMH

Vi ønsket også å vite litt mer om hvordan studenten opplevde å bli mottatt på høgsolen ved oppstarten av studiet. Vi kom til at det var sentralt å vite mer om opplevelse i første møte, hvordan mottakelsen var fra lærere og i forhold til klassen. Igjen var det interessant å se om det var forskjeller mellom menn og kvinner i denne sammenheng.

Mottakelse ved oppstart – lærer og klassemiljø

Vi ville vite hvordan studentene hadde opplevd å bli mottatt på DMMH når de startet, og ved det første møtet som student ved DMMH. Det var presisert i spørreskjema at vi tenkte på første skoledag samt den første tiden etter oppstarten.

Tabell 19 Hvordan opplevde du å bli mottatt ved oppstarten på DMMH?: Ved det første møtet som student ved DMMH? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Positivt	168	71,2	71,5	71,5
	Litt positivt	55	23,3	23,4	94,9
	Ikke så positivt	8	3,4	3,4	98,3
	Negativt	3	1,3	1,3	99,6
	Vet ikke	1	,4	,4	100,0
	Total		235	99,6	100,0
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

I tabell 19 kan vi se at de fleste oppga at de var positive (71 %) mens 23 % oppga «litt positiv». Kun 5 % svarte på delen av skalaen som var mindre positiv eller negativ. Dette kan bety at mange av våre studenter opplever mottakelsen i den første tiden ved DMMH som bra for de fleste. Fordelt på kjønn var det 78 % menn og 69 % kvinner som svarte positivt på dette spørsmålet. Dette var interessant og kan gi en pekepinn på at menn i større grad ble positivt overrasket over oppstarten.

Vi ønsket også å vite mer om opplevelsen av hvordan lærerne tok imot studentene i oppstarten.

Tabell 20 Hvordan opplevde du å bli mottatt ved oppstarten på DMMH?: Hvordan lærerne tok imot deg som student i oppstarten. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Positivt	180	76,3	76,6	76,6
	Litt positivt	46	19,5	19,6	96,2

	Ikke så positivt	5	2,1	2,1	98,3
	Vet ikke	4	1,7	1,7	100,0
	Total	235	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

Her se vi igjen av tabell 20 at majoriteten er positive, og over 76 % oppgir «positiv» mens kun 5 personer oppgir «ikke så positiv» og 4 «vet ikke». Her ser vi at menn (86 %) i større grad enn kvinner (74 %) oppgir å være «positiv», noe som også korresponderte med fordelingen i forhold til oppstarten.

Klassemiljø er trolig sentralt med tanke på trivsel og hvordan man føler seg inkludert og mottatt, ofte som fersk student. Derfor fant vi klassemiljø som en relevant faktor å spørre studentene om med tanke på hvordan studentene opplevde mottakelsen ved DMMH. Tabellen nedenfor viser frekvensfordelingen på spørsmålet som omhandlet opplevelsen av klassemiljøet ved oppstarten.

Tabell 21 Hvordan opplevde du å bli mottatt ved oppstarten på DMMH?: Klassemiljø i oppstarten? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Positivt	143	60,6	61,1	61,1
	Litt positivt	83	35,2	35,5	96,6
	Ikke så positivt	6	2,5	2,6	99,1
	Negativt	1	,4	,4	99,6
	Vet ikke	1	,4	,4	100,0
	Total	234	99,2	100,0	
Missing	System	2	,8		
Total		236	100,0		

I tabell 21 viser fordelingen at de fleste er positive til klassemiljøet i oppstarten. Kun 2,5 % sier «ikke så positivt». Det er 61 % som sier at de er «positive», mens 35 % er «litt positive». Her ser vi også en liten forskjell i prosentfordelingen mellom menn (64 %) og kvinner (61 %), hvor menn er noe mer positive.

Oppsummert kan vi si at studentene i stor grad opplever oppstarten og første møte med DMMH som positivt. Her hadde det vært relevant å sammenligne våre tall og tendenser med blant annet studiebarometeret. Det ser ut som om menn er prosentvis noe mer positive enn kvinner, som er en interessant tendens.

Din opplevelse av studiet så langt

Vi ønsket også å vite mer om studentenes opplevelse av studiet på måletidspunktet. Vi hadde følgende inndeling til den delen av spørreskjema som omhandlet deres erfaringer og ulike opplevelser av studiet frem til måletidspunktet. «Vi vil gjerne vite litt mer om din opplevelse av studiet nå som du har gått noen måneder ved DMMH og etter at du har erfaringer fra praksis i barnehage».

Opplevelse av at studiet er meningsfylt og tilrettelagt – læringsmiljø

Vi ville kartlegge hvorvidt studentene hadde en opplevelse av at studiet er meningsfylt for dem. Det vil trolig ha betydning for både motivasjon, trivsel og hvorvidt studentene fortsetter i studiet at de opplever studietiden og studiet som relevant, tilrettelagt og tilpasset. Det er også interessant å se om det er forskjell på hva menn og kvinner svarer på disse spørsmålene.

Tabell 22 I hvilken grad opplever du at studiet er meningsfylt og tilrettelagt?: Opplever du at barnehagelærerutdanningen er meningsfylt for deg? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	159	67,4	67,7	67,7
	Noen grad	71	30,1	30,2	97,9
	Liten grad	4	1,7	1,7	99,6
	Vet ikke	1	,4	,4	100,0
	Total	235	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

Tabellen viser at mange av studentene (68 %), i stor grad opplevde utdanningen som meningsfylt, mens 30 % oppga «noen grad». Det er gledelig nytt at studiet oppleves meningsfylt, noe som trolig bekreftes av og påvirkes av at de fleste studentene i denne undersøkelsen oppgir høy motivasjon for både utdanning og yrket. Kjøringen fordelt på kjønn viser en prosentfordeling hvor 76 % av mennene og 66 % av kvinnene oppga «stor grad» på dette spørsmålet. Med andre ord er menn mer positive sammenlignet med kvinnene med tanke på om studiene er meningsfylte og tilrettelagt.

At studentene i stor grad oppgir at studiet oppleves meningsfylt behøver ikke å innebære at det samtidig oppleves som at det legges til rette for best mulig læringsmiljø. På spørsmålet hvordan studentene opplevde at det ble lagt til rette for et best mulig studentmiljø var svarene fordelt jevnt.

Tabell 23 I hvilken grad opplever du at studiet er meningsfylt og tilrettelagt?: Opplever du at det legges til rette for best mulig læringsmiljø ved DMMH? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	104	44,1	44,3	44,3
	Noen grad	103	43,6	43,8	88,1
	Liten grad	22	9,3	9,4	97,4
	Ingen grad	2	,8	,9	98,3
	Vet ikke	4	1,7	1,7	100,0
	Total	235	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

Det kan leses i tabell 23 at svarene fordeler seg på «stor grad» (44 %) og «noen grad» (44 %). Mens 9 % svarte «liten grad». Dette kan tolkes som at studentene er positive, men at det muligens er noe forbedringspotensial når det gjelder hvorvidt studiet oppleves meningsfylt og tilrettelagt for studentene siden såpass mange oppgir «i noen grad». Her var det også slik at menn (51 %) i noe større grad enn kvinner (43 %) svarte «stor grad».

Vi ønsket også å kartlegge hvorvidt studenten opplever å få være med å påvirke egen læring. Dette vil også være en sentral faktor for at studiet oppleves meningsfylt og samtidig kan det ha innvirkning på trivsel og tilhørighet, og trolig vil det være en faktor for å forhindre frafall.

Tabell 24 I hvilken grad opplever du at studiet er meningsfylt og tilrettelagt?: Opplever du som student å få være med å påvirke din egen læring? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	43	18,2	18,4	18,4
	Noen grad	115	48,7	49,1	67,5
	Liten grad	60	25,4	25,6	93,2
	Ingen grad	11	4,7	4,7	97,9
	Vet ikke	5	2,1	2,1	100,0
	Total	234	99,2	100,0	

Missing	System	2	,8		
Total		236	100,0		

Tabell 24 viser at kun 18 % oppga at de opplevde i «stor grad» å påvirke sin egen læring, 25 % oppgir at de i «liten grad» får være med å påvirke egen læring, mens 5 % svarer «ingen grad», mens 26 % svarer «noen grad». Med andre ord er det 30 % som opplever at de ikke får påvirke egen læring i noe særlig grad.

Det er med andre ord et forbedringspotensial i denne sammenheng. Det burde være flere studenter som opplevde at de kunne påvirke sin egen læring, da det antakelig vil ha betydning for både indre motivasjon og økt læring. På den annen side er studentene tidlig i sitt studium, noe som kan ha betydning for at de svarer som de gjør. Det tar tid å lære seg å se hvordan egen innsats (læring) kan skapes innenfor gitte rammer og betydningen egen involvering har for egen læring. Spørsmålet er også svært generelt - derfor kan det være vanskelig for studentene å svare, noe som kan gjøre at de velger midtverdien som vil være i «noen grad».

Fordelt på menn og kvinner var det 32 % av kvinnene som svarte «liten eller ingen grad», mens 25 % av mennene svarte det samme. Igjen ser vi en tendens til at menn er mer positive, også i forhold til egen læring.

Man kan også anta at tilrettelegging gjennom sosiale tiltak er viktig for å få best mulig studiemiljø, noe som igjen vil ha betydning for at studentene finner seg til rette og kan også ha betydning for at de ønsker å fortsette studiene. Vi stilte derfor spørsmål om studentene opplevde at det ble lagt til rette for sosiale tiltak. Tabellen nedenfor viser fordelingen på svarene.

Tabell 25 I hvilken grad opplever du at studiet er meningsfylt og tilrettelagt?: Opplever du at det legges til rette for sosiale tiltak for å få best mulig studiemiljø? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	48	20,3	20,5	20,5
	Noen grad	111	47,0	47,4	67,9
	Liten grad	55	23,3	23,5	91,5
	Ingen grad	12	5,1	5,1	96,6
	Vet ikke	8	3,4	3,4	100,0
	Total	234	99,2	100,0	
Missing	System	2	,8		
Total		236	100,0		

Av tabellen ser vi at det er kategorien «noen grad» som flest har krysset av for (47 %), mens 20 % oppgir «stor grad». Dette betyr at 68 % mener at det legges til rette for sosiale tiltak. Av alle respondentene var det 23 % som oppgir «liten grad», mens det var 5 % som oppgir «ingen grad». Dette sier oss at de fleste studenter er positive til tilrettelegging av sosiale tiltak. På den annen side er det heller ikke her spesifisert hva vi mener med sosiale tiltak, noe som kan innebære at studentene vil tolke dette ulikt. Det kan også hende at ikke alle mener at sosiale tiltak er viktig for at studiet oppleves meningsfylt. Det vil kreve mer informasjonsinnhenting for å få vite mer hva som ligger i denne fordelingen. Fordelt mellom kjønn var det 74 % av mennene og av 66 % av kvinnene som svarte «stor grad» og «noen grad». Tendensen med at menn er noe mer positive enn kvinner viser seg også i denne sammenheng.

Opplevelse av at studiet er meningsfylt og tilrettelagt – yrkesutøvelse og yrket

Fremtidig yrkesutøvelse vil være nært knyttet til kunnskap, erfaring og praksis gjennom studiet. Vi var derfor opptatt av å få kartlagt hvordan studiet så langt var relevant i forhold til fremtidig barnehagelæreryrke og studentens yrkesutøvelse.

Vi var også interessert i å finne mer ut om studentenes opplevelser av om *studiet* var tilpasset deres fremtidige yrkesutøvelse, med andre ord om det vi underviser i og den erfaringen de har fått fram til måletidspunktet oppleves som relevant for respondentene med tanke på å jobbe som barnehagelærer. Altså stilte vi spørsmål om studiet gav relevant kunnskap for deres fremtidige yrkesutøvelse.

Tabell 26 I hvilken grad opplever du at studiet er meningsfylt og tilrettelagt?: Opplever du at studiet gir deg relevant kunnskap for din fremtidige yrkesutøvelse? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	153	64,8	65,7	65,7
	Noen grad	73	30,9	31,3	97,0
	Liten grad	6	2,5	2,6	99,6
	Vet ikke	1	,4	,4	100,0
	Total	233	98,7	100,0	
Missing	System	3	1,3		
Total		236	100,0		

Tabell 26 viser at studentene i stor grad mener at studiet gir relevante kunnskaper, da det var 66 % av de spurte som oppga «stor grad», mens 31 % oppga «noen grad». Kun 6 studenter svarte «liten grad». Det var ikke nevneverdig forskjeller mellom hva kvinner og menn svarte i denne sammenheng. Dette er godt nytt og kan tolkes som om at studentene ser relevansen til framtidig yrke tidlig i studiet. Det kan også være en bekreftelse på at kunnskapen som formidles på studiet er praksisnært og at tema vi underviser i er godt knyttet til det de forestiller seg er viktig for en barnehagelærer å ha kjennskap til.

En annen faktor vil være om studiet dekker de behov som fremtidige barnehagelærere har. Tabellen nedenfor viser fordeling på det.

Tabell 27 Er studiet tilpasset dine behov som fremtidig barnehagelærer? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	190	80,5	80,9	80,9
	Nei	10	4,2	4,3	85,1
	Vet ikke	35	14,8	14,9	100,0
	Total	235	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

Her valgte vi kun tre svaralternativer: ja/nei/vet ikke. Her er det 81 % som svarer bekreftende på dette spørsmålet, mens 15 % svarer «vet ikke» og 4 % svarer «nei». Det var ikke nevneverdig forskjeller på hva menn og kvinner svarte på dette spørsmålet.

At så mange som 81 % mener at studiet er tilpasset barnehagelæreryrket er godt å høre. Det bekrefter tendensen vi så tidligere, at mange mente at studiet gir relevante kunnskaper for yrkesutøvelsen. På den annen side er dette et enkelt spørsmål som ikke gir oss mer informasjon utover at mange svarer ja på dette spørsmålet. At såpass mange som 15 % svarer «vet ikke» er naturlig, nettopp fordi det trolig ikke er lett å svare på dette spørsmålet så tidlig i studiet. At så mange er positive ville være spennende å følge opp og få vite mer om hva studentene legger i at de opplever at studiet er tilpasset. Tendensen kan trolig også forklares av at studentene ved måletidspunktet har gjennomført første praksisperiode, noe som vil påvirke opplevelsen av praksisnærhet.

Arbeidsinnsats ved oppstart og ved måletidspunkt

Vi ønsket også at studentene skulle fortelle oss noe om sin arbeidsinnsats tidlig i studiet og etter en tid. Vi stilte derfor spørsmålet: *Hvordan vil du beskrive din arbeidsinnsats når du startet på studiet?*

Tabell 28 Hvordan vil du beskrive din arbeidsinnsats og trivsel i forhold til følgende: Din arbeidsinnsats når du startet på studiet. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget god	98	41,5	41,5	41,5
	God	96	40,7	40,7	82,2

Nokså god	35	14,8	14,8	97,0
Dårlig	5	2,1	2,1	99,2
Vet ikke	2	,8	,8	100,0
Total	236	100,0	100,0	

Her ser vi av tabellen at 41 % svarer at arbeidsinnsatsen var «meget god» mens 41 % svarer «god». Akkumulert er det med andre ord hele 82 % som mener at deres innsats var bra ved oppstarten. Kun 15 % som svarer «nokså god», slik tabellen viser.

Dette viser oss at arbeidsinnsatsen rapporteres av studentene som god, og at få oppgir at de hadde lav arbeidsinnsats når de startet studiet.

Her var det noen interessante forskjeller mellom hva kvinner og menn svarer. Det er flere kvinner (43 %) enn menn (33%) som svarer at arbeidsinnsatsen var «meget god», mens det er overvekt av menn (23 %), mot 12% av kvinnene som svarer «nokså god». Selv om tallmaterialet er lite og det er få respondenter er dette er interessant observasjon. Med andre ord mener menn i mindre grad enn kvinner at egen innsats var god.

Det var naturlig å be studentene vurdere sin egen arbeidsinnsats ved måletidspunktet og etter studiestart.

Tabell 29 Hvordan vil du beskrive din arbeidsinnsats og trivsel i forhold til følgende: Din arbeidsinnsats nå. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget god	41	17,4	17,4	17,4
	God	122	51,7	51,7	69,1
	Nokså god	59	25,0	25,0	94,1
	Dårlig	13	5,5	5,5	99,6
	Vet ikke	1	,4	,4	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

Som vi ser av tabellen er det fortsatt slik at studentene beskriver sin arbeidsinnsats som god på måletidspunktet. Det er interessant å se at akkumulert har prosenten sunket til 69 % for de som oppgir «god» eller «meget god» etter en tid i studiet. Dette sammenlignet med at 82 % oppgir det samme ved studiestart. Det var ikke store forskjeller med tanke på hva menn og kvinner oppgir i denne sammenheng. Årsaker til at studentene oppgir at arbeidsinnsatsen har sunket vil være interessant å se nærmere på, da flere faktorer kan spille inn. Blant annet kan trivsel og erfaringer i praksis ha innvirkning.

Arbeidsinnsats og trivsel i klassen

Vi ville også undersøke hva studentene oppga om sin trivsel i klassen.

Tabell 30 Hvordan vil du beskrive din arbeidsinnsats og trivsel i forhold til følgende: Din trivsel i klassen. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget god	111	47,0	47,2	47,2
	God	91	38,6	38,7	86,0
	Nokså god	30	12,7	12,8	98,7
	Dårlig	2	,8	,9	99,6
	Vet ikke	1	,4	,4	100,0
	Total		235	99,6	100,0
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

Tabell 30 viser at studentene trives godt i klassen, da hele 86 % oppgir at de trives «godt» eller «meget godt». Det var ikke store forskjeller mellom menn og kvinner i denne sammenheng. Dette er en viktig opplysning for oss og kan bekrefte antakelser om at inndeling i klasser er viktig for studentens trivsel, og at dette gjelder både kvinner og menn.

Praksis – opplevelse

Det er naturlig å tenke seg at studentens møte med praksis vil ha betydning for deres motivasjon, trivsel og opplevelsen av hva arbeid i barnehagen vil innebære som fremtidig yrkesutøver. Vi stilte derfor spørsmål til studentene om deres opplevelse av praksisperioden i første semester.

Ved målingstidspunktet hadde studenten gjennomført sin første praksisperiode og hadde erfaringene ferskt i minne. Dette antas å være en styrke for datas gyldighet. Tabellene nedenfor viser frekvensfordelingen på spørsmål som omhandlet praksis.

Tabell 31 Din opplevelse av praksis. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Meget god	141	59,7	59,7	59,7
	God	65	27,5	27,5	87,3
	Nokså god	22	9,3	9,3	96,6
	Dårlig	5	2,1	2,1	98,7

	Vet ikke	3	1,3	1,3	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

Her ser vi at de aller fleste studentene hadde en positiv opplevelse i praksis. Hele 60 % oppgir «meget god» og det er få (10 %) som svarer at de har en «nokså god» opplevelse av praksis.

Når det gjelder forskjeller mellom menn og kvinner ser vi at flere menn (65 %) enn kvinner (58 %) oppgir «meget god». Det er interessant at det igjen ser ut til at menn er mer positive enn kvinner. Det er verdt å merke seg at så mange av våre mannlige studenter opplever praksis som positiv, noe som er gledelig med tanke på at de ofte kommer til barnehager som ikke har mange menn ansatt og få har mannlige praksislærere.

Én ting kan være å ha en god opplevelse av praksis, og noe annet kan være om man er fornøyd med praksis. Siden vi ikke ga rom for å utdype hva som kan være forskjellen mellom å ha en god opplevelse og hvorvidt man er fornøyd, vil det bli et tolkningsspørsmål hva forskjellen mellom de ulike svaralternativene var.

Tabell 32 Din opplevelse av praksis: I hvor stor grad er du fornøyd med praksis? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	173	73,3	73,3	73,3
	Noen grad	51	21,6	21,6	94,9
	Liten grad	7	3,0	3,0	97,9
	Ingen grad	2	,8	,8	98,7
	Vet ikke	3	1,3	1,3	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

Det er interessant å se at tallene i tabellen viser at hele 73 % oppga at de «i stor grad» og 22 % oppga at de «i noen grad» er fornøyd med praksis. Under 5 % svarte negativt i denne sammenheng. Det var ikke nevneverdige forskjeller mellom menn og kvinner i denne sammenheng.

Vi ville også vite om praksis opplevdes som relevant med tanke på fremtidig yrkesutøvelse og stilte derfor spørsmål om deres erfaring i praksis har gjort studenten mer eller mindre sikker på å bli barnehagelærer.

Tabell 33 Din opplevelse av praksis: I hvilken grad har erfaringer fra praksis gjort deg mer sikker på å bli barnehagelærer? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	128	54,2	54,2	54,2

Noen grad	57	24,2	24,2	78,4
Liten grad	33	14,0	14,0	92,4
Ingen grad	10	4,2	4,2	96,6
Vet ikke	8	3,4	3,4	100,0
Total	236	100,0	100,0	

Av tabellen ser vi at 22 % svarer at praksis i «liten grad», «ingen grad», eller at de ikke vet (sammenslått) har gjort dem mer sikre på yrket. Samtidig ser vi at noe over halvparten (54 %) svarer i «stor grad». Dette kan tolkes som at flertallet er positive til at praksis har styrket deres yrkesvalg. Samtidig må tallene tolkes med forsiktighet pga. at dette gjerne er første møte med barnehagen og at de er tidlig i sitt utdanningsforløp.

Igjen ser vi at prosentvis noen flere menn er noe mer positive enn kvinner. Fordelt på kvinner og menn var det 53 % av kvinnene og 57 % av mennene som svarte «i stor grad».

Vi ville også få en forståelse av hvordan studentene opplevde praksis i forhold til studiet. Med andre ord ønsket vi å vite om studentene mente at det de fikk erfare i praksis var relevant for deres læring i utdanningen og i studiet.

Tabell 34 Din opplevelse av praksis: I hvilken grad opplevde du praksis som relevant i forhold til studiet? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	180	76,3	76,3	76,3
	Noen grad	46	19,5	19,5	95,8
	Liten grad	5	2,1	2,1	97,9
	Ingen grad	2	,8	,8	98,7
	Vet ikke	3	1,3	1,3	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

Av tabellen ser man at hele 76 % svarer i «stor grad» og 19 % mener «noen grad». Det var ikke nevneverdig forskjeller på hva kvinner og menn svarte her. Det er positivt at nesten alle opplevde at praksis var relevant i forhold til studiet. På den annen side hadde det vært interessant å vite mer om hvilke begrunnelser og tanker studentene som ikke opplevde at praksis var relevant har om dette.

Vi ønsket også å vite i hvilken grad opplevde studentene opplevde praksis som relevant i forhold sin fremtidige yrkesutøvelse. Dette spørsmålet kan oppleves noe overflødig med tanke på at en barnehagelærer ikke vil ha mange andre arenaer enn barnehagen å arbeide innenfor. Samtidig vil tendensene kunne gi en pekepinn på om opplegget for første praksis hjelper studentene til å få en føling med fremtidig yrke og yrkesutøvelse.

Tabell 35 Din opplevelse av praksis: I hvilken grad opplevde du praksis som relevant i forhold din fremtidige yrkesutøvelse? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	176	74,6	74,6	74,6
	Noen grad	46	19,5	19,5	94,1
	Liten grad	7	3,0	3,0	97,0
	Ingen grad	1	,4	,4	97,5
	Vet ikke	6	2,5	2,5	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

At hele 75 % sier at de i «stor grad» opplever at opplevelser i praksis var relevant er godt nytt. Det var 76 % av kvinnene og 71 % av mennene som oppga dette.

Oppsummert viser med andre ord fordelingen på spørsmålene som omhandler praksis at studentene er fornøyd, ser nytten av praksis i forhold til studier, og i forhold til fremtidig yrkesutøvelse. For øvrig var det ikke like mange som var sikre på at praksis bidro til at de ble mer sikre på sitt yrkesvalg. Som tidlige nevnt er disse fordelingene kun tentative siden studentene ikke fikk mulighet til å utdype sine svar og derfor må tolkes med forsiktighet.

Mannlige studenter

I introduksjonen til den delen av spørreskjema som omhandlet menn i utdanningen skriver vi følgende: *Det er færre mannlige studenter ved utdanningen enn kvinnelige. Det er derfor viktig for oss å vite på hvilken måte vi kan rekruttere flere menn til barnehagelærerstudiet. Vi stilte spørsmål omkring temaene tilrettelegging og rekruttering, som både menn og kvinner ble bedt om å svare på.*

Tilrettelegging for mannlige studenter

I tabellen under ser vi fordelingen på hvorvidt studentene mener at det legges til rette for mannlige studenter. Både menn og kvinner svarte på disse spørsmålene.

Tabell 36 I hvilken grad mener du at DMMH legger til rette for mannlige studenter med tanke på følgende: Sammensetning av studiegrupper. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	126	53,4	53,6	53,6
	Noen grad	70	29,7	29,8	83,4
	Liten grad	23	9,7	9,8	93,2
	Ingen grad	3	1,3	1,3	94,5

	Vet ikke	13	5,5	5,5	100,0
	Total	235	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

Av tabell 36 ser vi at omtrent halvparten mener at DMMH legger til rette i «stor grad» for mannlige studenter med tanke på studiesituasjon og spesifikt knyttet til studiegrupper. Hvis det også tas med de som mener at det legges til rette i «noen grad» blir det 83 % som mener dette. Få mener at det i «liten grad» legges til rette.

Dette kan være nyttig informasjon for oss, med tanke på å være bevisst på hvordan studiegrupper settes sammen, også med tanke på kjønn. Det kan være en enkel, og trolig god måte å møte menn, som utgjør en minoritet og som kan ha behov for å ha andre menn i studiegruppen som samarbeider jevnlig. Vi fant ikke nevneverdig prosentvise forskjeller i fordelingen på «i stor grad» og «i noen grad» mellom kvinner og menn, men det var prosentvis flere menn (14 %) enn kvinner (9 %) som mente at det i «liten grad» ble tilrettelagt, noe som er interessant.

Vi antok at det var relevant om studentene hadde erfart at det var tema i undervisningen som gjenspeiler ulike perspektiver knyttet til kjønn.

Tabell 37 I hvilken grad mener du at DMMH legger til rette for mannlige studenter med tanke på følgende: Tema i undervisningen. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	87	36,9	37,2	37,2
	Noen grad	80	33,9	34,2	71,4
	Liten grad	31	13,1	13,2	84,6
	Ingen grad	3	1,3	1,3	85,9
	Vet ikke	33	14,0	14,1	100,0
	Total	234	99,2	100,0	
Missing	System	2	,8		
Total		236	100,0		

Av fordelingen i tabell 37 ser vi at 37 % mener at dette gjøres i «stor grad», mens 34 % mener i «noen grad». Mens 14 % svarer «vet ikke» om tema ble tatt opp i undervisningen. Her er det interessant at 40 % av kvinnene oppga «stor grad», mens kun 27 % av mennene svarte det samme. Det var 9 % av kvinnene som svarte i «liten grad», mot 25 % av mennene. Dette innebærer at det prosentvis er flere kvinner som mener at det tilrettelagt med tema i undervisningen som omhandler for eksempel likestilling og menns plass i yrket. Det må sies at det er stort tolkningsrom med tanke på hva som ligger i spørsmålet, siden det ikke var anledning til å utdype hva som menes med «legger til rette» eller «tema i undervisningen».

Vi var også opptatt av i hvilken grad studentene mente at DMMH legger til rette for mannlige studenter med tanke på praksis.

Tabell 38 I hvilken grad mener du at DMMH legger til rette for mannlige studenter med tanke på følgende: Praksis Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent		Cumulative Percent
Valid	Stor grad	110	46,6	47,0		47,0
	Noen grad	64	27,1	27,4		74,4
	Liten grad	16	6,8	6,8		81,2
	Ingen grad	4	1,7	1,7		82,9
	Vet ikke	40	16,9	17,1		100,0
	Total	234	99,2	100,0		
Missing	System	2	,8			
Total		236	100,0			

Fordelingen i tabellen viser at det er mange av studentene som mener at det i «stor grad» eller «noen grad» legges til rette (74 %), mens så mange som 17 % sier at de ikke vet. Det er interessant at så mange mener at det legges til rette, men igjen vet vi ikke begrunnelsen for dette. Med tanke på hvordan kvinner og menn fordelte seg på svarene var det prosentvis noen flere kvinner (49 %) enn menn (41 %) som svarte «stor grad». 19 % av kvinnene svarte «vet ikke», mot 9 % av mennene.

Tiltak rettet mot menn

Vi ønsket også å vite om studentene opplevde at det ble lagt til rette gjennom ulike tiltak rettet mot menn. Med tanke på at det ikke har eksistert slike tiltak i regi av skolen på en stund er det interessant å vite om studentene mener at det er en god idé med slike tiltak og om de opplever at det er oppmerksomhet rettet mot studentenes trivsel og spesifikt menn, som er i minoritet i utdanningen.

Tabell 39 I hvilken grad mener du at DMMH legger til rette for mannlige studenter med tanke på følgende: Sosiale tiltak rettet mot mannlige studenter *Antall og prosent. N 236*

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor grad	49	20,8	21,1	21,1
	Noen grad	66	28,0	28,4	49,6
	Liten grad	37	15,7	15,9	65,5
	Ingen grad	20	8,5	8,6	74,1
	Vet ikke	60	25,4	25,9	100,0
	Total	232	98,3	100,0	
	Missing	System	4	1,7	
Total		236	100,0		

Her ser vi av tabell 39 at fordelingen er jevnt fordelt utover de ulike svaralternativene og slik sett ser vi ingen klar tendens. Det er flest som svarer i «noen grad» (28%) og «vet ikke» (26%). Med tanke på at det i de senere årene ikke har eksistert noen formelle tiltak i regi av DMMH som er rettet mot mannlige studenter er denne fordelingen forståelig. Samtidig det interessant at så mange som 21 % sier at de mener at det er tiltak rettet mot menn i «stor grad». Hva dette innebærer vet vi ikke, siden det ikke var mulig å utdype dette i skjemaet, med det er interessant at så mange opplever at det er lagt til rette for mannlige studenter. Dette må i tilfelle bety at det er en uformell tilrettelegging som oppleves som sosiale tiltak rettet mot menn, og trolig at menn selv sørger for å sosialisere i grupper.

Her så vi også en forskjell mellom kvinnene og mennene. Det var prosentvis flere kvinner (21 %) mot 13 % av mennene som oppga «stor grad».

Vi ville også høre om studentene synes det var viktig at det ble tilrettelagt for mannlige studenter.

Tabell 40 Syns du det er viktig at det legges til rette for mannlige studenter? *Antall og prosent. N 236*

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	179	75,8	77,2	77,2
	Nei	12	5,1	5,2	82,3
	Vet ikke	41	17,4	17,7	100,0

	Total	232	98,3	100,0	
Missing	System	4	1,7		
	Total	236	100,0		

Og her var det 77 % av de spurte som mente dette, mens 18 % prosent var usikre, slik tabell 40 viser. Det var 5 % som svarte nei på dette spørsmålet.

Her var det interessant at det var flest kvinner (81 %) som svarte ja på dette spørsmålet, mot 65 % av mennene. Det var flest menn som svarte «nei» (20 %), mot 1 % av kvinnene. Det var 18 % av kvinnene som svarte «vet ikke», mot 17 % av mennene. Dette er interessante tendenser. Dette vil si at det er mange som mener at det bør være tiltak for mannlige studenter, men det er prosentvis overvekt av kvinner som mener dette. Med andre ord er ikke dette like viktig for mennene som det er for kvinnene. Dette er en spennende tendens i lys av at menn utgjør en såpass marginal gruppe. Kan dette komme av at menn opplever at det er greit å være en minoritet, at de trolig oppleves som spesielle, eller at det ikke oppleves som et behov med egne tiltak? Dette hadde det vært spennende å innhente mer data omkring.

Andre tiltak rettet mot mannlige studenter

Vi ville høre hva studenten mente omkring tiltak rettet mot mannlige studenter både med tanke på samhold blant menn og i forhold til praksislærer. Vi stilte derfor spørsmål om hvorvidt det bør organiseres særskilte tiltak for å skape bedre samhold mellom mannlige studenter ved DMMH.

Tabell 41 Tiltak for mannlige studenter: Bør det organiseres særskilte tiltak for å skape bedre samhold mellom mannlige studenter ved DMMH? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	41	17,4	17,5	17,5
	Nei	75	31,8	32,1	49,6
	Vet ikke	118	50,0	50,4	100,0
	Total	234	99,2	100,0	
Missing	System	2	,8		
	Total	236	100,0		

Tabell 41 viser at det er halvparten (50 %) som svarer at de ikke vet, mens 32% svarer «nei» og 17 % svarer «ja». Det er interessant at så mange svarer nei eller vet ikke på dette spørsmålet. Det kan tolkes i flere retninger, som at spørsmålet er uklart eller vanskelig å svare på, men også dit hen at det er uklart

hva slike tiltak i tilfelle skulle være. Det kan også bety at det ikke oppleves som sentralt at det tilbys særskilte tiltak, da det ikke oppleves som viktig. På en annen side kan det bety at studentene ikke har reflektert over dette.

Fordelt på kjønn var det slik at flesteparten av mennene (50 %) svarte «nei» (mot 27 % av kvinnene) mens flesteparten av kvinnene svarte «vet ikke» (58 %) (mot 23 % av mennene). Dette er interessant og i tråd med fordelinger på spørsmålene over, at det er kvinnene som er mest positive til tiltak på vegne av mennene.

Vi ønsket også å vite om de spurte studentene hadde vært hos mannlig praksislærer i praksis.

Tabell 42 Tiltak for mannlige studenter: Var du hos mannlig praksislærer i praksis? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	30	12,7	12,9	12,9
	Nei	196	83,1	84,5	97,4
	Vet ikke	6	2,5	2,6	100,0
	Total	232	98,3	100,0	
Missing	System	4	1,7		
Total		236	100,0		

I tabellen ser vi at kun 13 % har vært hos mannlig praksislærer, noe som kan korrespondere med hvor mange praksislærere som er tilgjengelige. Når vi ser nærmere på fordeling på kjønn er det 10 % av kvinnene som oppgir å ha være hos mannlige praksislærer, mot 23 % av mennene. Det var interessant at så mange som 6 kvinner oppga at de ikke visste. Det er aktuelt å samordne disse tallene med praksiskontoret for å vite mer om fordelingen av praksislærere.

Tabell 43 Tiltak for mannlige studenter: Er det viktig at mannlige studenter får være hos mannlig praksislærer i løpet av studietiden ved DMMH? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	109	46,2	46,4	46,4
	Nei	66	28,0	28,1	74,5
	Vet ikke	60	25,4	25,5	100,0

Total	235	99,6	100,0	
Missing System	1	,4		
Total	236	100,0		

Her viser tabell 43 at 46 % svarer «ja» mens 28 % svarer «nei» og 25 % «vet ikke». Her er det med andre ord ikke entydig at studentene mener at mannlige praksislærere er et viktig tiltak. Fordelt på kjønn var det ingen særlig forskjell i den prosentvise fordelingen.

Hvordan legge til rette for mannlige studenter i utdanningen

Vi bad studentene oppgi tre korte setninger om hvilke tiltak som burde settes inn, i et åpent spørsmål. Her ser vi igjen at det ikke er alle som har svart ved å sette inn ett eller flere stikkord. Studentene ble ikke bedt om å sette inn stikkord i prioritert rekkefølge. Til sammen var det 209 svar til sammen, fordelt på tre korte stikkord eller korte setninger. Dette kan deles inn i grovinndelte kategorier som følger:

Samfunnsmessige faktorer. Dette handlet om ting som likestilling, å ufarliggjøre mannlige barnehageansatte, å ha fokus på hvor viktig menn er, samt forklare at det absolutt ikke er flaut å jobbe som mannlige barnehagelærere, og å ødelegge tabuet om at menn ikke kan jobbe i barnehage. Andre sa «at man bør opplyse om viktigheten av at det er både menn og kvinner på en arbeidsplass». «forklare hvor viktig det er å jobbe som barnehagelærer, uansett kjønn».

Mer spesifikke stikkord kan kategoriseres som **holdninger og verdier**: slik som likestilling mellom studentene, og ikke bare damer, inkludering, lære fra tidlig av at å jobbe som barnehagelærer også går an som mann. Vi lærer av hverandre, handlinger og normer, mer fokus på hva mannlige ansatte har å tilby, og bli behandlet som alle andre uansett kjønn, likestilling på samme nivå som studenter.. Et tredje kategori er forslag om **generelle tiltak**, som at det skal gis informasjon tidlig i utdanningsforløp på ungdomsskole og/eller vgs., kjønnsspoeng eller prioritet ved inntak, samt mer informasjon om «menn i barnehage». At det vektlegges et inkluderende miljø, slik at ikke menn havner utenfor, da det er flertall av kvinner. Andre foreslår mer tilrettelegging og oppmuntring. Andre vektlegger mer inspirasjon av mannlige barnehagelærere, og at de mannlige studentene som allerede går på DMMH kan legge ut sine opplevelser på dmmh.no. En neste kategori kan kalles **sosiale tiltak**: og det nevnes ting som opplevelsen av samhold, og å skape sosial trygghet, ha mer om praktiske ting rettet mot menn, sportslag og sosiale møter. Ha godt samarbeid på tvers av klasser, spesielt mellom guttene (eksempel volleyball er bra), trivsel og inkludering. En annen kategori omhandler **undervisningsrelaterte tiltak**, her nevnes stikkordsmessig: ta like godt imot menn som kvinner, lære om kjønnsroller på skolen. Flere nevner viktigheten av at menn settes i samme klasse, mens andre mener at det bør være en god fordeling av menn i klassene og at det er flere gutter i hver studiegruppe. Det er interessant at flere viser til at språkbruk er viktig, slik som at man ikke bare sier 'hun' når det er snakk om barnehagelærere. Det er også henvist til **praksisrelaterte tiltak**: Mange nevner praksis og at man bør la alle menn få en mannlige praksislærer og ha flere mannlige veiledere. Samt ha mer samarbeid med menn som praksislærere og skaffe flere menn som praksislærere. Andre nevner også at flere menn bør undervise. **Andre faktorer/kommentarer** handlet også om at det ikke nødvendigvis bør være fokus på menn og

noen sa det slik: Hvorfor skal studiet legges til rette for de forskjellige kjønn? Ingen spesielle tiltak. Er det noen spesielle forskjeller? Synes det er fint som det er. Hakke peiling, I don't know. Vet ikke.

Betydning av mannlig studenter i klassemiljø

Vi ønsket også mer informasjon om studentene mente at det hadde betydning at det var mannlige studenter i klassemiljøet, når det kommer til noen sentrale faktorer. Vi bad studentene svare på spørsmål om blant annet trivsel knyttet til at det også er menn i klassen.

Tabell 44 Hvilken betydning har det for deg at det er mannlige studenter i din klasse?: For din trivsel. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent		Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor betydning	150	63,6		64,1	64,1
	Noe betydning	64	27,1		27,4	91,5
	Liten betydning	11	4,7		4,7	96,2
	Ingen betydning	9	3,8		3,8	100,0
	Total	234	99,2		100,0	
Missing	System	2	,8			
Total		236	100,0			

Her ser vi i fordelingen i tabell 44 at overraskende mange mener at mannlige studenter i klassen hadde stor betydning. Hele 64 % sier at det har stor betydning, mens kun 4 % mener at det ikke hadde betydning for deres egen trivsel.

Her var det ikke nevneverdig forskjell mellom hva kvinner og menn svarte. Dette kan tolkes som at det er viktig for både menn og kvinner for deres trivsel at det er kjønnsblandede grupper i klassen, selv om det er få menn. Det er også interessant å vite mer spesifikt om på hvilke måter studentene mener at det har betydning for klassemiljøet at det er mannlige studenter i klassen. Men dette kan vi ikke si så mye om ut ifra dette spørsmålet.

Det er også interessant om det mer generelt er viktig med menn i klassemiljøet.

Tabell 45 Hvilken betydning har det for deg at det er mannlige studenter i din klasse?: For klassemiljøet generelt. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor betydning	169	71,6	71,9	71,9

	Noe betydning	59	25,0	25,1	97,0
	Liten betydning	5	2,1	2,1	99,1
	Ingen betydning	2	,8	,9	100,0
	Total	235	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

Her ser vi av tabellen at det er hele 72 % som svarer at det har «stor betydning» at det er mannlige studenter i deres klasse, og 25 % svarer «noe betydning». Her er det også interessant at det er kun 7 personer som svarer «liten» eller «ingen betydning». Det var 70 % av kvinnene som oppga «stor betydning», mot 78 % av mennene som oppga det samme. Altså kan vi tolke dette dit hen at det generelt sett er viktig for både menn og kvinner. At det ser ut som om flere mener at det er generelt sett er viktig med menn i klassemiljøet enn for den enkeltes trivsel er også interessant. Dette kan settes i sammenheng med at det trolig kan anses som holdningsmessig «korrekt» å mene at kjønnsbalanse er viktig. Men at det muligens ikke har så stor betydning for den enkelte hvilket kjønn medstudenter har.

Det var også interessant å spørre om studentene mente at mannlige studenter i klassen hadde betydning for læringsmiljøet.

Tabell 46 Hvilken betydning har det for deg at det er mannlige studenter i din klasse?: For læringsmiljøet. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor betydning	142	60,2	60,4	60,4
	Noe betydning	63	26,7	26,8	87,2
	Liten betydning	27	11,4	11,5	98,7
	Ingen betydning	3	1,3	1,3	100,0
	Total	235	99,6	100,0	
Missing	System	1	,4		
Total		236	100,0		

Her var det også mange som mente at det hadde «stor betydning» for læringsmiljøet at det var mannlige studenter i klassen (60 %), og 27 % oppga «noe betydning». Akkumulert 88 %.

Her var det ikke nevneverdig forskjell mellom hvordan menn og kvinner prosentvis fordelte seg på de ulike svaralternativene.

Vi stilte også et oppfølgende spørsmål ang. klassemiljø knyttet til at det var mannlige studenter i klassen.

Tabell 47 Hvilken betydning har det for deg at det er mannlige studenter i din klasse?: For klassemiljøet sosialt sett. Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Stor betydning	166	70,3	71,6	71,6
	Noe betydning	54	22,9	23,3	94,8
	Liten betydning	10	4,2	4,3	99,1
	Ingen betydning	2	,8	,9	100,0
	Total	232	98,3	100,0	
Missing	System	4	1,7		
Total		236	100,0		

I tabell 47 kan vi se at nesten alle (94,8 %) mener at det er av stor eller noe betydning at det er mannlige studenter i klassen sosialt sett.

Fordelt på kjønn var det 96 % av kvinnene mot 92 % av mennene som mente at det hadde stor eller noe betydning. At nesten alle mente at det var viktig med mannlige studenter i klassen, og at nesten ingen mente at dette hadde liten eller ingen betydning viser oss at kjønn har betydning for klassemiljøet sosialt sett. På den annen side kan spørsmålet ha blitt oppfattet ledende.

Oppsummert kan vi si at det er enighet om at menn har betydning, både generelt sett, for trivsel i klassen, for læringsmiljø og det sosiale. Metodisk sett kan spørsmålstillingene være styrende. Spørsmålene kunne ha vært utformet mer åpent. Det kunne også vært stilt motspørsmål om det er viktig med kvinner i klasser for trivsel osv., evt. om medstudenters kjønn har betydning. På den annen side er det menn i utdanningen vi har hovedfokus på, og slik sett er det relevant å stille spørsmål knyttet til menn spesifikt.

Hva kan man gjøre for å rekruttere flere menn til barnehagelærerutdanningen?

Vi bad studentene oppgi tre korte setninger om hvilke tiltak som burde settes inn. Her ser vi igjen at det ikke er alle som har satt inn ett eller flere stikkord. Studenten ble ikke bedt om å sette inn stikkord i prioritert rekkefølge. Det er derfor valgt å se på alle svarene uavhengig om de er plassert som første andre eller tredje stikkord. Det var samlet sett 216 svar. Grovkategorisert er det kategorier som: **Profilering, markedsføring og bruk av sosiale nettverk**, dette var begrunnelser som handlet om å markedsføre utdanningen bredt via annonser, og sosiale nettverk. Det var også løftet fram av flere at

å bygge merkevaren DMMH var viktig, og å bruke en allerede godt opparbeidet profil. Andre stikkord omhandlet **lønn og status, yrkes og utdanningsrelaterte** faktorer, at disse faktorene skulle løftes fram. Andre stikkord handlet å bidra til holdningsendring og var relatert til **holdninger knyttet til** likestilling og likeverd. En siste kategori er kalt **annet**, da den består av mange ulike stikkord.

Gjennomføring av studiet

Vi ønsket også å kartlegge om det var mange av studentene som vurderte å slutte i studiet. I tråd med forskningsspørsmålet om mannlige studenter i større grad enn kvinnelige studenter faller fra er dette et sentralt spørsmål.

Tabell 48 Vurderer du å slutte på studiet? Antall og prosent. N 236

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	24	10,2	10,2	10,2
	Nei	183	77,5	77,5	87,7
	Vet ikke	29	12,3	12,3	100,0
	Total	236	100,0	100,0	

I tabell 48 ser vi at det er hele 10 % som vurderer å slutte, 12 % vet ikke, mens 78 % svarer nei. Det er interessant at såpass mange har vurdert å avbryte studiene etter såpass kort tid. Hvis vi ser på hvordan dette er fordelt på kvinner og menn ser vi at det er 11 % av kvinnene som vurderer å slutte, mot 6 % av mennene. Mens det er prosentvis noen flere menn (16 %) som svarer «vet ikke» enn kvinner (11 %). Dette er en interessant tendens.

Det er interessant å vite noe mer om begrunnelser for at såpass mange vurderer å slutte. Vi stilte et åpent spørsmål hvor studentene ble bedt om å oppgi kort hvorfor de vurderte å slutte. Kategorisert fant vi følgende kategorier: **Studierelatert begrunnelser**, dette var den største kategorien og handlet i hovedsak om at studiet opplevdes krevende og vanskelig, mange nevnte også at det var alt for mye teori og mye pensum, samt krevende obligatorisk undervisning. Mange nevnte også at studiegruppene opplevdes som krevende og lite fleksible. Andre nevner at pensum er krevende, lite relevant og utdatert. **Feil studievalg** var også en større kategori, dette handler i stor grad om at DMMH ikke hadde vært førstevalg eller at studenten var usikker på om valg av studie var riktig, eller at ikke utdanningen var som forventet. En annen kategori er **personlige årsaker**. Her handlet det mye om lav motivasjon, helse eller hjemlengsel. En fjerde kategori er: **klasse og studierelatert**: i denne kategorien omhandlet det trivsel, sosiale forhold, klassemiljø. En nevnte også at det påvirket at mange slutter. Andre begrunnelser kan kalles **praktiske årsaker**, dette var blant annet lang reisevei, mangel på parkeringsplass samt lite tilrettelagt for studenter med barn. **Yrkesrelaterte faktorer** var også en kategori som handlet om usikkerhet i forhold til yrket. **Annet**: her var det mange ulike argumenter alt fra dårlig luft i klasserom og samfunnets holdninger og status, samt at skolen er dyr.

5.2 Kartlegging av tall for oppstart og frafall fra studiet.

Oppstarts og frafallstall – et komplekst bilde

Målsettingen vår med prosjektet var å kartlegge faktisk frafall i tre kohorter. Oversikt over frafall medfører også kartlegging av oppstartstall. Derfor har vi arbeidet sammen med studieadministrasjonen for å se nærmere på dette. Som beskrevet i metod delen har vi målt frafall på bakgrunn av hvor mange som har betalt semesteravgift. Semesteravgiften betales i september og i februar.

Å registrere antall studenter som startet eller slutter i utdanningen nasjonalt og lokalt ved DMMH er komplekst. Ulike systemer tar utgangspunkt i ulike tidspunkt og det er ikke gode standardiserte systemer for registrering av oppstart og frafall. Vi har kartlagt hvordan og når vi registrerer at våre studenter starter, og når de avslutter sine studier på hovedmodellen. Det er noe usikkerhet ved tallmaterialet, da tallmaterialet kun forholder seg til studentene som en gruppe. Det gjør at noen individer enten ikke blir fanget opp eller telles dobbelt opp. Eksempler på slike tilfeller som ikke blir fanget opp eller som blir registrert dobbelt er: Studenter som tar permisjon i løpet før studieåret er omme, eller starter opp midt i et studieår, og studenter som sier opp studieplassen sin og søker seg inn på nytt senere. Vi går ikke nærmere inn på slike problemstillinger her, men nevner at slike faktorer vil gjøre tall usikre og ikke absolutte.

Søkere og oppstart

Som et bakteppe for å forstå frafall og opptak ved vårt studiested er det relevant å vite hvor mange som har valgt å søke barnehagelærerutdanning nasjonalt som førsteprioritet. Tall fra Samordnet Opptak viser disse tallene for perioden vi har studert. Tabellen nedfor viser antall førsteprioritetssøkere i de aktuelle årene vi har studert, fordelt på kjønn.

Tabell 49 Antall førsteprioritetssøkere som har søkt barnehagelærerutdanning nasjonalt fordelt på årstall og kjønn (Kilde samordnet opptak).

Årstall	Førsteprioritetssøkere	Menn	Kvinner
2016	3330	682 (20%)	2648 (80%)
2017	3589	711 (19%)	2878 (81%)
2018	4251	829 (19%)	3422 (81%)
Totalt	11170	2222 (20%)	8948 (80%)

Her ser vi at det er omkring 20% menn og 80% kvinner som har valgt barnehagelæreryrket som førsteprioritet. Dette er imidlertid kun en første pekepinn på hvor mange som ser for seg et studium innfor utdanningen. Studentene vil i mange tilfelle omprioritere før oppstart, så dette er kun tentative tall frem til studiestart. Før studiestart sender institusjonen ut tilbudsbrev til sine søkere, og da, siden det er forventet at en del studenter ikke møter, gjerne til litt flere enn planlagte studieplasser. Hvor mange av dem som tilbys studieplass som også er førsteprioritetssøkere er ikke kjent. Det sikreste tallet på antallet nye studenter kommer når studentene betaler semesteravgift og godkjenner sin

utdanningsplan. Tallene er allikevel interessante fordi de antyder et bilde av hvor mange kvinner og menn som søker en slik utdanning ved første søknadsmulighet i april.

Realitet ved DMMH er illustrert i tabellen under. Vi har valgt å inkludere tall for 2019.

Tabell 50: Antall førsteprioritetssøkere som har søkt på hovedmodellen av DMMHs barnehagelærerutdanning, fordelt på årstall og kjønn (Kilde: Internt rapporteringssystem).

Årstall	Førsteprioriterstøkere	Menn	Kvinner
2016	402	80 (20%)	322 (80%)
2017	456	100 (22%)	356 (78%)
2018	490	102 (21%)	388 (79%)
2019	204	47 (23 %)	157 (77%)
Totalt	1552	329 (21%)	1223 (79%)

Tabell 50 over sier bare noe om hvor mange som har søkt seg inn på DMMHs hovedmodell i første runde med søkning inn til studiet. For å komplettere bildet over våre studenter er det tre andre målepunkter som er relevante. Hvor mange tilbys studieplass, hvor mange takker ja til studieplassen, og hvor mange av disse godkjenner studieplanen og betaler semesteravgift.

Studieadministrasjonen har hjulpet oss med å skaffe en oversikt over hvor mange studenter vi tilbyr studieplass og hvor mange som faktisk startet studiet i de tre kullene som vi har studert. Vi har i tillegg tatt med tall for 2019, da det er en interessant endring fra tidligere år som vi kommenterer etter presentasjon av tabellen under.

Tabell 51 Antall studenter som er tilbudt studieplass, har takket ja til studiet og betalt semesteravgift og bekreftet studieplan i september.

År	Tilbudt studieplass		Svart ja på tilbudt studieplass		Har betalt semesteravgift i september	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
2016	69	211	50	139	46	123
2017	67	215	48	148	48	140
2018	69	224	45	149	44	133
2019	75	241	43	158	31	134

Her viser det seg at vi har rundt 25 % menn og 74 % kvinner som faktisk starter utdanningen i de kullene vi har studert. Dette betyr at vi ligger noe over landsgjennomsnittet. Igjen er det viktig å poengtere at tallene ikke er sammenlignbare på nasjonalt nivå, da måletidspunktet ofte ikke fremgår i statistikken. Vi understreker også at våre tall ikke inkluderer linjene (kun hovedmodell), noe som trolig har påvirkning på fordelingen mellom kvinner og menn. For eksempel vet vi av erfaring at det er høyere prosentandel menn på NF linjen.

Tallene vi har basert oss på tidligere har ofte vært førstegangssøkere uten at det har vært telt opp etter betalt studieavgift (altså de som faktisk startet). Nå har vi mer systematisk registrert også når i studiet

de har sluttet. Det har vært lærerikt å arbeide med hvordan disse tallene bør registreres for at vi skal kunne ha mer pålitelig statistikk og kunne følge med på frafall også hososs internt. Det bør være interessant for studieadministrasjonen og rekrutteringsansvarlig å kartlegge. Det kan være hensiktsmessig å sørge for jevnlig statistikk og sammenligne med nasjonale tall, selv om ulike målepunkt gir en utfordring.

Selv om vi studerte førstårsstudenter har vi hentet inn tall som viser hvor mange studenter som er uteksaminert fra DMMH i perioden 2016-2019. Tall fra FS viser hvor mange som har fullført og mottatt vitnemål. Dessverre er det vanskelig å skille ut hovedmodellen, som vi har studert, så tallene refererer til alle som har gjennomført. Det gir imidlertid en pekepinn på hvor mange studenter som uteksamineres fordelt på kjønn.

Tabell 52 Totalt antall studenter som har oppnådd grad fordelt på år og kjønn

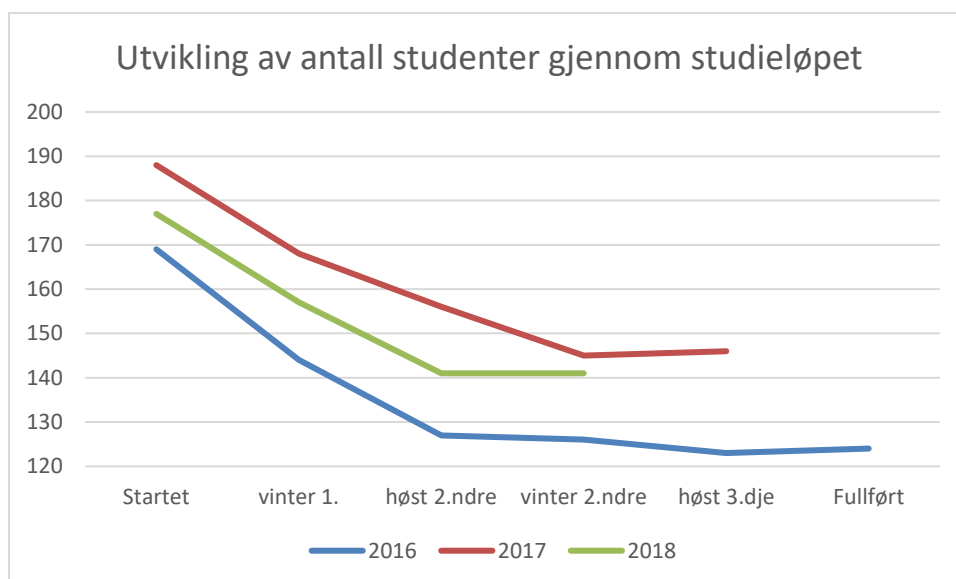
Årstall	Totalt antall studenter	Kvinner	Menn
2016	220	188 (86%)	32 (14%)
2017	232	201 (87%)	31 (13%)
2018	229	183 (80%)	46 (20%)
2019	269	223 (83%)	46 (17%)

I tall 52 ser vi at det er varierende hvor mange studenter som gjennomfører og har oppnådd grad i de ulike årene. Fordelt på kjønn ser vi at det prosentvis ikke er over 20 % menn som fullfører i løpet av de årene vi har sett nærmere på.

Frafall av studenter gjennom studieforløpet

Målsettingen vår med prosjektet var å klarlegge faktisk frafall i tre kohorter. Derfor har vi arbeidet sammen med studieadministrasjonen for å se nærmere på dette. Som beskrevet i metodedelen (s.13) har vi målt frafall på bakgrunn av hvor mange som har betalt semesteravgift. Semesteravgiften betales i september og i februar.

Det er derfor interessant å se på denne utviklingen med hensyn til hvor mange studenter vi mister etter oppstart. Vi har sett nærmere på hvor mange og når studentene velger avslutte studiet ved DMMH. Vi har sett nærmere på utviklingen av antall studenter i perioden 2016-2018, som figuren nedenfor viser.

Figur 2 Oversikt over utviklingen av antall studenter etter studiestart årene 2016-2018

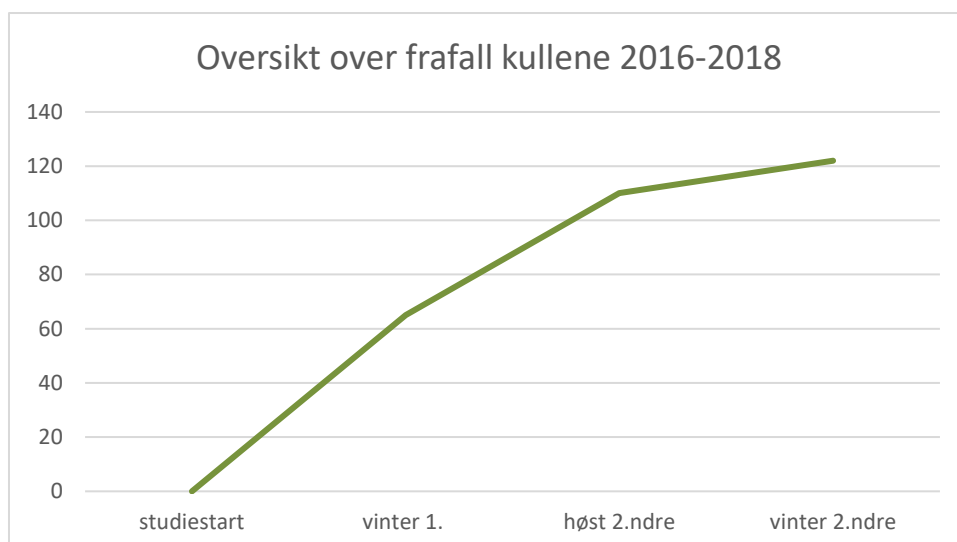
Oversikten viser antall studenter fra oppstart og videre i studieførøpet (tallene er inkludert studenter som kommer tilbake fra permisjon, evt. har gått om igjen).

I løpet av det første studieåret ser vi av figur 3 at antallet studenter reduseres ganske jevnt. Fra høsten i andre klasse og videre i studieførøpet skjer det ikke så store endringer i studenttallet. Da flater endringen ut. Dersom en finstuderer strekene i figuren kan det se ut som antall studenter også øker. Dette er studenter som «kommer tilbake» til studiene etter en frivillig eller ufrivillig pause. Det kan også være overflyttingsstudenter fra andre høgskoler som kommer til DMMH. Dette er mest aktuelt i tredje klasse. Det er også interessant å se nærmere på frafallet i perioden 2016-2018. Tabellen nedenfor viser en oversikt over hvor mange studenter som startet og som er registrert ved de ulike målepunktene.

Tabell 53 Oversikt over antall studenter ved de ulike målepunktene.

År	Startet	Vinter 1.	Høst 2.	Vinter 2.	Høst 3.	Fullført
2016	169	144	127	126	123	124
2017	188	168	156	145	146	
2018	177	157	141	141		
Totalt	534	469	434	412	269	124

En visualisering av frafall fra kullene 2016-2108 kan man se i figur 4.

Figur 3 Oversikt over antall studenter som slutter gjennom studieforløpet

Antall studenter fra kullene 2016-2018 som har falt fra er sammenslått, og det er registrert målinger fra oppstart til vårsemester 2 klasse. I løpet av de to første årene er det mange studenter som slutter. Av de 534 studentene som startet har det ved første måling sluttet 65 studenter, dette utgjør 12 %. Ved andre måling ved oppstart 2. klasse var det 110 (21 %) som hadde sluttet. Totalt sluttet det 122 studenter på hovedmodellen i løpet av de tre første semestrene i de tre studieårene vi så på. Det utgjør 23 % av alle som startet.

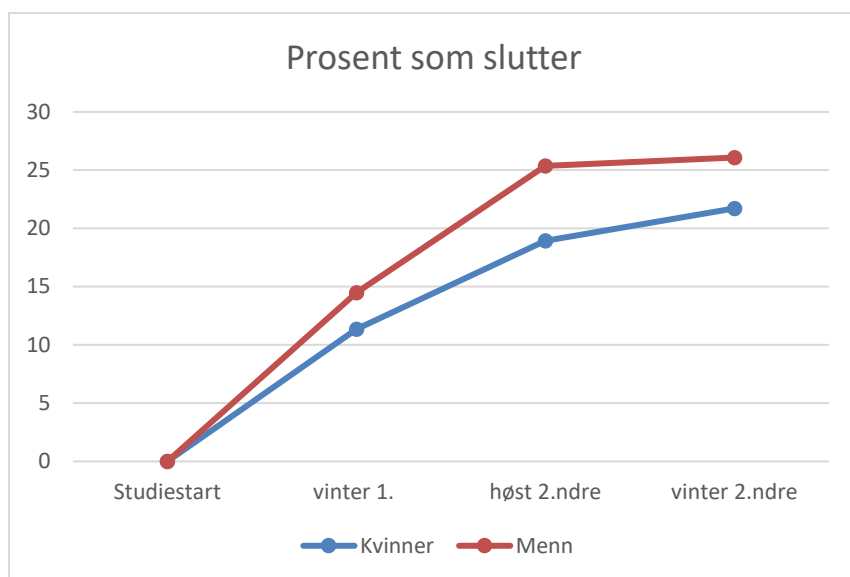
Vi var også interessert i å se hvor mange av disse 122 studentene som sluttet som var kvinner og menn.

Tabell 54 Studenter som sluttet i løpet av de to første årene, antall og kjønnsfordeling

Kjønn	Vinter 1.	Høst 2.	Vinter 2.
Kvinner	45	75	86
Menn	20	35	36
Totalt	65	110	122

Tabell 54 viser frafallet i løpet av de tre første semestrene på hovedmodellen i årene 2016-2018. Tallene fra de ulike årene er sammenslått.

Totalt har 122 studenter avsluttet studiene sine i løpet av de tre årene vi studerte frafallet, og prosentvis står mennene for litt over 30 % av frafallet ved alle de tre målepunktene (31 % vinter 1.klasse, 32 % høst 2. klasse og 30 % vinter 2.klasse). Dette kan også illustreres som i følgende figur.

Figur 4 Prosentvis frafall fra studiestart ved ulike tidspunkt, fordelt på menn og kvinner

Prosentvis frafall av studenter siden studiestart tar utgangspunkt i hvor mange menn og kvinner som startet ved studiet de tre studieårene (se tabell 50). Frafallsprosenten for menn ligger noe høyere enn hos kvinner på de tre måletidspunktene, men vi finner ingen signifikante forskjeller på noen av måletidspunktene.

Oppsummert kan en si at av de 534 studentene som startet på hovedmodellen i årene 2016-18 sluttet 122 studenter i løpet av de to første studieårene. Dette utgjør 23 % av studentene og prosentvis slutter det noen flere menn enn kvinner. Det viser seg at de aller fleste av studentene slutter i løpet av det første studieåret.

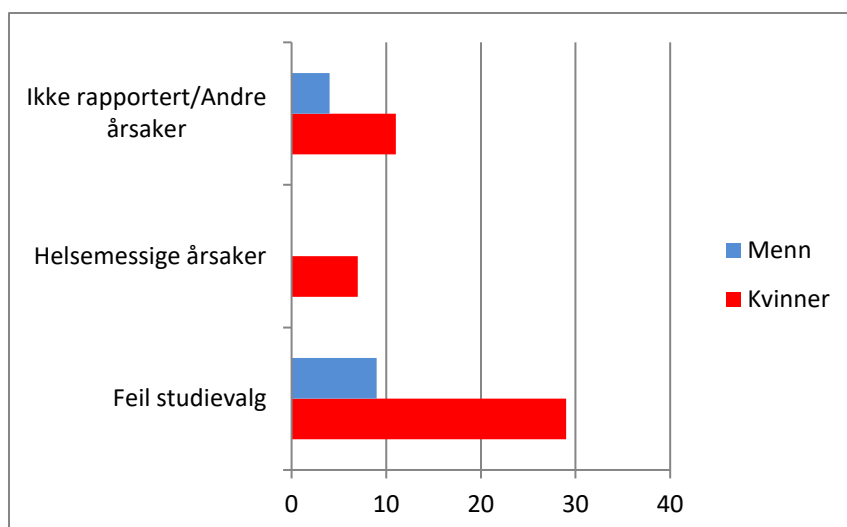
5.4 Kartlegging av begrunnelser for at studieavbrudd

Vi har sett nærmere på innrapporterte begrunnelser for studieavbrudd.

Årsaker til at studenter slutter

Studenter som slutter ved DMMH oppfordres til å sende inn et web-basert skjema om oppsigelse av studieplass. Vårt datamateriale består også av slike selvrapporteringskjema. Skjemaet har til nå hatt tre avkrysningsmuligheter for årsaker til studieavbrudd: *Feil studievalg, helsemessige årsaker og annet*. Vi ønsket å kartlegge hvorfor så mange studenter velger å avbryte studiet. Med hjelp fra studieadministrasjonene fikk vi tilgang på skjemaene. Vi valgte her å bruke tilgjengelige skjema i perioden 2016 til februar 2019. Det var 60 studenter som hadde benyttet det web-baserte skjemaet ved oppsigelse av studieplass, 13 menn og 47 kvinner. Dette utgjorde nesten halvparten av de 122 studentene som sluttet i denne perioden.

Figuren nedenfor viser rapporterte årsaker fordelt på kjønn. I figuren er kategoriene *ikke rapportert* (altså ikke oppgitt) og *andre årsaker* slått sammen.

Figur 5. Fordeling av årsaker til studieavbrudd, reelle tall fordelt på kjønn N=60

Fordelingen viser at «feil studievalg» i størst grad oppgis som årsak til at de har avbrutt studiene. Det er også helseårsaker som oppgis, og alle de som oppgir dette er kvinner. Det er for lite tallgrunnlag for å se kjønnsforskjeller, men det er interessant at det utelukkende er kvinner som oppgir helsemessige årsaker for studieavbrudd. Vi ser at det kan være hensiktsmessig å omarbeide skjema til å være noe mer detaljert slik at feil studievalg gir mer informasjon enn det gir i dag. Her er det interessant å vite mer om hva feil studievalg handler om - er det yrket de skal ut i, eller er det studiene i seg selv, evt. undervisningen ved DMMH. Kategorien andre årsaker forteller oss heller ikke mye. Hvis studentene hadde hatt mulighet for å skrive noen ord i et åpent felt vil det også kunne gi oss mer informasjon. Det var også vanskelig å få studentene til å svare på skjema, noe som kanskje kan arbeides mer med for å stimulere studenten til å svare. I alle tilfelle gav gjennomgangen av skjemaene oss en god indikasjon på hva vi skulle spørre studenter som hadde sluttet om, og som vi intervjuet gjennom telefon.

5.5 Intervju med studenter som har sluttet

Vi har intervjuet studenter som har valgt å avbryte studier.

Fordelingen av oppgitte årsaker som vist i figur 6. gav oss mulighet for å stille relevante spørsmål i telefonintervjuene. Det var krevende å få studentene som hadde sluttet til å stille til et intervju. Selv om vi sendte epost i forkant og bad om tillatelse til å ringe dem opp var det få som svarte bekræftende. Dette er forståelig, med tanke på at de hadde valgt å avslutte sitt studieforhold til DMMH. Men noen stilte opp og gav oss nyttig informasjon.

Intervjuene med ti kvinner og tre menn som hadde sluttet bekreftet gjennomgangen av skjemaene, at feil studievalg var årsak til avbrudd. Intervjuene tydeliggjorde at valg av barnehagelærerstudiet hadde vært et sekundært valg. En av studentene fant at studiet ble for krevende og gikk tilbake til arbeid i barnehagen som ufaglært. Oppsummert viste studentene til at de stort sett trivdes i studiet, men at de hadde andre planer for videre studier, slik at de valgte å slutte. Noen hadde valgt å starte på studiet selv om de ønsket en annen studieretning. Dette kan tolkes slik at vi ikke ser klare indisier for at det er studiet i seg selv som er årsaken til frafall.

5.6 Gruppeintervju av mannlige studenter som ikke har sluttet

Det ble gjennomført et intervju med 4 mannlige førsteårsstudenter våren 2019. Det ble utarbeidet en intervjuguide for samtalen (vedlegg 3). Intensjonene med intervjuet var å utdype noen av de tendensene vi så i data fra spørreundersøkelsen. Vi ønsket å få mannlige studenters egne ord, tanker og historier omkring det å være mannlig student ved DMMH.

Opplevelsen av det første studieåret som mann i utdanningen

Etter at intervjuer hadde fortalt litt om prosjektet ble alle guttene bedt om å si litt om hvordan de hadde opplevd det første året på DMMH. Alle hadde positive opplevelser knyttet til første studieår og bruker ord som «gøy», «lærerikt» «så bra år», «det er mye som skjer her», det har vært et «veldig fint år». Det som er interessant er at de raskt trekker fram at de har knyttet nye bånd og at klassemiljø er viktig. En snakker om hvordan de har klart å skape et godt klassemiljø. Og at de opplever at det er et sammensveiset miljø, særlig fordi de har gjort mye praktisk i undervisningen, og at dette skaper samhold. Det nevnes også av alle guttene. En av guttene sier det slik: *«Og nå har vi vært veldig heldig med klassen og alle guttene vi har vært veldig sammensveiset har vi, og det mener jeg er ganske viktig for å beholde guttene selvfølgelig sånn sett og da»*. Flere av guttene snakket om at det var viktig at det var andre gutter tilstede i oppstarten. En sier det slik: *«Jeg synes det var veldig godt i starten at man hadde noen gutter som man kunne lene seg litt på, men jeg synes at sånn som de har lagt det opp på skolen her, så har dem gjort det sånn at, man blir jo veldig godt kjent med hverandre, så nå hadde det ikke spilt så mye rolle, nå kunne jeg likegodt satt meg ned med dere som jeg kunne gjort med en jentegjeng liksom, fordi vi er såpass godt kjent da.»* En annen sier det slik: *«Det er ikke noe som jeg har sett på som viktig, men det har hjulpet utrolig mye da, har det, og at man skulle bli så sammenspleiset var ikke noe jeg forventet.»*

Når respondenten ble bedt om å utdype mer omkring det å oppleve felleskapet med flere menn og om dette er viktig for opplevelsen av en god oppstart svarer en følgende: *«når det først er en gutt i klassen for å si det sånn også bør det være med, det er to, tre, fire tilsammen da så kan man danne en liten klikkdannelse der i starten også litt sånn som hos oss at det utvides litt»*. En annen påpeker at når lærer tar hensyn til dette er dette positivt og sier det slik: *«Det ble også tatt hensyn til når det ble dannet studiegrupper, så hadde jo læreren ble tatt hensyn til da, var at det var såpass få gutter i klassen, så hun hadde prøvd å sette sammen flere gutter på studiegruppene, og det, det føler jeg var en fin ting å gjøre. Det var kanskje ikke alltid like nødvendig for vi hadde blitt såpass godt kjent, men jeg tror det var en god trygghet i hvert fall for de fleste av oss»*. En annen forteller om sin opplevelse første skoledag og hvordan dette var en opplevelse som var litt skremmende fordi det var få menn i salen: *«Jeg husker jeg skalv jeg når jeg kom inn i glassgården der første dagen, for jeg så, også så jeg på den immatrikuleringen, ser jeg rundt meg så er det jo bare jenter der, så tenkte jeg 'ånei' tenkte jeg, men det gikk jo fort da»*.

Opplevelsen av barnehagelærerutdanningen og tanker om rekruttering.

Vi ønsket også at de skulle si litt om sine opplevd det første året i bhg. lærerutdanningen. Her ønsket vi å løfte blikket litt og snakke mer generelt om utdanningen og det å være en minoritet som mann. Informantene er samstemte i at det ikke er et problem å være i mindretall, og at det oppleves greit.

En sier det slik: *«Nei jeg har ikke merket noe forskjell på det jeg heller. Føler at det har vært likt egentlig som med jentene, likeverd for å si det sånn»*. Flere av informantene sier også at de settes pris på fordi de er gutter *«Jeg føler kanskje at vi blir satt litt mer pris på skal jeg være ærlig...»* En annen påpeker:

«Med tanke på at vi er fåtall, også at det gutter bidrar med noe annet kanskje har jeg hørt ifra medstudenter også lærere og som sier at 'ja det viktig med menn i barnehage'. Så sånn sett så føler vi jo oss litt sånn viktig da.» Dette gir oss spennende informasjon om at opplevelsen for disse mennene er positiv og at det ikke er et tema som opptar dem særlig, fordi de føler at de er likeverdige. De viser også til at de synes klasse miljø er viktig og at det investeres mye i inkludering og at alle blir godt kjent.

Når intervjuer spør mer spesifikt om tiltak for flere menn i utdanningen synes de det er et vanskelig spørsmål, men viser til DMMH sin markedsføring av studiet. «Noe som jeg la merke til da ganske tidlig før jeg startet her, det var jo den der, det de markedsfører med, med den 'er du voksen nok til å jobbe med barn', og det syns jeg går ganske mye sånn på tvers av kjønn og, og det viser at du trenger ikke å være kvinne for å gjøre det, men du trenger faktisk å være voksen nok, og det syns jeg var en ganske sånn fin, måte å få folk inn på, for det inviterte litt samtidig som at det viste seg at, ja at det du må kunne klare det på en måte». Med andre ord er det for denne respondenten andre faktorer enn kjønn som vil være viktig. På den andre siden viser flere av respondentene til viktigheten av å synliggjøre kjønn i reklamekampanjer. En sier det slik: «Jeg tror kanskje det å bruke gutter mer aktivt jeg da, i hvert fall når jeg startet så hadde jeg en liten tanke på at nå havner jeg i en klasse med bare jenter og det blir kun jeg som er gutt».

Valg av barnehagelæreryrket

Vi bad dem fortelle litt om sin vei inn i studiet og tidligere bakgrunn. Tre av de som ble intervjuet hadde ingen erfaring fra arbeid i barnehage og forteller at valget av utdanning var mer eller mindre tilfeldig. Det handlet om at de ønsket andre retninger og at DMMH ikke var førstevalget. En av de intervjuede hadde erfaring som assistent og søkte mer ansvar og tar derfor utdanning. Deres tanker om valg av yrke pekte mot at arbeidet med barn var givende. En som mente at spes. ped var viktig og riktig for han sier: «så planen før jeg startet her da, når jeg visste jeg kom inn, å prøve spes. ped. eller master i spes. ped. da, var det, og så, det er jo derfor jeg valgte det her, enkelt og greit».

Det var også flere som viste til indre motivasjon som begrunnelse for sitt valg, og én sier det slik: «For meg så var det egentlig bare en måte å få en litt annerledes hverdag. Nå har jeg veldig mange småsøsken og sånne ting da, så jeg er veldig glad i, eller vant til barn fra før, men det er på en måte med, i en barnehagehverdag da så er jo ingen dag like som vi har blitt fortalt så mange ganger og, og det er, det er liksom en så fin måte å kunne holde på litt som kanskje den barnslige siden av deg, den kreative siden, å kunne jobbe med noe som faktisk liker da og glede seg til å dra på jobb, det er det jeg har lyst til i hvert fall». Flere viser til at de motiveres for arbeid i barnehagen fordi det er givende for egen del og gir variasjon: «Jeg begynte jo å jobbe i barnehage og oppdaget noe som jeg var god på og som jeg syns bare var veldig gøy». En annen sier: «Det er jo en jobb som man blir veldig glad i og selv om man er sliten på slutten av dagen, så går du allikevel fra jobben med litt overskudd fordi at det du får så mye, så mange fine opplevelser og, altså fin hverdag».

Opplevelsen av praksis

Siden få av respondentene hadde erfaring fra barnehagen var det naturlig å spørre om hvordan de hadde opplevd praksis. Det var blandede opplevelse blant guttene. Det var slik at tre av dem hadde vært i praksis på samme sted, noe de opplevde som veldig positivt. En av guttene forteller om sin opplevelse slik: «Det var veldig definerende, om dette var noe man ville trives med og sånn, spesielt når man ikke har jobbet i barnehage før. Og det var, det tok liksom ikke lang tid før man skjønnte at det her er jo, det her er jo akkurat for meg liksom, noe som jeg har lyst til å gjøre. Også var det jo, praksis i seg selv var jo veldig flott for det kom så tidlig og da var det veldig mange muligheter der da i det».

Den studenten som var alene i praksis uten andre gutter opplevde at det var mye jobb og at det var krevende. Arbeidsmengden opplevdes stor og han bruker ord som deprimert. Han sier dette om viktigheten av å være flere sammen: *«og jeg var jo alene på praksisbarnehagen min og jeg tror at hvis jeg hadde vært med andre at det kanskje hadde lettet litt på».*

Ingen av mennene hadde mannlig praksislærer, men viser til at det var menn i den barnehagen de var og at de satte pris på at de mennene de traff så ut til å stortrives i jobben sin. På spørsmål om det har noen betydning om man har mannlig praksislærer eller ikke svarer de at det er vanskelig å svare på, men gjennomgående mener de at det trolig ikke har så mye betydning. En sier det slik: *«Første året så syns jeg ikke det har så mye å si for da handler det i hvert fall om å komme inn i det og vite hvordan det er. Kanskje det kunne vært gøy å se til andre året, se hvordan det blir fra mannsperspektivet da, men bortsett fra det så var det ingenting jeg savnet».* Heller ikke på spørsmål om det kunne vært en idé å forberede gutter som skal ut i praksis på en annen måte enn jenter som skal ut i praksis, særlig hvis man ikke har noe erfaring med å ikke være i barnehage fra før, mener de at å forberede menn er sentralt. En sier det slik *«Nei ikke for min sin del heller. Nå var jo jeg sammen med to menn sa som jobbet der på den avdelinga jeg var på, og jeg tror ikke jeg hadde forandret noe, eller det hadde ikke trengt å sån da, det var en fin tid».*

Med andre ord mener ikke disse studentene at det er viktig med mannlig praksislærer, ei heller at de bør forberedes på annen måte enn kvinnelige studenter. Samtidig har disse studentene fått oppleve at det var menn i yrket og har funnet støtte i hverandre. Dette kan være viktig for at deres opplevelse var positiv.

Spiller det noen rolle om det jobber kvinner eller menn i barnehagen?

På dette spørsmålet var de som ble intervjuet litt nølende. De viser til at det hadde vært fint å få opp antallet menn, men at samtidig er det viktig med individer, og ikke nødvendigvis kjønn til de som arbeider i barnehagen. En av de intervjuet uttrykte det slik: *«det er litt mer personavhengig enn om det er menn eller kvinner, det tenker jeg spiller ikke så stor rolle, men hvordan du er som person er det viktigste».* Når intervjuer ber dem om å utype tema vises det til at menn og kvinner ofte bidrar med ulike ting i barnehagehverdagen. En sier det slik: *«altså det er jo viktig å, hva skal jeg si da, ha litt variasjon da, altså kvinner og menn ser jo forskjellig på ting uansett om du har samme tankesett om de forskjellige tingene, så er det jo greit å ha den».* En refererer til en opplevelse i praksis som viste til at menn kan ha betydning for barna: *«det virket som at noen av guttene da på den småbarnsavdelingen søkte meg litt mer og det kan jeg tro kanskje er fordi at det ikke var så mange menn som jobbet der fra før da og det er kanskje derfor da de oftere kom til meg».* Dette bekreftes også av flere av de intervjuede når temaet ble brakt på banen. Det understrekes samtidig at dette ikke trenger å ha med kjønn å gjøre, men personlighet.

Bør flere menn oppfordres til å arbeide i bhg. i tilfelle hvorfor?

Når intervjuer ber om ytterligere tanker og stiller spørsmålet: *Men hvorfor bør vi oppfordre mer menn til å søke arbeid i barnehagen da?* svarer en av respondenten dette: *«Det er nå en ressurs man trenger da, er det jo, siden vi er jo for likestilling, og jeg tror det er flere, om man får bort de her stereotypene med at menn ikke kan gi samme omsorg og at det er kvinner som hører hjemme i barnehagen».*

I forlengelsen av spørsmålet kommer status opp som hinder for at flere menn er i yrket. En sier: *«Jeg og tror at det er grunnen for at det er ganske få menn, at det har litt med status å gjøre. Jeg tror at det er en type jobb som mange menn kunne hatt det bra i, ja hvem som helst egentlig, for det er jo, det er jo*

bare en fantastisk jobb». En av mennene påpeker også at arbeid i barnehagen ikke har et godt nok rykte, noe som kan ha betydning for rekruttering, og sier det slik: «blant mine venner så blir det veldig fort sånn 'nei du går bare barnehagelærer', så er det bare, men de forstår ikke hvor mye som ligger bak det og, så prøve å faktisk reklamere for at det er mye mer enn det bare ser ut som da».

De som ble intervjuet snakket en del om hvordan yrket oppfattes utad og at noen av dem hadde fått en del negative tilbakemeldinger på valg av yrket. Igjen viser de til at det trolig handler om at det ikke er godt nok kjent hva yrket innebærer, at barnehagelærere har en lederutdanning. De viser til at synliggjøring av yrkets egenart er viktig. En av respondentene sier også videre at menn har et ansvar for å øke statusen også: «vi har et lite ansvar da å øke vår egen status, så jeg har en kollega på jobb som sier når jeg kommer så 'der kommer barnehageonkelen', så sier jeg til han at det er faktisk en lærerutdanning og det er barnehagelærer».

Samtalen handler også om viktigheten av lønn, noe de intervjuede mener at ikke har hatt betydning for deres valg av yrket. De mener samtidig at det er viktig at fakta om yrket, som at det er en lederutdanning, og hvor mange menn som faktisk arbeider i yrket er viktig for å heve status og samtidig bruke det inn i rekrutteringsarbeid.

Tenker du å fullføre utdanningen og hvor er du om 10 år? i bhg. eller i en annen jobb?

Alle sa at de hadde planer om å fullføre, fordi de trivdes med både studiet og at det så ut som om at yrket ville passe dem. De svarte også at de ser for seg mer utdanning, gjerne i form av en master. Alle ser for seg å fortsette i barnehagen og ser seg selv i samme sektor i overskuelig framtid.

Tanker om tiltak for å beholde og rekruttere flere menn

Vi ba også studentene om å dele sine tanker om hvilke tiltak vi kan ha for å beholde menn i utdanningen. De nevner at det kan være lurt å snakke om samholdet som kan skapes, hvordan man kan få det til, og gjerne i en felles forelesning for mannlige studenter. Én sier det slik: «samle guttene også bare ja prate litt om hvordan det er å være mannlige student i et kvinnedominert miljø da, samt det at du får knyttet litt bånd på tvers av klassene tror jeg kan være viktig». En annen sier også at temaet bør settes på dagordenen og sier «og faktisk, nå har ikke, ingen av oss har jo opplevd å ha en mannlige praksislærer, men det og faktisk få frem litt av det mannlige perspektivet i barnehagen og da til guttene, og faktisk få fram den viktigheten av å ha det, det kunne ha vært lurt tror jeg da for å beholde de guttene som kommer».

6 Oppsummering

Vi har fulgt tre førsteårskohorter med studenter i 2016, 2017 og 2018. Hovedmålene med undersøkelsen har vært følgende:

- Gi en oversikt over frafall blant mannlige studenter som starter utdanning ved DMMH.
- Finne mulige årsaker til frafall blant mannlige studenter som starter utdanning ved DMMH.

Vår målsetting var å finne ut tendenser i frafall og årsaker til dette, for å forhindre forhold som gjør at mannlige (og kvinnelige) studenter slutter. Vi hadde også som mål å foreslå tiltak for bedre trivsel og læringsmiljø gjennom kunnskap innhentet i prosjektet.

Dette prosjektet har vist oss at det er komplekst å studere en marginalisert studentgruppe som menn i barnehagen. Det har tidvis vært vanskelig å ha fokus på kjønn og ikke studentgruppen som hele. I etterpåklokskapens lys ser vi at vi har valgt å gjøre prosjektet mye større enn både rammer og kanskje relevans tilsier. Vi har også delvis hatt utfordringer med å ha problemstillingen i hovedfokus og opplevde en dreining mot motivasjon og trivsel for hele studentgruppene mer enn frafall blant menn, noe som vil prege data. På den annen side er det spennende tendenser vi ser i vårt prosjekt, og datatilfanget er stort og vil kunne gi oss nyttig kunnskap for videre praksis, utvikling av rekruttering, studietilbudet, tilrettelegging og kan trolig bidra til å bremse et stort frafall fra utdanningen.

I det følgende vil noen hovedtendenser trekkes frem.

Spørreundersøkelse blant førsteårsstudenter

Totalt har hele populasjonen bestått av 534 studenter fordelt på 138 menn og 396 kvinner. Det var forskjellig svarprosent de ulike årene, 2016 (33 %), 2017 (40 %) og 2018 (60 %). Vi valgte å slå sammen svarene fra alle tre årene og samlet sett har vi svar fra 236 personer, noe som gir en svarprosent på 44 %. Fordelt på kjønn var det 51 (22%) menn, 184 (78%) kvinner, og 1 som oppgir å være transperson, som fylte ut skjemaet. Med andre ord var fordelingen på kjønn av respondenter som har valgt å delta i undersøkelsen representativt for studentgruppen på hovedmodellen, da det er omkring 20 % mannlige studenter som starter i første klasse. Dette styrker både validiteten og reliabiliteten.

Bakgrunnsinformasjon

Studentens bakgrunn

De alle fleste (75 %) av studentene oppgir at de tilhører den yngste gruppen (19-22 år) og 18 % var mellom 23-26 år. Samtidig var det prosentvis flere menn som er noe eldre enn sine kvinnelige medstudenter. Studentgruppen er i hovedsak rekruttert fra Midt-Norge (52 %), mens det også var en del fra Østlandet (23 %). Her var det interessant å se at det er prosentvis flere kvinner enn menn som oppgir at de har hatt sin oppvekst i Midt-Norge. Dette kan bety at våre mannlige studenter er mer mobile enn sine kvinnelige medstudenter med tanke på å flytte for studier.

Mange studentene ser muligheter for å bruke sine interesser i arbeidet i barnehagen. Vi fant også at det ikke ser ut som om våre mannlige studenter er mer interessert i friluftsliv som hobby enn kvinnene, slik annen forskning har vist (Koch & Emilsen, 2017). Samtidig fant vi at menn i noe mindre grad enn kvinner ser mulighet for å kombinere fritidsinteresser med arbeid i barnehagen generelt.

Det var en overvekt av studenter som oppga at de ikke hadde arbeid ved siden av studiene. Flere kvinner enn menn hadde arbeid ved siden av studiene. Det var nesten halvparten av studentene som oppga å ha tidligere erfaring med arbeide med barn.

Det var også interessant at det var flere menn (61 %) enn kvinner (45 %) som oppga dette. Dette indikerer at det er flere menn enn kvinner som kan vise til erfaring fra arbeid med barn. Dette korresponderer også med at de mannlige søkerne var noe eldre enn sine kvinnelige medstudenter. Undersøkelsen viste videre at 94 % av respondentene hadde gått i barnehage selv. Dette kan vise oss at våre studenter i hovedsak kjenner til barnehagen, både fra egen barnehageerfaring og at mange har erfaring med omsorg for barn.

Valg av utdanning

Valg av DMMH som studiested og utdanningsvalg, og faktorer for utdanningsvalg

Det var overvekt av studenter (65 %) som hadde ønsket seg DMMH som studiested. En grovinndeling og foreløpig kategorisering av de 178 begrunnelsene som ble lagt inn for hvorfor de valgte DMMH som studiested handler om: *Beliggenhet, DMMH sitt gode rykte, utdanning/yrke rettet mot barn, studentmiljø, nærhet til familie og kjæreste, samt andre årsaker.*

Over halvparten av studenten (53 %) sier et valg av utdanning som barnehagelærer er helt i samsvar med ønske og planlegging, prosentvis noen flere kvinner (54 %) enn menn (47 %). Dette kan fortelle oss at størsteparten av studentene målrettet velger seg denne utdanningen.

Vi ønsket også å få vite hvilke faktorer som kan ha påvirkning på studentenes valg av utdanning. Det er delt inn i tre ulike typer faktorer, *relasjonelle, motivasjon og instrumentelle*. Dette er gjort for å få en bedre oversikt over de ulike typene av faktorer som har påvirket utdanningsvalget. Av relasjonelle faktorer var mors yrke av større betydning enn fars yrke. Annen slekt eller venner hadde ikke stor betydning. Det er også interessant å se at det var få som oppga at studiet var anbefalt av studieveileder (81 % oppga liten eller ingen betydning). Det var flere som oppga at det hadde betydning at de hadde fått studiet anbefalt av en barnehagelærer de kjente (50 %). Det var 52 % av kvinnene og 59 % av mennene som rapporterte at det er av «stor» eller «noe betydning» at de har arbeidet i barnehage. Det er også 36 % som oppgir at de har arbeidet med barn, men ikke i barnehage, og at dette har stor eller noe betydning for deres utdanningsvalg. Derfor er det rimelig å anta at tidligere erfaring fra arbeid i barnehage også har betydning for om de gjennomfører studiet.

At de selv hadde gått i barnehage var det 51 % som oppga at var av «stor» eller «noe betydning», og dette var det 54 % av kvinnene som oppga, mot 41 % av mennene. Hvorfor det er viktigere for menn enn kvinner at de har gått i barnehage når de skulle velge yrke er en interessant tendens. Det var ikke mange som oppga instrumentelle faktorer som viktige for deres utdanningsvalg.

Respondentene ble også bedt om å skrive ned tre faktorer for valg av utdanning. Disse utsagnene kan gi et godt grunnlag for å se hva studentene med egne ord finner at er primærmotivasjon da de valgte å søke denne utdanningen. Her er det et stort materiale og vi har 527 svar når vi samler de tre stikkordene/setningene de ble bedt om å oppgi. Dataene deles inn i 6 ulike grovinndelte kategorier av faktorer. Vi har valgt følgende kategorier: *Barn*, dette den største kategorien, og er en «samlesekk for de faktorene som oppgis å ha med barn å gjøre. En annen faktor var *utdanning og utdanningssted*, her var det oppgitt faktorer knyttet til DMMH som utdanningssted, for eksempel rykte, gode lærere og læringsmiljø. En tredje kategori har vi valgt å kalle *tidligere erfaring, indre motivasjon og ytre faktorer*. Her var det stikkord som betydningen av at de hadde erfaring med å arbeide i barnehage og at de var indre motivert for arbeidet, mens andre var oppfordret til å ta utdanningen og var slik sett ytre motivert. En siste kategori kan kalles *hjelp og bidra overfor barn*. Her var det stikkord som ønske om å bidra i barns oppvekst og liv, og å lage gode barndomsminner for barn. En grundigere analyse er påkrevet før dette kan gi oss mer holdbare data.

De fleste studentene fikk positive reaksjoner på valg av utdanning (64 %), og her var det interessant at det var 80 % av mennene mot 59 % av kvinnene som fikk positive tilbakemeldinger på sitt valg av utdanning. Dette kan vitne om at menn trolig opplever at å ta et utradisjonelt utdanningsvalg anses som positivt og slik sett gis anerkjennelse for å velge en utdanning hvor de er i en minoritet.

Studiet ser ut til å oppleves i tråd med studentenes forventninger i forkant av studiet, og de fleste mente også at de ville bli gode barnehagelærere. Her ser vi en liten forskjell i prosentfordelingen mellom kjønn, da 49 % av mennene svarer at de vil bli «en meget dyktig barnehagelærer» mens 46 % av kvinnene oppga det samme.

Motivasjon for studiet og yrket

Vi ønsket å se nærmere på om det var målbare forskjeller med tanke på motivasjonen de oppga for studiet og barnehagelæreryrket før de startet og etter en tid i første klasse. Vi minner om at vår undersøkelse ble gjennomført etter første praksisperiode i november for alle de tre kullene som har vært med i undersøkelsen.

Undersøkelsen viste at det har skjedd en markant endring i *motivasjon for studiet* fra når studentene startet til tidspunktet for undersøkelsen, og at motivasjonen har sunket betraktelig. Her så vi en liten prosentvis forskjell mellom kjønn, da 49 % av mennene oppgir «sterk motivasjon» og 39 % oppgir «noe motivasjon» (akkumulert 88 %) mens kvinnene er det 40% som oppgir «sterk motivasjon» og 40 % «noe motivasjon» (akkumulert 85 %).

Når vi ser nærmere for *motivasjonen for yrket* på målingstidspunktet har denne sunket noe fra motivasjonen som oppgis ved studiestart. Altså har ikke motivasjon for yrket sunket like mye som for motivasjon for studiet. Dette kan være en indikasjon på at motivasjon for yrket står ved lag, men at motivasjon for studiet ikke oppfyller deres forventninger. Her så vi en liten forskjell på kjønn, da 74 % av mennene oppga «sterk motivert», mens 71% av kvinnene oppga det samme. Det at motivasjon for studiet og yrket synker er bekymringsverdig.

Opplevelse av studiestart

Vi ønsket også å vite litt mer om hvordan studentene opplevde å bli mottatt på høgskolen ved oppstarten av studiet. Vi kom til at det var sentralt å vite mer om opplevelsen i første møte, hvordan mottakelsen var fra lærere og i forhold til klassen. Igjen var det interessant å se om det var forskjeller mellom menn og kvinner i denne sammenheng.

De fleste av våre studenter opplever at mottakelsen i den første tiden ved DMMH som positiv (71%). Fordelt på kjønn var det 78 % menn og 69 % kvinner som svarte positivt på dette spørsmålet. Dette var interessant og kan gi en pekepinn på at menn i større grad ble positivt overrasket over oppstarten. Videre sier de fleste at opplevelsen av hvordan lærerne tok imot studentene i oppstarten var positiv (76 %). Her ser vi at menn (86 %) i større grad enn kvinner (74 %) oppgir å være «positiv», noe som også korresponderte med fordelingen i forhold til oppstarten. Det er noen færre som er positive til klassemiljø i oppstarten. Oppsummert kan vi si at studentene i stor grad opplever oppstarten og første møte med DMMH som positivt, og menn er prosentvis noe mer positive enn kvinner.

Opplevelse av at studiet er meningsfylt og tilrettelagt – læringsmiljø

Vi ville kartlegge hvorvidt studentene hadde en opplevelse av at studiet er meningsfylt for dem. Det vil trolig ha betydning for både motivasjon, trivsel og hvorvidt studentene fortsetter i studiet at de opplever studietiden og studiet som relevant, tilrettelagt og tilpasset.

Flesteparten av studentene (68 %), opplevde i stor grad utdanningen som meningsfylt og tilrettelagt. Igjen viste tendensen seg, at menn er mer positive sammenlignet med kvinnene. På spørsmålet «Opplever du at det legges til rette for best mulig læringsmiljø ved DMMH?» var det 44% som oppga dette i stor grad. Dette kan tolkes som at studentene er positive, men at det muligens er noe forbedringspotensial i forhold til hvorvidt studiet oppleves meningsfylt og tilrettelagt for studentene siden såpass mange oppgir i noen grad. Her var det også slik at menn (51 %) i noe større grad enn kvinner (43 %) svarte «stor grad». Kun 18 % oppga at de opplevde i «stor grad» å påvirke sin egen læring. Det er med andre ord et forbedringspotensial i denne sammenheng. Det burde være flere studenter som opplevde at de kunne påvirke sin egen læring, da det antakelig vil ha betydning for både indre motivasjon og økt læring. På den annen side er studentene tidlig i sitt studium, noe som kan ha betydning for at de svarer som de gjør.

Det var 68 % som mener at det legges til rette for sosiale tiltak. Fordelt mellom kjønn var det 74 % av mennene og av 66 % av kvinnene som svarte «stor grad» og «noen grad». Tendensen med at menn er noe mer positive enn kvinner viser seg også i denne sammenheng.

Opplevelse av at studiet er meningsfylt og tilrettelagt – yrkesutøvelse og yrket

Fremtidig yrkesutøvelse vil være nært knyttet til kunnskap, erfaring og praksis gjennom studiet. Vi var derfor opptatt av å få kartlagt hvordan studiet så langt var relevant i forhold til fremtidig barnehagelæreryrke og studentens yrkesutøvelse.

At så mange som 81 % mener at studiet er tilpasset barnehagelæreryrket er godt nytt. Det bekrefter tendensen vi så tidligere, at mange mente at studiet gir relevante kunnskaper for yrkesutøvelsen. Når det gjelder arbeidsinnsats rapporterer 82 % av studentene denne som «meget god og god», og få oppgir at de hadde lav arbeidsinnsats når de startet studiet. Her var det noen interessante forskjeller mellom hva kvinner og menn svarer, da prosentvis færre menn enn kvinner mener at egen innsats var god. Igjen ser vi at studentene rapporterer en synkende tendens, denne gang med tanke på arbeidsinnsats etter en tid på studiet.

Studentene trivdes godt i klassen, da hele 86 % oppgir at de trives «godt» eller «meget godt». Det var ikke forskjeller mellom menn og kvinner i denne sammenheng. Dette er en viktig opplysning for oss og kan bekrefte antakelser om at inndeling i klasser er viktig for studentens trivsel, og at dette gjelder både kvinner og menn.

Opplevelser i praksis

De aller fleste studentene hadde en positiv opplevelse i praksis. Prosentvis flere menn (65 %) enn kvinner (58 %) oppgir «meget god». Det er interessant at det igjen ser ut til at menn er mer positive enn kvinner. Det er verdt å merke seg at så mange av våre mannlige studenter opplever praksis som positiv, noe som er gledelig med tanke på at de ofte kommer til barnehager som ikke har mange menn ansatt og få har mannlige praksislærer. Det var 73 % som oppga at de var fornøyd med praksis.

Det er positivt at nesten alle opplevde at praksis var relevant i forhold til studiet. Og flertallet er positive til at praksis har styrket deres yrkesvalg. Igjen ser vi at det prosentvis er noen flere menn som er noe mer positive enn kvinner. Fordelt på kvinner og menn var det 53 % av kvinnene og 57 % av mennene som svarte «i stor grad».

Oppsummert viser fordelingen på spørsmålene som omhandler praksis at studentene er fornøyd, og ser nytten av praksis i forhold til studier og til fremtidig yrkesutøvelse. For øvrig var det ikke like mange som var sikre på at praksis bidro til at de ble mer sikre på sitt yrkesvalg.

Tilrettelegging for mannlige studenter

Det er færre mannlige studenter ved utdanningen enn kvinnelige. Det er derfor viktig for oss å vite på hvilke måter vi kan rekruttere flere menn til barnehagelærerstudiet. Vi stilte spørsmål omkring temaet tilrettelegging og rekruttering, som både mannlige og kvinnelige studenter ble bedt om å svare på.

Omtrent halvparten mener at DMMH legger til rette i «stor grad» for mannlige studenter med tanke på studiesituasjon og spesifikt knyttet til studiegrupper. Vi fant ikke nevneverdig prosentvise forskjeller i fordelingen på «i stor grad» og «i noen grad» mellom kvinner og menn, men det var prosentvis flere menn (14 %) enn kvinner (9 %) som mente at det i «liten grad» ble tilrettelagt, noe som er interessant. Det var prosentvis flere kvinner som mener at det er tilrettelagt med tema i undervisningen som omhandler for eksempel likestilling og menns plass i yrket, noe som er interessant. Det må sies at det er stort tolkningsrom med tanke på hva som ligger i spørsmålet, siden det ikke var anledning til å utdype hva som menes med «legger til rette» eller «tema i undervisningen». Med tanke på om DMMH legger til rette for mannlige studenter i forhold til praksis mente de fleste at det ble gjort.

Vi ønsket også å vite om studentene opplevde at det ble lagt til rette for mannlige studenter gjennom ulike tiltak. Med tanke på at det ikke har eksistert slike tiltak rettet mot menn i regi av skolen, er det interessant å vite om studentene mener at det er en god idé med slike tiltak. Og om de opplever at det er oppmerksomhet rettet mot studentenes trivsel, og spesifikt menn som er i minoritet i utdanningen. Siden fordelingen er jevnt fordelt utover de ulike svaralternativene ser vi ingen klar tendens, men 21 % sier at de mener at det er tiltak rettet mot menn i «stor grad». Hva dette innebærer vet vi ikke, siden det ikke var mulig å utdype dette i skjemaet. Dette må i tilfelle bety at det er en uformell tilrettelegging som oppleves som sosiale tiltak rettet mot menn, og trolig at menn selv sørger for å sosialisere i grupper. Her så vi også en forskjell mellom kvinnene og mennene, da det prosentvis var flere kvinner (21 %) mot 13 % av mennene som oppga at det legges til rette med tiltak for menn i «stor grad».

På spørsmålet om de synes det var viktig at det ble lagt til rette for mannlige studenter, var det de fleste (78 %) som svarte bekreftende på dette. Her var det interessant at det var flest kvinner (81 %) som svarte ja på dette spørsmålet, mot 65 % av mennene, og det var flest menn som svarte «nei» (20 %), mot 1 % av kvinnene. Dette er interessante tendenser. Med andre ord er dette ikke like viktig for mennene som det er for kvinnene. Dette er en spennende tendens i lys av at menn utgjør en såpass marginal gruppe. Det kan komme av at menn opplever det som greit å være en minoritet, at de trolig oppleves som spesielle, eller at det ikke oppleves som et behov med egne tiltak. Vi fulgte derfor opp med spørsmål om hvorvidt det bør organiseres særskilte tiltak for å skape bedre samhold mellom mannlige studenter ved DMMH. Her ser vi igjen at det er kvinnene som er mest positive til tiltak på vegne av mennene.

Når det gjelder praksislærer var det flere menn enn kvinner som hadde vært hos mannlig praksislærer i første praksisperiode. Vi fant ikke klar støtte for at mannlig praksislærer i løpet av studietiden er viktig tiltak for mannlige studenter i denne delen av undersøkelsen.

Vi bad studentene oppgi tre korte setninger om hvilke tiltak som burde settes inn, i et åpent spørsmål. Til sammen var det 209 svar fordelt på tre korte stikkord eller korte setninger. Disse kan grovt deles inn i kategorier som *samfunnmessige faktorer, holdninger og verdier, generelle tiltak, undervisningsrelaterte tiltak, praksisrelaterte tiltak, og andre faktorer/kommentarer*.

Betydning av mannlige studenter i klassemiljø

Oppsummert kan vi si at det er enighet om at menn har betydning både generelt sett, for trivsel i klassen, for læringsmiljø og for det sosiale. Mange mente at mannlige studenter i klassen hadde stor betydning (64 %), og kun 4 % mente at det ikke hadde betydning for deres egen trivsel. Samtidig var det flere som mener at det generelt sett er viktigere med menn i klassemiljøet (74 %) enn for den enkeltes trivsel. Dette kan settes i sammenheng med at det trolig kan anses som holdningsmessig «korrekt» å mene at kjønnsbalanse er viktig, men at det muligens ikke har så stor betydning for den enkelte hvilket kjønn medstudenter har. Over halvparten mente også at det hadde «stor betydning» (60 %), for læringsmiljøet at det var mannlige studenter i klassen. At nesten alle mente at det var viktig med mannlige studenter i klassen, og at nesten ingen mente at dette hadde liten eller ingen betydning viser oss at kjønn har betydning for klassemiljøet sosialt sett.

Hva kan man gjøre for å rekruttere flere menn til barnehagelærerutdanningen?

Vi bad studentene oppgi tre korte setninger om hvilke tiltak som burde settes inn for å rekruttere flere menn til utdanningen og fikk 216 svar. Det var konkrete og gode forslag som kom inn, og mange gikk på bruk av sosiale media og profilering av høgskolen. Det handlet også om å vise fakta om barnehagelæreryrket, men også at det må holdningsendringer til.

Grovkategorisert er det kategorier som: *profilering, markedsføring og bruk av sosiale nettverk, lønn og status, yrkes- og utdanningsrelaterte faktorer, holdninger knyttet til likestilling og likeverd og annet*.

Gjennomføring av studiet.

Det var foruroligende at det var så mange som 10 % som vurderte å slutte i studiet, mens 12 % var usikre etter såpass kort tid. Det er 11 % av kvinnene som vurderer å slutte, mot 6 % av mennene. Mens det prosentvis er noen flere menn (16 %) som svarer «vet ikke» enn kvinner (11 %). Dette er en interessant tendens. Vi stilte et åpent spørsmål hvor studentene ble bedt om å oppgi kort hvorfor de vurderte å slutte. Svarene kan kategoriseres slik: *Studierelatert begrunnelse, feil studievalg, personlige årsaker, klasse og studierelatert, og praktiske årsaker* - dette var blant annet lang reisevei, mangel på parkeringsplass, samt lite tilrettelagt for studenter med barn. *Yrkesrelaterte faktorer* var også en kategori som handlet om usikkerhet i forhold til yrket.

Kartlegging av årsaker for frafall

Studenter som slutter ved DMMH oppfordres til å sende inn et web-basert skjema om oppsigelse av studieplass. Skjemaet har til nå hatt tre avkrysningsmuligheter for årsaker til studieavbrudd: *Feil studievalg, helsemessige årsaker og annet*. En oppsummering og gjennomgang av skjema i perioden 2016-2019 viste at «feil studievalg» i størst grad oppgis som årsak til at de har avbrutt studiene.

Det er også helseårsaker som oppgis, og alle de som oppgir dette er kvinner. Det var vanskelig å få studentene til å svare på skjema. Derfor bør det arbeides mer for å stimulere studentene til å svare. I alle tilfelle bør skjema bearbeides slik at det gir mer og relevant informasjon.

Intervju av studenter som slutter

Det var krevende å få studentene som hadde sluttet til å stille til et intervju, men noen stilte opp og gav oss nyttig informasjon. Oppsummert viste studentene til at de stort sett trivdes i studiet, men at de hadde andre planer for videre studier, slik at de valgte å slutte. Noen hadde valgt å starte på studiet selv om de ønsket en annen studieretning. Dette kan tolkes slik at vi ikke ser klare indisier for at det er studiet i seg selv som er årsaken til frafall, men mer utenforliggende årsaker.

Gruppeintervju av mannlige studenter som ikke har sluttet

Det ble gjennomført et intervju med 4 mannlige førsteårsstudenter. Vi ønsket å få mannlige studenters egne ord, tanker og historier omkring det å være mannlig student ved DMMH.

På spørsmål om opplevelsen av det første studieåret som mann i utdanningen svarer alle at de hadde positive opplevelser knyttet til første studieår. Studentene bruker ord som «gøy», «lærerikt» «så bra år», «det er mye som skjer her», det har vært et «veldig fint år». Det som er interessant er at de raskt trekker fram at de har knyttet nye bånd og at klassemiljø er viktig. Én snakker om hvordan de har klart å skape et godt klassemiljø. Og at de opplever at det er et sammensveiset miljø særlig fordi de har gjort mye praktisk i undervisningen, og at dette skaper samhold.

På spørsmål angående deres opplevelse av å være mann i barnehagelærerutdanningen og tanker om rekruttering var informantene samstemte i at det ikke er et problem å være i mindretall. De rapporterte at det oppleves greit og flere av informantene sier også at de settes pris på nettopp fordi de er menn. Dette gir oss spennende informasjon om at opplevelsen for disse mennene er positiv og at det at de er i minoritet ikke opptar dem særlig mye, fordi de føler at de er likeverdige. De viser også til at de synes klassemiljø er viktig og at det investeres mye i inkludering og at alle blir godt kjent. Deres tanker om spesifikke tiltak for flere menn i utdanningen synes de er et vanskelig spørsmål, men viser til viktigheten av DMMH sin markedsføring av studiet. For en av respondentene var det andre faktorer enn kjønn som ville være viktig med tanke på tiltak. På den andre siden viser flere av respondentene til viktigheten å synliggjøre kjønn i reklamekampanjer.

Mennene hadde ulike veier mot studiene og kun én hadde tidligere erfaring fra bhg. En student mente at det hadde stor betydning at man var sammen med andre studenter i praksis; å være alene i praksis som student var ikke en god opplevelse. De som ble intervjuet snakket en del om hvordan yrket oppfattes utad, og at noen av dem hadde fått en del negative tilbakemeldinger på valg av yrket. Igjen viser de til at det trolig handler om at det ikke er godt nok kjent hva yrket innebærer, for eksempel at barnehagelærere er en lederutdanning. De viser til at synliggjøring av yrkets egenart er viktig.

Samtalen handler også om viktigheten av lønn, noe de intervjuede ikke mener at har hatt betydning for deres valg av yrket. De mener samtidig at det er viktig at fakta om yrket, som at det er en lederutdanning, og hvor mange menn som faktisk arbeider i yrket, er viktig for å heve status og samtidig bruke det inn i rekrutteringsarbeid.

Vi bad også studenter om deres tanker om hvilke tiltak vi kan gjøre for å beholde menn i utdanningen. De nevner at det kan være lurt å snakke om samholdet som kan skapes, hvordan man kan få det til og gjerne i en felles forelesning for mannlige studenter.

7 Forslag til tiltak og veien videre

Menn som velger en utdanning hvor de er marginalisert bryter ofte kjønnsstereotypiske forventninger. Siden det er så mange som over halvparten av våre mannlige studenter som oppgir at de har arbeidet med barn tidligere vil det kunne indikere at disse mennene gjør et bevisst yrkesvalg og tilhører gruppen som kan kalles søkerne, altså at de søker seg inn i yrket med bakgrunn og erfaring fra arbeid i barnehagen (Bøyum, 2013). En slik gruppe studenter vil trolig være mindre sårbar med tanke på å være en av få menn omgitt av mange kvinner. Samtidig vil det være viktig å legge til rette for menn i utdanningen som marginal gruppe. Det vil være viktig å følge opp det som allerede er nevnt av studentene selv i undersøkelsen, og hva vi kan lese ut av data. Vi har valgt å dele foreslåtte tiltak inn i: interne tiltak og forankring i organisasjonen, undervisningsrettede og studentaktive tiltak, utadrettet profilering og markedsstyrte tiltak, og DMMH sitt arbeid med å synliggjøre sitt samfunnsmandat som utdanner av et personale som gjenspeiler samfunnet.

Konkret foreslår vi:

Interne tiltak – forankring

- Arbeidet med rekruttering av menn og å beholde dem i utdanningen bør forankres hos ledelsen og i DMMH sine strategier i tråd med lovverket og nasjonale strategidokumenter.
- Rektor bør bevilge ressurser til konkrete tiltak rettet mot rekruttering og tilrettelegging for bedre kjønnsbalanse i utdanningen.
- Det bør utredes på hvilke måte frafall fra utdanningen kan reduseres, med konkrete målsettinger og tiltak.
- Studieadministrasjonen bør arbeide med å sikre rutiner for å registrere årsaker til frafall.
- Det bør vurderes om det bør tilbys en oppfølging av de som står i fare for å avslutte studiet.
- Det bør settes fokus på den skjeve kjønnsbalansen blant ansatte ved DMMH. Det bør forankres i strategier og konkretiseres med målsettinger og tiltak hvordan DMMH kan oppnå mer mangfold og en større prosentandel menn, særlig i undervisningsstillinger.

Undervisningsrettede og studentaktive tiltak

- DMMH bør legge til rette for at mannlige studenter får en egen samling før første praksis hvor de forberedes til egen praksis på en kvinnedominert arbeidsplass.
- Det bør sikres at ingen studenter er eneste student på praksisplass.
- DMMH bør sikre at alle mannlige studenter får mannlige praksisveileder i løpet av studietiden. Dette kan gjøres ved å sørge for forutsigbarhet og kvalitetssikring, registrering fra praksiskontoret.
- DMMH bør gi mannlige studenter en arena for å møtes. Et forslag til tiltak vil være å samarbeide med studentrådet for å stimulere MIB grupper for mannlige studenter.
- DMMH bør også legges til rette for at mannlige lærere ved DMMH engasjerer seg sammen med studentutvalget og foreslå aktiviteter og tiltak for mannlige studenter.

- Det bør kartlegges hvordan studentene i større grad kan involveres og gis rom for å påvirke egen læring.
- DMMH bør sørge for at tema som kjønn, mangfold, likeverd og likestilling i undervisningen også omhandler de ansattes kjønn. Det bør diskuteres og bevisstgjøres på hvilke måter de ansattes kjønn har betydning.
- Mistanke om seksuelle overgrep begått av de ansatte i barnehagen kan bidra til at særlig menn vegrer seg for å søke utdanningen og fullfører studiet. Derfor bør tema aktualiseres i utdanningen.

Utadrettet profilering og markedsstyrte tiltak

- DMMH bør profilere og synliggjøre at barnehagelærerutdanningen er profesjonsrettet og blant annet fører til en lederutdanning.
- DMMH bør fortsette å profilere og synliggjøre menn i utdanningen, og i arbeid med barn, i rekrutteringsmateriell og via sosiale nettverk og media osv.
- DMMH bør nedsette en redaksjonsgruppe for å arbeide med nettstedet www.mennibarnehagen.no, som Udir finansierer og DMMH drifter på 11. året. Denne siden bør være mer synlig på DMMH sitt nettsted.

DMMH sitt arbeid med å synliggjøre sitt samfunnsmandat

- DMMH bør gjenoppta fokus på MIB arbeid og synliggjøre hvordan DMMH er en høgskole i bresjen.
- Regionalt bør DMMH legge til rette for MIB samlinger via Fylkesmannen (Statsforvalter).
- DMMH bør også initiere andre samlinger og bidra på arenaer hvor fokus er rettet mot bedre kjønnsbalanse i sektoren.
- Nasjonalt og internasjonalt bør DMMH bidra inn i samfunnsdebatten og profilere at menn i yrket og utdanningen er ønsket.

8 Formidling og publisering

Prosjektet har vært presentert ved flere anledninger, både nasjonalt og internasjonalt. Foreløpige resultater har vært presentert og deler av data publisert. Vi har deltatt på EECERA med foreløpige resultater som vi la frem på konferansen i 2018 og 2019. Vi har også hatt to presentasjoner på konferansen «FoU i praksis» og publisert en artikkel i kjølvannet av denne konferansen. Vi har også presentert deler av data på DMMH sine interne seminar «FoU-lunsj».

For oversikt og sammendrag se: <https://app.cristin.no/projects/show.jsf?id=676703>

9 Referanser

- Baagøe Nielsen, S., Thingstrup, S., Brodersen, M. & Hersom, H. (2018). *Drenges og mænds inklusion på kønnede uddannelser : Erfaringer fra deltagerorienteret uddannelsesudvikling og forskning i praksis* (Vol. 1). Fredriksberg: Frydenlund Academic
- Bandalos, D. L. (2018). *Measurement Theory and Application for the Social Sciences*. London: The Guilford Press.
- BLD (2011) Likestilling 2014. *Regjeringens handlingsplan for likestilling mellom kjønnene*. Oslo: Bld
- Bourdieu, P. (2000). *Den maskuline dominans*. Oslo: Pax.
- Bratterud, Å., Granrusten, P. T, Lillemyr, O. F (2000) *Hva er så spesielt med menn? En kartlegging av menns og kvinners motivasjon for førskolelærerutdanningen*. Trondheim: Dronning Mauds Minne Høyskole
- Bratterud, Å., Bjorvatn Børresen, M; Holte Glaser, V., Lillemyr, O. F., Tangen, D: (2003) *"Førsteårsstudenten i fokus. Er det så viktig da? Motivasjon, Involvering og mening blant lærerstudenter Hovedrapport*. Trondheim: Dronning Mauds Minne Høyskole
- Bratterud, Å., Emilsen, K. & Lillemyr, O. F. (2006). *Menn og omsorg: i familie og profesjon*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Brody, D., Emilsen, K., Rohrmann, T. & Warin, J. (red.) (2020) *Exploring Career Trajectories of Men in the Early Childhood Education and Care Workforce. Why They Leave and Why They Stay*. Abingdon: Routledge Education.
- Brody, D. L. (2015). The Construction of Masculine Identity among Men Who Work with Young Children, an International Perspective. *European Early Childhood Education Research Journal*, 23(3), 351-361. doi:10.1080/1350293X.2015.1043809
- Brownhill, B. (2015) The 'brave' man in the early years (0–8): defining the 'role model', *European Early Childhood Education Research Journal*, 23:3, 370-379, DOI: [10.1080/1350293X.2015.1043811](https://doi.org/10.1080/1350293X.2015.1043811)
- Børhaug, K., Fimreite, H., Berntsen Brennås, H., Havnes, A., Hornslien, Ø., Hoås Moen, K. Moser, T., Myrstad, G., Steinnes, A.S. & Bøe, M. (2018). *Barnehagelærerrollen i et profesjonsperspektiv : et kunnskapsgrunnlag*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Bøyum, S. (2013). Mannlige førskolelærerstudenter. I Pærlussen, I., Moen, B.B., Reinertsen, A. & Solhaug, T. (Red.): *FoU i praksis 2012 conference proceedings* (s. 44-52). Trondheim: Akademika.
- Connell, R. W. & Connell, R. (2000). *The men and the boys*. Berkeley: University of California Press.
- Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67. doi:10.1016/S1046-5928(02)00669-1
- Emilsen, K. (2019). Når barndommen blir et kvinnevelde. Tør vi ta sjansen på at en feminisert barndom ikke påvirker guttene våre? <https://www.nrk.no/ytring/nar-barndommen-blir-et-kvinnevelde-1.14552165>
- Emilsen, K., Lysklett, O.B. og Nordli, A. (2020). Gutter (menn) som slutter – om frafall i barnehagelærerutdanningen. *Nordisk tidsskrift for utdanning og praksis*. 14, 1 (jan. 2020), 5-22. DOI:<https://doi.org/10.23865/up.v14.2066>
- Emilsen, K. & Lauritzen, T. (2017). *Flere menn i barnehagen. Det finnes ingen handlingsplan for likestilling i barnehage og skole*. Kronikk i Adresseavisen 17.11. Hentet fra <https://www.adressa.no/meninger/kronikker/2017/11/17/Flere-menn-i-barnehagen-15606282.ece>

- Emilsen, K. (2015). Likestilling og likeverd i barnehagen. Bergen: Fagbokforlaget.
- Emilsen, K. (2012). Mehr Männer in norwegischen Kindergärten. Politische und strategische Rekrutierungsmaßnahmen—ein voller Erfolg? *Männer in Kitas*, 367-386.
- Emilsen, K. & Lysklett, O.B. (2008) Motivasjonsforskjeller blant menn og kvinner i natur- og friluftsbarnehager? Artikkel i FoU i Praksis 2008. Rapport fra konferanse om praksisrettet FoU i lærerutdanning. Apri l17. og 18.2008, Trondheim. pp.S. 59–69. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Engel, A., Barnett, W. S., Anders, Y. & Taguma, M. (2015). *Early childhood education and care policy review*. Norway: OECD.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age*. Stanford: Stanford University Press.
- Giddens, A. & Schultz Jørgensen, S. (1996). *Modernitet og selvidentitet: selvet og samfundet under sen-moderniteten*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Gulbrandsen, L., Kvitastein, O., & Sataøen, S. O. (2016). Barnehagelæreryrket og barnehagelærerutdanningen. *Følgegruppe for barnehagelærerutdanning. Delrapport, 1*, 2016.
- Gulbrandsen, L. (2018). *Barnehagelærere – Fra mangel til overskudd. Søkelys på arbeidslivet (01-02)*, 43-55. doi:10.18261/issn.1504-7989-2018-01-02-03
- Kanter, R. (1993) *Men and Women of the Corporation*. (2.ed.) New York: BasicBooks
- Koch, B. & Emilsen, K. (2017). Men and women in outdoor play – the gender perspective. I Waller, T., Ärlemalm-Hagsér, E., Hansen Sandseter, E.B., Lee-Hammond, L., Lekies, K. and Wyver, S. (Red.) (2017). *SAGE Handbook of Outdoor Play and Learning* (s. 413-428). SAGE Publications Ltd.
- Koch, B. & Farquhar, S. (2015). Breaking through the glass doors: men working in early childhood education and care with particular reference to research and experience in Austria and New Zealand. *European Early Childhood Education Research Journal*, 23(3), 380-391. doi:10.1080/1350293X.2015.1043812
- Kunnskapsdepartementet (2017a). Kultur for kvalitet i høyere utdanning. (Meld. St. 16 2016-2017). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20162017/id2536007/sec1>
- Kunnskapsdepartementet (2017b). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* (Rev. utg. ed.). Oslo: Kunnskapsdepartementet
- Lysklett, O.B. & Emilsen, K. (2007) Hva kjennetegner menn i natur- og friluftsbarnehager, og hvorfor er det så mange menn i disse barnehagene?. FoU i praksis 2006: Rapport fra konferanse om praksisrettet FoU i lærerutdanning. April 24. og 25. 2006, Trondheim. pp.S. 171–181. Trondheim: Tapir akademisk forlag.
- Mastekaasa, A. og Smeby, J.-C. (2008) Educational choice and persistence in male- and female-dominated fields. *Higher Education* 55(2), 189-201.
- Messerschmidt, J. W., Connell, R., Martin, P. Y. & Messner, M. A. (2018). *Gender reckonings: new social theory and research*. New York: New York University Press.
- Nedregård, O. & Abrahamsen, B. (2018). *Frafall fra profesjonsutdanningene ved OsloMet* (Vol. 2018 nr. 8). Oslo: OsloMet - storbyuniversitetet.
- NOU (2019). *Nye sjanser - bedre læring: kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp : utredning fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 25. august 2017. Avgitt til Kunnskapsdepartementet 4. februar 2019* (Vol. NOU 2019:3). Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon, Teknisk redaksjon

- Oberhuemer, P., Schreyer, I. & Neuman, M. (2010). *Professionals in early childhood education and care systems: European profiles and perspectives*: Verlag Barbara Budrich.
- OECD (2019). *Good Practice for Good Jobs in Early Childhood Education and Care*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/64562be6-en>.
- Peeters, J., Rohrmann, T., Emilsen, K. (2015) Gender balance in ECEC: why is there so little progress?. *European Early Childhood Education Research Journal* 23:3, 302-314.
- Sargent, P. (2004). Between a rock and a hard place: men caught in the gender bind of early childhood education. *The Journal of Men's Studies*, 12(3), 173-192.
- Seehuus, S. & Reisel, L. (2017). Betydningen av sosial bakgrunn for kjønnsdeling i høyere utdanning. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 58(03), 284-310.
- Statistisk sentralbyrå (2018): <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/utdanske/aar>
- Statistisk sentralbyrå (2019a): <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/barnehager>
- Statistisk sentralbyrå (2019b): <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/halvparten-av-bachelorstudentene-fullforer-ikke-pa-normert-tid>
- Statistisk sentralbyrå (2019c): <https://www.ssb.no/statbank/table/09045/#tablequerycontrol>
- Statistisk sentralbyrå (2019d): <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/hugjen>
- Statistisk sentralbyrå (2019e): <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/6-av-10-menn-fullforte-en-grad-i-lopet-av-atte-ar>
- Statistisk sentralbyrå (2015): Gjennomstrømning i høyere utdanning, 2013/2014 <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/hugjen>
- Thorpe, K., Sullivan, V., Jansen, E., McDonald, P., Sumsion, J. & Irvine, S. (2018). A man in the centre: inclusion and contribution of male educators in early childhood education and care teaching teams. *Early Child Development and Care*, 1-14. doi:10.1080/03004430.2018.1501564
- Vossensteyn, J. J., Kottmann, A., Jongbloed, B. W. A., Kaiser, F., Cremonini, L., Stensaker, B. & Wollscheid, S. (2015). *Dropout and completion in higher education in Europe: main report*. European Union. <https://doi.org/10.2766/826962>
- Warin, J. (2018). *Men in early childhood education and care: gender balance and flexibility*. Cham, Sveits: Springer International Publishing.

10 Vedlegg

Vedlegg

- 1) Spørreskjema (questback)
- 2) Intervjuguide de som har sluttet
- 3) Intervjuguide fokusgruppeintervju
- 4) Samtykkeskjema

Trivsel og motivasjon blant førsteårsstudenter ved DMMH

Takk for at du har sagt deg villig til å delta i undersøkelsen.

Vi ønsker å undersøke trivsel og motivasjon blant studenter ved oppstart av studiet på DMMH. Denne undersøkelsen skal gjennomføres blant alle studenter som starter på hovedmodell ved DMMH H-2016, H-2017 og H-2018. Prosjektet er i første omgang en intern undersøkelse og resultatene vil bli brukt for å kartlegge slik at vi kan tilrettelegge for at *alle* studenter trives og motiveres for studier ved DMMH. Resultatene vil også brukes i forskningsøyemed.

Alle opplysninger er anonymisert og data vil bli slettet når prosjektet avsluttes i 2019.

Ansvarlig for undersøkelsen er

Kari Emilsen og Olav Bjarne Lysklett

DMMH

Bakgrunnsinformasjon

1) * Kjønn

- Kvinne
- Mann
- Transperson

2) * Alder

- 19-22 år
- 23-26 år
- 27-30 år
- Over 30 år

I hvilken landsdel bodde du størsteparten av din oppvekst? Hvis du ikke bodde i Norge oppgir du dette. Kryss av for ett alternativ

Vedlegg:

3) Geografisk oppvekst

- Nord-Norge/Finnmark
- Midt-Norge
- Vestlandet
- Sørlandet
- Østlandet
- Annet land enn Norge

4) Har du daglig omsorg for barn (egne eller partners?)

- Ja
- Nei

5) Har du hatt lønnet arbeid med omsorg for barn før du startet på utdanningen?

- Ja
- Nei

6) Har du selv gått i barnehage?

- Ja
- Nei

7) Hva er dine interesser i fritiden? (Du kan velge flere alternativ)

- Friluftsliv
- Sport, idrett
- Sang, musikk, dans, teater
- Håndarbeid, tegning, maling, modellbygging o.l.
- Samle på ting
- Litteratur, kunst
- Foto, film o.l
- Frivillig organisasjonsarbeid
- Dyr
- Annet

8) I hvilken grad tror du at du kan bruke fritidsinteressene dine i arbeidet som barnehagelærer?

- Stor grad
- Noen grad
- Liten grad
- Ingen grad
- Vet ikke

9) Har du lønnet arbeid ved siden av studiene?

- Nei
- Ja
- Ikke aktuelt

10) Er det lønnet arbeid du utfører omsorg for barn?

- Ja
- Nei
- Ikke aktuelt

11) Hvis du har lønnet arbeid ved siden av studiene hvor mange timer i uka arbeider du gjennomsnittlig?

- Under 5 timer
- Mellom 5 og 15 timer
- Over 15 timer
- Ikke aktuell
- Vet ikke

12) Søkte du opptak på barnehagelærerutdanningen ved andre høyskoler/universitet?

- Ja
- Nei

Ta stilling til følgende begrunnelser for hvorfor du valgte å studere ved DMMH

13) Hvorfor valgte du å studere ved DMMH?

	Stor betydning	Noe betydning	Liten betydning	Ingen betydning	Ikke relevant
DMMH ligger nært hjemstedet mitt	☐	☐	☐	☐	☐
DMMH er kjent for å ha et godt studiemiljø	☐	☐	☐	☐	☐
DMMH er kjent for å gi en god utdanning	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg kom ikke inn på den høgskolen jeg helst ønsket	☐	☐	☐	☐	☐
Passet best med hensyn til kjæreste/samboer/ektefelles jobb og, eller studiested	☐	☐	☐	☐	☐

14) Begrunn kort hvorfor du valgte DMMH som studiested

👍

Valg av utdanning

Vi ønsker å vite litt mer om hvorfor du startet på utdanningen.

15) Når du valgte å utdanne deg til barnehagelærer var dette:

- Helt i samsvar med ønske og planlegging
- Delvis etter ønske og planlegging
- Nokså tilfeldig
- Helt tilfeldig

Nedenfor finner du momenter som kan være av betydning for valg av utdanning. Ta for deg hvert av disse momentene og angi i hvilken grad de hadde betydning for ditt valg

16) Faktorer for utdanningsvalg

	Stor betydning	Noe betydning	Liten betydning	Ingen betydning	Vet ikke
Mors yrke	☐	☐	☐	☐	☐
Fars yrke	☐	☐	☐	☐	☐
Påvirkning fra annen slekt og/eller venner	☐	☐	☐	☐	☐
Venner hadde samme utdanningsplaner	☐	☐	☐	☐	☐
Passer med partners utdanningsplaner	☐	☐	☐	☐	☐
Studiet anbefalt av lærere/studieveiledere vgs.	☐	☐	☐	☐	☐
Studiet anbefalt av barnehagelærere jeg kjenner	☐	☐	☐	☐	☐

17) Flere faktorer for utdaningsvalg

	Stor betydning	Noe betydning	Liten betydning	Ingen betydning	Vet ikke
Har jobbet i barnehage	☐	☐	☐	☐	☐
Har vært "barnehagekompis/lekeressurs"	☐	☐	☐	☐	☐
Har jobbet med barn, men ikke i barnehage (frivillig org.)	☐	☐	☐	☐	☐
Har lyst til å jobbe med barn	☐	☐	☐	☐	☐
Gir mulighet for interessant jobb	☐	☐	☐	☐	☐
Kom ikke inn på det jeg hadde mest lyst til å studere	☐	☐	☐	☐	☐
Kom ikke inn på allmennlærerutdanningen	☐	☐	☐	☐	☐
Har erfaring med daglig omsorg for søsken eller andres barn	☐	☐	☐	☐	☐
Har selv gått i barnehage	☐	☐	☐	☐	☐
Omskolering	☐	☐	☐	☐	☐

18) Skriv ned i prioritert rekkefølge de tre viktigste faktorene som har hatt betydning for deg ved valg av utdanning.

1

2

3

19) Hvilke reaksjoner har du fått hos andre på ditt valg av utdanning

- Positive reaksjoner
- Både positive og negative reaksjoner
- Negative reaksjoner
- Ingen spesielle reaksjoner
- Vet ikke

20) Er utdanningen i tråd med det du forventet da du søkte opptak?

- Ja, helt som forventet
- Omtrent som forventet
- Ikke helt som forventet
- Nei, ikke som forventet
- Vet ikke

21) Hvilken oppfatning har du av deg selv som fremtidig barnehagelærer?

- Jeg blir en meget dyktig barnehagelærer
- Jeg blir en god barnehagelærer
- Jeg blir en nokså god barnehagelærer
- Jeg blir ingen god barnehagelærer
- Vet ikke

☺

Din motivasjon for studiet

Vi er interessert i din motivasjon både for studiet, yrket, og hvordan du ser på fremtidig yrkesutøvelse.

22) Hvordan vil du beskrive din motivasjon for studiet og yrket?

	Sterk motivasjon	Noe motivasjon	Svak motivasjon	Ingen motivasjon	Vet ikke
For barnehagelærerstudiet når du STARTET studiet?	☐	☐	☐	☐	☐
For barnehagelærerstudiet på NÅVÆRENDE tidspunkt?	☐	☐	☐	☐	☐
For barnehagelæreryrket når du STARTET studiet?	☐	☐	☐	☐	☐
For barnehagelæreryrket på NÅVÆRENDE tidspunkt?	☐	☐	☐	☐	☐

Din opplevelse av studiestart ved DMMH

Vi ønsker å vite litt mer om hvordan du føler at du ble mottatt ved oppstarten av studiet. Vi tenker da på første skoledag, den første tiden etter oppstart og frem til nåværende tidspunkt.

23) Hvordan opplevde du å bli mottatt ved oppstarten på DMMH?

	Litt Positivt	Ikke så positivt	Negativt	Vet ikke
Ved det første møte som student ved DMMH?	☐	☐	☐	☐
Hvordan lærerne tok imot deg som student i oppstarten?	☐	☐	☐	☐
Klassemiljø i oppstarten?	☐	☐	☐	☐

Din opplevelse av studiet så langt

Vi vil gjerne vite litt mer om din opplevelse av studiet nå som du har erfaring som student i noen måneder ved DMMH og etter at du har hatt praksis i barnehage.

24) I hvilken grad opplever du at studiet er meningsfylt og tilrettelagt?

	Stor grad	Noen grad	Liten grad	Ingen grad	Vet ikke
Opplever du at barnehagelærerutdanningen er meningsfylt for deg?	☐	☐	☐	☐	☐
Opplever du at det legges tilrette for best mulig læringsmiljø ved DMMH?	☐	☐	☐	☐	☐
Opplever du som student å få være med å påvirke din egen læring?	☐	☐	☐	☐	☐
Opplever du at det legges til rette for sosiale tiltak for å få best mulig studiemiljø?	☐	☐	☐	☐	☐
Opplever du at studiet gir deg relevant kunnskap for din fremtidige yrkesutøvelse?	☐	☐	☐	☐	☐

25) Er studiet tilpasset dine behov som fremtidig barnehagelærer?

Ja Nei Vet ikke

26) Hvordan vil du beskrive din arbeidsinnsats og trivsel i forhold til følgende:

	Meget god	God	Nokså god	Dårlig	Vet ikke
Din arbeidsinnsatsen når du startet på studiet.	☐	☐	☐	☐	☐
Din arbeidsinnsats nå.	☐	☐	☐	☐	☐
Din trivsel i klassen.	☐	☐	☐	☐	☐
Din opplevelse av praksis	☐	☐	☐	☐	☐

27) Din opplevelse av praksis

	Stor grad	Noen grad	Liten grad	Ingen grad	Vet ikke
I hvor stor grad er du fornøyd med praksis?	☐	☐	☐	☐	☐
I hvilken grad har erfaringer fra praksis gjort deg mer sikker på å bli barnehagelærer?	☐	☐	☐	☐	☐
I hvilken grad opplevde du praksis som relevant i forhold til studiet?	☐	☐	☐	☐	☐
I hvilken grad opplevde du praksis som relevant i forhold din fremtidige yrkesutøvelse?	☐	☐	☐	☐	☐

Mannlige studenter

Det er færre mannlige studenter ved utdanningen enn kvinnelige. Det er derfor viktig for oss å vite på hvilke måte vi kan rekruttere flere menn til barnehagelærerstudiet. Vi vil også vite litt om dine tanker om hvordan flest mulig kan fullføre studiene ved DMMH.

NB! Alle studenter, uavhengig av kjønn, skal svare på disse spørsmålene

28) I hvilken grad mener du at DMMH legger til rette for mannlige studenter med tanke på følgende:

	Stor grad	Noen grad	Liten grad	Ingen grad	Vet ikke
Sammensetning av studiegrupper	☐	☐	☐	☐	☐
Tema i undervisningen	☐	☐	☐	☐	☐
Praksis	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiale tiltak rettet mot mannlige studenter	☐	☐	☐	☐	☐

29) Syns du det er viktig at det legges til rette for mannlige studenter?

Ja Nei Vet ikke

30) Hvis du synes at det skal legges til rette for mannlige studenter oppgi tre stikkord/korte setninger om hvilke tiltak som bør gjøres.

1	<input type="text"/>
2	<input type="text"/>
3	<input type="text"/>

31) Tiltak for mannlige studenter

	Ja	Nei	Vet ikke
Det bør organiseres særskilte tiltak for å skape bedre samhold mellom mannlige studenter ved DMMH?	☐	☐	☐
Var du hos mannlige praksislærer i praksis?	☐	☐	☐
Er det viktig at mannlige studenter får være hos mannlige praksislærer i løpet av studietiden ved DMMH?	☐	☐	☐

32) Hvilken betydning har det for deg at det er mannlige studenter i din klasse?

	Stor betydning	Noe betydning	Liten betydning	Ingen betydning
For din trivsel	☐	☐	☐	☐
For klassemiljøet generelt	☐	☐	☐	☐
For læringsmiljøet	☐	☐	☐	☐
For klassemiljøet sosialt sett	☐	☐	☐	☐

33) Hva kan man gjøre for å rekruttere flere menn til barnehagelærerutdanningen?

1	<input type="text"/>
2	<input type="text"/>
3	<input type="text"/>

Gjennomføring

Vi vil gjerne vite litt om dine videre studieplaner

34) Vurderer du å slutte på studiet?

Ja Nei Vet ikke

35) Hvis du vurderer å slutte, oppgi kort hvorfor.

1	<input type="text"/>
2	<input type="text"/>
3	<input type="text"/>

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Vedlegg 2

Intervjuguide - telefonintervju med de som slutter.

Intro: Hei takk for at du tok deg til tid å snakke med oss. Som du fikk vite i eposten handler dette prosjektet om motivasjon og trivsel blant studenter. Vi ønsker å vite litt mer om hvorfor du sluttet og årsaker til dette. Vi håper det er ok at vi tar opp samtalen på bånd. Dette vil bli anonymisert, transkribert og slettet. Intervjuet tar ikke lang tid.

Hvorfor valgte du å studere ved DMMH?

Hvordan var motivasjonen din for å studere til barnehagelærer?

Hvordan opplevde du oppstarten?

Hvordan opplevde du studietiden ved DMMH – sosialt og faglig

Hva var årsaken til at du sluttet ved studiet?

Ble dine forventinger oppfylt?

Hvis ja- Hvordan? Hvis nei hvorfor ikke?

Er det noe som kunne ha vært gjort for at du skulle ha fortsatt ved studiet?

Hvis det var feil studievalg som var årsaken – kan du si litt om hva du legger i det?

Andre ting du har lyst å si?

Takk for at du tok deg tid. Dette er verdifull informasjon for oss.

Vedlegg 3

Intervjuguide til fokusgruppeintervju

Det settes av ca 45 minutter til en uformell samtale med 4-6 deltakere gutter som ikke har sluttet etter første studieår. Samtalen tas som tas opp og transkriberes.

Intro: Litt om prosjektet.

- Kan dere si litt om hvordan dere har opplevd det første året på DMMH
- Kan dere si litt om hvordan dere har opplevd det første året i bhg. lærerutdanningen.
- Kan dere si litt om hvorfor dere valgte å bli bhg. lærer
- Har du opplevd at noen har satt spørsmålstegn ved ditt valg av yrke (fordi du er mann?)
- Kan dere si litt om opplevelsen av å være mann i et kvinnedominert studiemiljø.
- Bør det settes inn tiltak for menn i utdanningen? I tilfelle ja hvilke? I tilfelle nei hvorfor ikke?
- Hvilke tanker har du om å gå inn i et yrke hvor du vil være en minoritet?
- Bør flere menn oppfordres til å arbeide i bhg. i tilfelle hvorfor.
- Hvor er du om 10 år? i bhg. eller i en annen jobb?
- Tenker du å fullføre utdanningen? Hvorfor/hvorfor ikke?

Vedlegg 4

Forespørsel om deltakelse i lokalt FoU-prosjekt

«Gutter som slutter - om frafall, motivasjon og trivsel i barnehagelærerutdanningen»

Hei - du som er mannlig student ved DMMH.

Vi ønsker å snakke med deg i forbindelse med at du er mannlig førstestudent ved DMMH. Intervjuet er en del av et treårig internt forskningsprosjekt hvor hovedmålene med undersøkelsen er følgende:

- Gi en oversikt over frafall blant mannlige studenter som starter utdanning ved DMMH
- Finne mulige årsaker til frafall blant mannlige studenter som starter utdanning ved DMMH.

Ved å finne ut tendenser i frafall og årsaker til dette, kan vi bli mer bevisst på mulige forhold for at mannlige studenter slutter. Vi vil også kunne foreslå tiltak for bedre læringsmiljø, motivasjon og trivsel.

Sier du ja til å delta, vil tre forskere gjennomføre en samtale om studiesituasjonen ved DMMH, om erfaringer fra praksis i første klasse og tanker om ditt fremtidige arbeid i barnehagen. Deltakelse tar ca. en timer. Intervjuene tas opp på lydbånd som slettes når prosjektet er ferdig januar 2020.

Datamaterialet anonymiseres og vi følger forskningsetiske retningslinjer ved oppbevaring og behandling av data bestemt av Norsk Senter for forskningsdata. Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er bare forskerne i prosjektet (hhv Emilsen; Nordli og Lysklett) som vil ha tilgang på personopplysningene, og ingen navnelister vil lagres sammen med opptak og notater fra intervjuene. I formidlingen av resultatene vil ikke andre gjenkjenne dere. Lydfilen vil bli transkribert. Data vi samler inn vil bli brukt i vitenskapelig publisering om menn i barnehagesektoren.

Det er frivillig å delta i studien. Alle kan når som helst trekke sitt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom noen trekker seg, vil alle opplysninger om vedkommende bli anonymisert. Hvis du ønsker å trekke deg ta kontakt med Kari Emilsen (DMMH) 4791547215/kem@dmmh.no

Studien er meldt til og godkjent av Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

